

Małopolska

**MAŁOPOLSKIE
STUDIA
REGIONALNE**

10. Raport Roczny

Małopolskie Obserwatorium
Polityki Rozwoju
Urząd Marszałkowski
Województwa Małopolskiego

Kraków 2014

10. RAPORT ROCZNY

MAŁOPOLSKIE OBSERWATORIUM POLITYKI ROZWOJU

Departament Polityki Regionalnej
Urzędu Marszałkowskiego
Województwa Małopolskiego

Kraków 2014

**Opracowano w Departamencie Polityki Regionalnej
Urzędu Marszałkowskiego Województwa Małopolskiego
przez zespół w składzie:**

Andrzej Binda – kierownik projektu Małopolskie Obserwatorium Polityki Rozwoju
Agnieszka Karpińska – Politechnika Krakowska

W publikacji wykorzystano informacje znajdujące się na stronach Ministerstwa Rozwoju Regionalnego, Głównego Urzędu Statystycznego, Funduszy Strukturalnych 2004–2006, Funduszy Europejskich 2007–2013, Agencji Rozwoju i Modernizacji Rolnictwa, dane własne zgromadzone w Departamencie Polityki Regionalnej i Departamencie Funduszy Europejskich UMWM.

Wydawca:

Urząd Marszałkowski Województwa Małopolskiego
Departament Polityki Regionalnej
31-542 Kraków, ul. Wielicka 72
politykarozwoju@umwm.pl

Projekt okładki: Małgorzata Flis

Skład publikacji: Oficyna Wydawnicza PEGAZ, www.pegaz.pl

Druk publikacji: PASAŻ sp. z o.o., Kraków

ISSN 1898–1429 (wersja drukowana)

ISSN 2082–2855 (wersja on-line)

Publikacja jest dostępna w wersji elektronicznej pod adresem: www.politykarozwoju.obserwatoria.malopolska.pl

Przy publikowaniu danych Małopolskiego Obserwatorium Polityki Rozwoju prosimy o podawanie źródła.

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

Małopolska

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

Publikacja współfinansowana ze środków Unii Europejskiej
w ramach Europejskiego Funduszu Spójności.

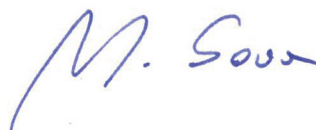
Szanowni Państwo!

Perspektywa finansowa Unii Europejskiej 2007–2013 przechodzi powoli do historii. Okres ten jest, i będzie jeszcze wielokrotnie przedmiotem posumowań, oceny i analiz. Na pewno obraz naszego regionu z 2014 roku różni się od obrazu z roku 2007. Lista dokonań jest bardzo długa – wystarczy przejść się ulicami małopolskich miast, zajrzeć do centrów wsi, skorzystać z bogatej oferty instytucji kultury czy porozmawiać z mieszkańcami Małopolski. Dokonanemu skokowi cywilizacyjnemu związanemu z rozwojem infrastruktury towarzyszy także rozwój społeczny – inny jest obecnie poziom kapitału ludzkiego, umiejętności i wiedzy, nadając intensywną dynamikę zmian w warstwie gospodarczej.

Małopolska we wspomnianym okresie otrzymała olbrzymi zastrzyk finansowy ze środków Unii Europejskiej. Staraliśmy się te środki wykorzystać jak najlepiej. Chodziło nam nie tylko o niwelowanie widocznych dysproporcji w poziomie życia, ale również o tworzenie stabilnych fundamentów pod budowę nowoczesnej gospodarki opartej na niemal nieograniczonym potencjale intelektualnym tkwiącym w mieszkańcach regionu. Właśnie ten kierunek będzie priorytetem w kolejnym, prawdopodobnie ostatnim już tak dużym rozdaniu środków europejskich w latach 2014–2020.

Możemy być dumni z dotychczasowych osiągnięć. I nie chodzi tutaj o wskazywanie konkretnego przedsięwzięcia czy projektu, bo wszystkie pomysły są ważne i ciekawe. Każdy z nich jest elementem wielkiej mozaiki, która składa się w obraz modernizującej się Małopolski.

Marek Sowa

Marszałek Województwa Małopolskiego

SPIS TREŚCI

Stosowane skróty	5
Streszczenie raportu	6
Uwagi metodologiczne	7
1. Beneficjenci środków unijnych	8
2. Projekty współfinansowane z funduszy strukturalnych i Funduszu Spójności	13
3. Projekty anulowane	17
4. Wartość projektów współfinansowanych z funduszy strukturalnych i Funduszu Spójności	19
5. Projekty realizowane na terenie województwa małopolskiego	24
6. Projekty jednostek samorządu terytorialnego województwa małopolskiego	32
7. Narzędzia realizacji Wspólnej Polityki Rolnej	43
Załącznik – wartość projektów według programów operacyjnych i jednostek administracyjnych województwa małopolskiego	51
Deklaracje podatkowe od osób fizycznych i prawnych jako źródło wiedzy o województwie	58
Pracodawcy i pracownicy w województwie małopolskim	58
Przychody osób fizycznych	66
Przychody osób prawnych w świetle deklaracji CIT	79
Wnioski	85

STOSOWANE SKRÓTY

- ARiMR – Agencja Rozwoju i Modernizacji Rolnictwa
- BDL – Bank Danych Lokalnych (GUS)
- BIR – Baza Informacji Regionalnej (UMWM)
- GUS – Główny Urząd Statystyczny
- MIR – Ministerstwo Infrastruktury i Rozwoju
- MRPO – Małopolski Regionalny Program Operacyjny 2007–2013
- PO IG – Program Operacyjny Innowacyjna Gospodarka 2007–2013
- PO IŚ – Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko 2007–2013
- PO PT – Program Operacyjny Pomoc Techniczna 2007–2013
- PO RPW – Program Operacyjny Rozwój Polski Wschodniej 2007–2013
- RPO – Regionalny Program Operacyjny 2007–2013
- PO KL – Program Operacyjny Kapitał Ludzki 2007–2013
- PO KL kk – Program Operacyjny Kapitał Ludzki 2007–2013 komponent krajowy
- PO KL kr – Program Operacyjny Kapitał Ludzki 2007–2013 komponent regionalny
- UMWM – Urząd Marszałkowski Województwa Małopolskiego

STRESZCZENIE RAPORTU

Według stanu na koniec czerwca 2014 roku:

- W Małopolsce zarejestrowano 3 538 beneficjentów środków unijnych, z czego 2 602 stanowią przedsiębiorcy będący osobami prawnymi bądź fizycznymi.
- W ciągu roku przybyło 201 nowych beneficjentów środków unijnych.
- Najwięcej beneficjentów – 1 827 podmiotów – sięgnęło po środki unijne w ramach Małopolskiego Regionalnego Programu Operacyjnego.
- Beneficjenci mający siedzibę na terenie województwa małopolskiego zrealizowali lub realizują 7 917 projektów.
- Na terenie Małopolski realizowanych jest 7 677 projektów, z tego 698 przez podmioty z innych regionów kraju.
- Wartość projektów realizowanych w Małopolsce wyniosła 37,2 mld zł, przy dofinansowaniu ze środków unijnych w kwocie 19,2 mld zł.
- Do każdej złotówki wydanej ze środków krajowych Unia Europejska dokłada średnio 1,21 zł;
- Wartość projektów w przeliczeniu na mieszkańca wynosi 11 073 zł, w tym wkład unijny 5 724 zł. Stawia to Małopolskę na 12. pozycji w kraju.
- Do małopolskich wsi w latach 2004–2013 trafiło 3,6 mld zł tytułem dopłat obszarowych oraz 1,9 mld zł z tytułu realizacji Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich 2007–2013 i 0,6 mld zł z Planu Rozwoju Obszarów Wiejskich 2004–2006.
- W przeliczeniu na 1 ha użytków rolnych dopłaty obszarowe w Małopolsce wyniosły 532 5 zł (średnia dla Polski – 700 6 zł).

UWAGI METODOLOGICZNE

Raport jest opracowany na podstawie danych z Krajowego Systemu KSI SIMIK 07-13, gromadzącego i przetwarzającego dane dotyczące programów operacyjnych współfinansowanych ze środków Unii Europejskiej w zakresie i formacie wymaganym przez Komisję Europejską na mocy regulacji wspólnotowych na lata 2007–2013 (art. 58 lit. d Rozporządzenia Rady (WE) nr 1083/2006) oraz wspierającego bieżący proces zarządzania i monitorowania w zakresie programów współfinansowanych z funduszy strukturalnych (Europejski Fundusz Społeczny i Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego) i Funduszu Spójności, **według stanu na 30 czerwca 2014.**

Zaprojektowany algorytm przeliczania oparty jest na miejscach realizacji zarejestrowanych we wnioskach o dofinansowanie i umowach o dofinansowanie – działa tylko przy poprawnie zdefiniowanych w KSI SIMIK 07-13 miejscach realizacji. W związku z tym, że nigdzie w KSI nie zostało zaprojektowane sztywne przypisanie konkretnych wartości do konkretnych realizacji, dane prezentowane w raportach należy traktować jako przybliżone, wyliczane w jeden ustalony sposób:

1. Województwa mają udziały proporcjonalne w ramach projektu: udział województwa = kwota projektu dzielona przez liczbę województw.
2. Powiaty mają udziały proporcjonalne, ale w ramach swojego województwa: udział powiatu = kwota udziału województwa dzielona przez liczbę powiatów w ramach danego województwa.
3. Gminy mają udziały proporcjonalne, ale w ramach swojego powiatu: udział gminy = kwota udziału powiatu dzielona przez liczbę gmin w ramach danego powiatu.

Dane na temat liczby beneficjentów wyliczono w oparciu o unikalne numery identyfikacji podatkowej (NIP). Informacje na temat liczby projektów wyliczono w oparciu o unikalne numery zawartych umów.

Wszędzie, gdzie to było możliwe i uzasadnione merytorycznie, informacje dotyczące Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki zostały podzielone na **komponent krajowy** (osie priorytetowe 1–5 i 10) oraz **komponent regionalny** (osie priorytetowe 6–9).

Dane dotyczące wsparcia ze strony **Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich (EFRROW)** pozyskano ze strony internetowej Agencji Rozwoju i Modernizacji Rolnictwa, uzupełniając o bazę projektów zarządzanych przez Województwo Małopolskie, prowadzoną przez Departament Funduszy Europejskich UMWM.

W opracowaniu dane w części opisowej dotyczące wartości projektów podawane są **w dwóch układach**: wartość ogółem i wartość dofinansowania ze środków europejskich, podawaną w nawiasie, uzupełnioną o litery UE.

W niniejszym opracowaniu, wszędzie gdzie to będzie możliwe, dane zostały przeliczone w układzie **subregionów**, określonych w Strategii Rozwoju Województwa Małopolskiego 2011–2020:

- Krakowski Obszar Metropolitalny, obejmujący powiaty: bocheński, krakowski, miechowski, myślenicki, proszowicki, wielicki i miasto Kraków,
- subregion tarnowski, w skład którego wchodzi powiaty: brzeski, dąbrowski, tarnowski i miasto Tarnów,
- subregion sądecki, składający się z powiatów: gorlickiego, limanowskiego, nowosądeckiego i miasta Nowy Sącz,
- subregion podhalański z powiatami nowotarskim, suskim i tatrzańskim,
- Małopolska Zachodnia tworzona przez powiaty: chrzanowski, olkuski, oświęcimski i wadowicki.

Określenia *Małopolska* i *województwo małopolskie* używane są wymiennie.

1. BENEFICJENCI ŚRODKÓW UNIJNYCH

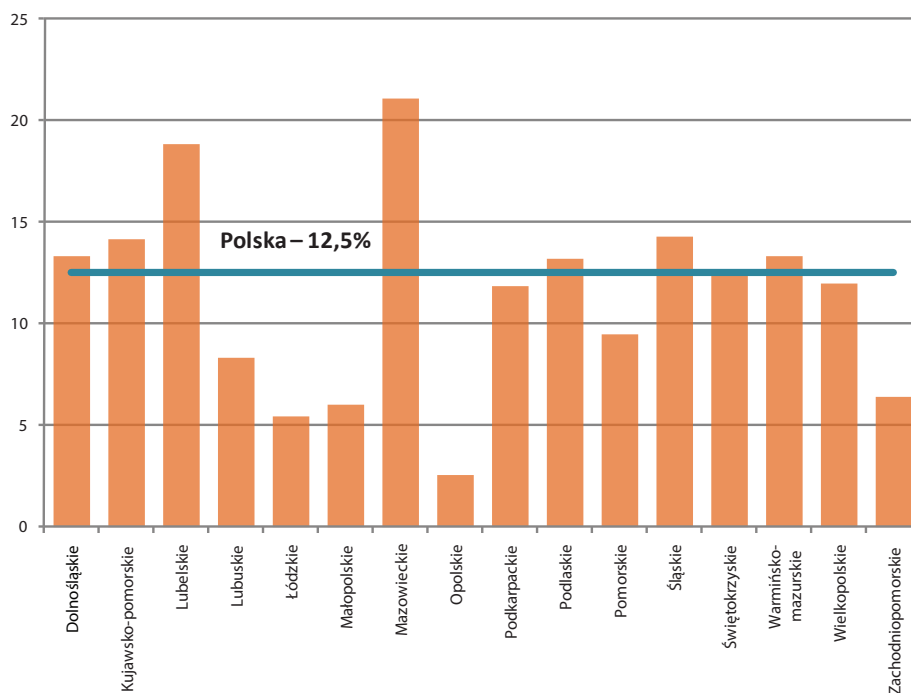
Prezentowane w opracowaniu informacje według lokalizacji beneficjenta pozyskano poprzez zliczenie unikalnych numerów NIP, znajdujących się w bazie SIMIK, oraz przyporządkowane do województwa lub powiatu siedziby beneficjenta. Z uwagi na możliwość realizacji przez jednego beneficjenta kilku projektów, nawet finansowanych z różnych programów (np. przez uczelnie wyższe), dane wykazane poniżej są niezgodne z informacjami podawanymi według miejsca realizacji projektów. Również wykazywane poniżej zestawienia według programów nie sumują się na wielość ogółem.

Według stanu bazy SIMIK na koniec czerwca 2014 roku w skali kraju w realizacji projektów współfinansowanych ze środków unijnych uczestniczyło **42 449 podmiotów** (beneficjentów). Najliczniejsza grupa beneficjentów ma swoją siedzibę na terenie województwa mazowieckiego – 6 087 podmiotów, tj. 14,3% całkowitej ich liczby. Kolejne miejsca zajmują województwa śląskie i wielkopolskie, natomiast na **czwartej pozycji** uplasowało się województwo małopolskie z **3 538 beneficjentami** ze swojego terenu. Generalnie w skali kraju liczba beneficjentów jest silnie skorelowana z wielkością województwa (wartość współczynnika korelacji pomiędzy liczbą beneficjentów a liczbą ludności wynosi 0,97), toteż na poziomie województw nie można wskazać obszarów szczególnej koncentracji beneficjentów.

W przeciągu roku krajowy zbiór beneficjentów wzrósł o 4,7 tys. jednostek. W wartościach bezwzględnych największym przyrostem wykazuje się województwo mazowieckie (1 061 podmiotów), przed województwem śląskim (592 podmioty) oraz województwem lubelskim (516 podmiotów). W Małopolsce po fundusze unijne sięgnęło w tym okresie 201 nowych podmiotów, co daje 9 miejsce w kraju. Ta lokata każe się zastanowić nad rzeczywistym potencjałem gospodarczym województwa. W rankingach na ogół zajmujemy 4–5 lokatę, tymczasem powyższe dane wyraźnie wskazują na wyczerpywanie się populacji firm i innych podmiotów gotowych sięgnąć po środki unijne. Problem ten wymaga jednak dodatkowych, bardziej szczegółowych diagnoz i analiz.

Jeszcze słabiej Małopolska wypada przy analizie wskaźnika względnego przyrostu liczby beneficjentów, czyli w odniesieniu do stanu wyjściowego z końca czerwca poprzedniego roku. Przy średniej ogólnopolskiej w wysokości 12,5% przeszło dwukrotnie mniejsza dynamika wojewódzka (6,0%) lokuje nasz region na trzecim od końca miejscu w kraju (przed województwem łódzkim i opolskim).

Wykres 1. Względny przyrost liczby beneficjentów w okresie lipiec 2013 – czerwiec 2014

Struktury liczebności beneficjentów według programów operacyjnych tylko minimalnie zmieniają kolejność województw w rankingu według wartości ogółem. W przypadku województwa małopolskiego jedynymi zmianami od średniej jest nieco wyższa pozycja w przypadku Regionalnego Programu Operacyjnego – 3 pozycja w kraju (9,0% wszystkich beneficjentów realizujących RPO w kraju), oraz 6 pozycja w przypadku Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki – komponent regionalny (6,9% ogółu beneficjentów realizujących ten komponent). Interesującą obserwacją jest nieco niższa od oczekiwanej liczebność beneficjentów Regionalnego Programu Operacyjnego w województwie mazowieckim, mniejsza niż w Małopolsce.

Tabl. 1. Liczba beneficjentów według województw i programów operacyjnych

Województwo	PO IS	PO IG	PO RPW	RPO	PO KL kk	PO KL kr	Razem
Dolnośląskie	80	720		1 073	150	975	2 494
Kujawsko-pomorskie	62	466		1 096	89	845	2 122
Lubelskie	57	346	46	2 011	101	1 243	3 255
Lubuskie	42	244		531	35	540	1 169
Łódzkie	57	582		1 354	70	928	2 543
Małopolskie	113	1 095	3	1 827	162	1 020	3 538
Mazowieckie	200	2 942	10	1 607	533	1 837	6 087
Opolskie	38	207		733	43	422	1 226
Podkarpackie	70	744	45	1 146	75	1 041	2 562
Podlaskie	51	236	23	776	52	643	1 458
Pomorskie	92	706	2	1 018	103	788	2 242
Śląskie	121	1 168	6	2 702	161	1 349	4 728
Świętokrzyskie	33	245	13	721	46	787	1 594
Warmińsko-mazurskie	55	168	20	1 278	73	683	1 885
Wielkopolskie	114	1 573		1 536	175	1 137	3 918
Zachodniopomorskie	71	273		948	64	564	1 624
Ogółem	1 256	11 715	168	20 355	1 930	14 804	42 459

Najliczniejsza grupa beneficjentów w skali kraju realizuje projekty w ramach regionalnych programów operacyjnych, przy czym w ramach wyjątków w województwie mazowieckim i wielkopolskim maksymalna liczba beneficjentów przypada na Program Operacyjny Innowacyjna Gospodarka, natomiast w lubuskim i świętokrzyskim – na komponent regionalny Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki.

Analizując powyższe zestawienie, trzeba mieć na uwadze, że wielkości dla poszczególnych programów nie sumują się na ogółem. Różnica wynika z możliwości realizacji przez jednego beneficjenta projektów w ramach dwóch lub więcej programów operacyjnych.

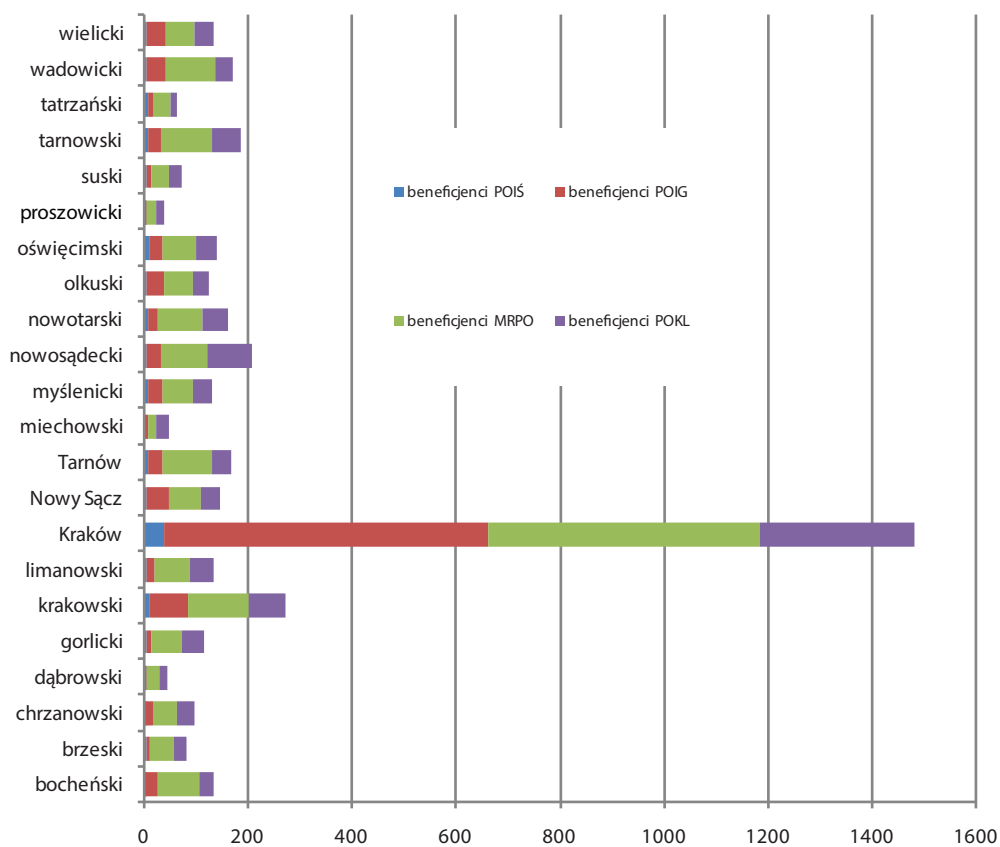
Najwyższy roczny przyrost liczby beneficjentów odnotowany został w grupie podmiotów realizujących projekty w ramach Programu Operacyjnego Innowacyjna Gospodarka – 2 647 podmiotów. Przyrost ten jest zasadniczo zdominowany przez podmioty z trzech województw (mazowieckiego, wielkopolskiego i śląskiego), które generują 53% wartości ogółem. Województwo małopolskie odnotowało 164 nowe podmioty sięgające po środki z PO IG.

Kolejnymi programami o znaczącym rocznym przyroście liczby beneficjentów w skali kraju są regionalne programy operacyjne (przyrost o 1 808 podmiotów, z tego 25 w Małopolsce) oraz Program Operacyjny Kapitał Ludzki (wzrost o 1 118 podmiotów, w tym 61 z terenu województwa małopolskiego).

W województwie małopolskim dominującym pod względem liczby beneficjentów jest miasto Kraków, skupiające na swoim terenie 36,9% beneficjentów mających siedzibę w Małopolsce, tj. 1 308 podmiotów. Z kolei najmniejsza liczba pojawia się w powiecie proszowickim (31 podmiotów), a w tylko jednym powiecie liczba beneficjentów przekracza 200. Świadczy to o bardzo silnej koncentracji gospodarki, nauki, instytucji w mieście wojewódzkim. W poszczególnych programach udział Krakowa waha się od 27,3% – w przypadku Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki, do 57,0% – dla Programu Operacyjnego Innowacyjna Gospodarka. Warto zauważyć, że pomimo stosunkowo niskiego udziału w całości PO KL, w przypadku komponentu krajowego Kraków koncentruje już 54,9% beneficjentów.

Ta dominacja miasta wojewódzkiego przenosi się również na zróżnicowanie według subregionów, chociaż poziom zróżnicowania nie jest aż tak duży jak w przypadku powiatów. W Krakowskim Obszarze Metropolitalnym swoją siedzibę ma 1 928 beneficjentów, co stanowi ponad 54% ogółu. Kolejne miejsca zajmują subregion sądecki – 508 beneficjentów, Małopolska Zachodnia – 449, subregion tarnowski – 418 i subregion podhalański – 244 beneficjentów.

Wykres 2. Liczba beneficjentów według powiatów i programów w województwie małopolskim

Dwie trzecie beneficjentów w skali kraju stanowią wszelkiego rodzaju przedsiębiorstwa: od osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą, poprzez spółki cywilne, spółki prawa handlowego, spółki kapitałowe, spółdzielnie, po przedsiębiorstwa państwowe. Łącznie podmiotów tych form prawnych odnotowano ponad 28 tys. Drugą największą grupą są jednostki samorządowe wraz z samorządowymi jednostkami organizacyjnymi – prawie 18% ogółu (7,5 tys. jednostek). Stosunkowo duża liczba samorządowych beneficjentów wynika z oddzielnego liczenia wspólnot samorządowych i urzędów samorządowych (mają osobne numery NIP).

Tabl. 2. Beneficjenci funduszy unijnych według województw i wybranych form prawnych

Województwo	Fundacja, fundusz	Kościół katolicki i inne kościoły	Zakład opieki zdrowotnej	Osoba fizyczna prowadząca działalność gospodarczą	Przedsiębiorstwa	Stowarzyszenia i organizacje społeczne	Szkoła lub placówka oświatowa	Uczelnia wyższa	Wspólnota samorządowa, samorządowa jednostka organizacyjna
Dolnośląskie	88	31	51	478	975	200	29	27	488
Kujawsko-pomorskie	46	19	26	624	676	168	42	14	417
Lubelskie	55	31	41	1 121	931	206	174	18	657
Lubuskie	13	8	14	319	348	101	77	8	262
Łódzkie	56	10	26	832	971	145	9	18	455
Małopolskie	74	29	36	1 093	1 509	272	13	26	417
Mazowieckie	135	39	63	1 220	3 111	391	38	64	838
Opolskie	11	13	33	444	384	129	6	5	189
Podkarpackie	24	36	36	600	897	195	121	14	605
Podlaskie	37	16	33	378	457	152	20	12	330
Pomorskie	44	20	24	589	914	144	39	20	425
Śląskie	60	28	141	1 284	2 035	271	85	35	732
Świętokrzyskie	27	38	19	410	374	181	46	8	472
Warmińsko-mazurskie	32	13	38	630	593	186	12	8	327
Wielkopolskie	51	17	62	1 061	1 774	153	51	31	676
Zachodniopomorskie	28	12	26	485	625	134	41	16	219
Suma końcowa	781	360	669	115 678	16 577	3 028	803	324	7 509

W województwie małopolskim struktura liczby beneficjentów jest nieco odmienna od krajowej: ponad 74% ogółu stanowią przedsiębiorstwa (zarówno osób fizycznych, jak i prawnych), a niespełna 12% – wspólnoty samorządowe i samorządowe jednostki organizacyjne. Znaczącą grupę stanowią również wszelkie stowarzyszenia i organizacje społeczne, do których zalicza się co 13 beneficjent środków unijnych z terenu Małopolski.

Tabl. 3. Liczba beneficjentów według powiatów siedziby i wybranych form prawnych w województwie małopolskim

Powiat	Razem	W tym								
		Fundacja, fundusz	Kościół katolicki i inne kościoły	Zakład opieki zdrowotnej	Osoba fizyczna prowadząca działalność gospodarczą	Przedsiębiorstwa	Stowarzyszenia i organizacje społeczne	Szkoła lub placówka oświatowa	Uczelnia wyższa	Wspólnota samorządowa, samorządowe jednostki organizacyjne
Bocheński	104	1	1	1	43	35	5	0	0	18
Brzeski	68	1	0	1	23	18	9	0	1	15
Chrzanowski	83	3	0	1	33	22	8	0	1	14
Dąbrowski	37	1	0	1	14	3	3	0	0	15
Gorlicki	98	1	0	1	39	19	10	2	0	26
Krakowski	232	2	2	1	82	97	12	2	0	32
Limanowski	108	0	0	1	48	21	18	0	0	19
Kraków	1289	41	11	12	323	783	52	2	17	18
Nowy Sącz	128	5	0	1	48	52	13	0	2	7
Tarnów	149	4	5	2	54	66	12	0	1	5
Miechowski	34	0	1	2	5	4	6	0	0	16
Myślenicki	106	0	0	0	47	27	11	2	0	19
Nowosądecki	170	6	2	1	55	34	26	2	0	44
Nowotarski	130	1	0	2	47	37	7	0	1	35
Olkuski	106	1	1	0	35	46	13	1	0	9
Oświęcimski	118	2	0	1	29	50	13	0	2	20
Proszowicki	31	0	1	1	9	6	4	0	0	10
Suski	60	1	0	2	13	17	7	0	1	18
Tarnowski	158	0	1	1	61	42	22	0	0	30
Tatrzański	50	0	0	2	10	21	3	0	0	13
Wadowicki	141	2	4	1	44	63	6	1	0	20
Wielicki	107	2	0	1	31	46	12	1	0	14

2. PROJEKTY WSPÓŁFINANSOWANE Z FUNDUSZY STRUKTURALNYCH I FUNDUSZU SPÓJNOŚCI

Beneficjenci mający siedzibę na terenie województwa małopolskiego zrealizowali – bądź realizują – łącznie **7 917 projektów**. Zdecydowanie najwięcej projektów (3 153) realizowanych jest w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki, 2 761 projektów w ramach Małopolskiego Regionalnego Programu Operacyjnego, 1 688 projektów w ramach Programu Operacyjnego Innowacyjna Gospodarka i 188 projektów w ramach Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko. Pozostałe – jednostkowe projekty realizowane są w ramach innych RPO, PO PT, PO RPW.

W przedstawionym poniżej rozbiściu na województwa niektóre projekty zostały policzone wielokrotnie, w zależności od liczby województw, na terenie których były wdrażane. Łącznie ten „sztuczny przyrost” to 226 pozycji.

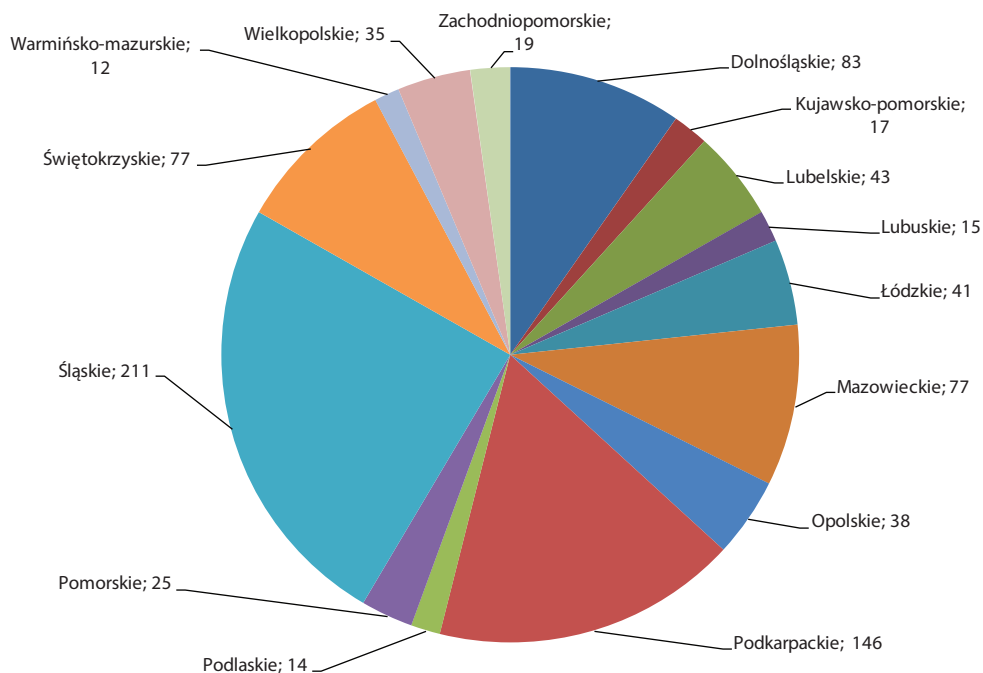
Zdecydowanie najwięcej, bo przeszło 85% projektów, realizowanych jest na terenie województwa małopolskiego. Drugą taką „grupą” są projekty, których nie daje się jednoznacznie przypisać do konkretnego województwa i traktowane są jako realizowane na terenie całego kraju. W sumie projektów tego rodzaju odnotowano 312, z czego najwięcej, bo 179, w ramach komponentu krajowego Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki, a w dalszej kolejności 97 projektów z Programu Operacyjnego Innowacyjna Gospodarka i 32 projekty z Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko.

Tabl. 4. Liczba projektów realizowanych przez beneficjentów z terenu województwa małopolskiego według województw i wybranych programów operacyjnych

Województwo	PO IŚ	PO IG	PO KL			RPO inne	MRPO
			Razem	kk	kr		
Dolnośląskie	4	3	60	18	42	16	0
Kujawsko-pomorskie	1	0	15	5	10	1	0
Lubelskie	1	2	37	9	28	3	0
Lubuskie	2	0	12	3	9	1	0
Łódzkie	2	2	34	6	28	3	0
Małopolskie	146	1 540	2 528	171	2 357	0	2 757
Mazowieckie	1	11	63	16	47	2	0
Opolskie	4	1	31	8	23	2	0
Podkarpackie	6	17	96	27	69	21	0
Podlaskie	1	2	11	4	7	0	0
Pomorskie	0	2	22	13	9	1	0
Śląskie	6	23	138	41	97	43	1
Świętokrzyskie	2	14	49	11	38	11	0
Warmińsko-mazurskie	1	1	6	3	3	4	0
Wielkopolskie	1	5	28	10	18	1	0
Zachodniopomorskie	1	1	14	4	10	3	0

Terytorialnie projekty skoncentrowane są w sąsiednich województwa: śląskim, podkarpackim i świętokrzyskim. Razem w tych trzech regionach realizowanych jest ponad połowa wszystkich projektów z omawianego zbioru.

Wykres 3. Liczba projektów realizowanych przez beneficjentów z Małopolski na terenie innych województw

Zjawisko realizacji projektów poza województwem – siedzibą beneficjenta zachodzi również w drugą stronę, tzn. na terenie Małopolski wykonywane są projekty przez „obce” podmioty. I tak: na 7 677 projektów realizowanych na terenie województwa małopolskiego 698 pochodzi od podmiotów z innych regionów, z czego jedna trzecia z Mazowsza. Procentowo najliczniej jednostki „obco-wojewódzkie” reprezentowane są w Programie Operacyjnym Infrastruktura i Środowisko (17,5%). Na tak wysoki wskaźnik nakładają się dwa czynniki – niewielka liczebność całego zbioru, a w tym projekty infrastrukturalne (drogowe i kolejowe) będące w gestii odpowiednich dyrekcji centralnych.

Tabl. 5. Projekty realizowane na terenie województwa małopolskiego według programów operacyjnych i lokalizacji beneficjenta

Województwo	PO IŚ	PO IG	PO KL			MRPO	Razem
			Razem	kk	kr		
Dolnośląskie	3	5	27	13	14	2	37
Kujawsko-pomorskie	0	3	11	0	11	0	14
Lubelskie	0	4	21	3	18	1	26
Lubuskie	0	1	3	1	2	0	4
Łódzkie	0	3	12	4	8	1	16
Małopolskie	146	1 540	2 528	171	2 357	2 757	6 978
Mazowieckie	17	51	156	79	77	14	238
Opolskie	1	1	6	2	4	1	9
Podkarpackie	7	25	88	14	74	15	135
Podlaskie	0	0	1	1	0	0	1
Pomorskie	0	5	24	11	13	0	29
Śląskie	2	29	65	20	45	15	111

Województwo	PO IŚ	PO IG	PO KL			MRPO	Razem
			Razem	kk	kr		
Świętokrzyskie	1	2	7	3	4	3	13
Warmińsko-mazurskie	0	1	1	0	1	0	2
Wielkopolskie	0	1	38	18	20	0	39
Zachodniopomorskie	0	0	23	3	20	1	24
Razem	177	1 671	3 012	343	2 669	2 810	7 677

Saldo liczby projektów realizowanych przez małopolskich beneficjentów na terenie kraju oraz realizowanych na terenie Małopolski przez podmioty z innych regionów wynosi **240** na rzecz tych pierwszych, co daje przesłanki do pozytywnego postrzegania potencjału naszego województwa na tle reszty kraju. Jedynie w stosunku do Mazowsza odnotowane jest ujemne saldo (minus 161 projektów), co wynika zarówno z większego potencjału gospodarczego, jak i lokalizacji w Warszawie szeregu instytucji o zasięgu ogólnokrajowym zaangażowanych w projekty. Minimalnie ujemne salda, rzędu minus 4–5 projektów, zauważalne są jeszcze w przypadku województw: pomorskiego, zachodniopomorskiego i wielkopolskiego, a więc o zbliżonym do naszego województwa poziomie rozwoju.

Wśród subregionów województwa małopolskiego zdecydowanie najliczniejsza grupa beneficjentów ma swoją siedzibę na terenie Krakowskiego Obszaru Metropolitalnego (4 396 podmiotów). Drugim pod względem liczby jednostek sięgających po środki unijne jest subregion sądecki z 1 158 podmiotami, dalej Małopolska Zachodnia – 998 podmiotów, subregion tarnowski – 846 podmiotów oraz subregion podhalański – 517 podmiotów.

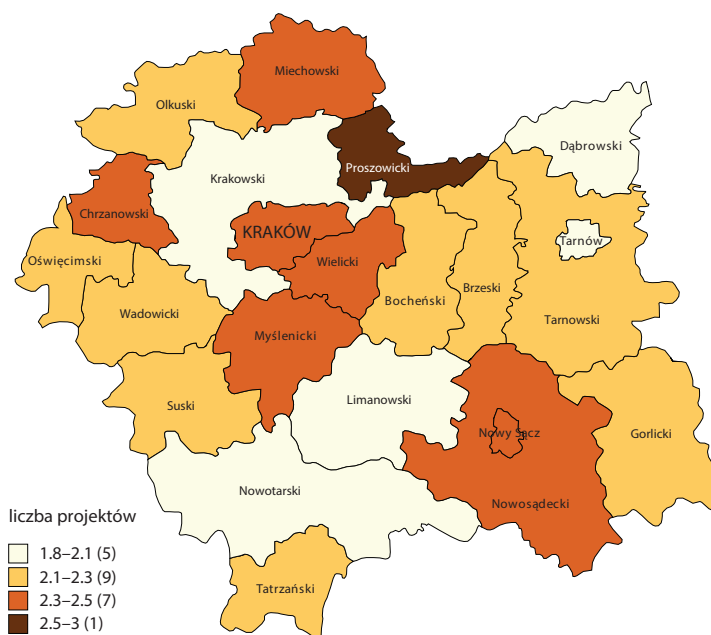
Tabl. 6. Liczba projektów realizowanych przez podmioty mające siedzibę na terenie powiatów województwa małopolskiego według programów operacyjnych i powiatów

Powiat	PO IŚ	PO IG	PO KL			MRPO	Razem
			Razem	kk	kr		
Bocheński	3	31	77	2	75	117	229
Brzeski	4	10	55	1	54	74	145
Chrzanowski	2	20	111	10	101	62	197
Dąbrowski	1	1	39	0	39	36	77
Gorlicki	4	11	130	3	127	76	221
Krakowski	14	113	147	7	140	178	455
Limanowski	7	18	93	5	88	95	218
Kraków	81	982	1 011	237	774	879	3 024
Nowy Sącz	6	58	162	32	130	81	308
Tarnów	6	37	109	13	96	127	283
Miechowski	0	10	43	1	42	28	81
Myślenicki	6	51	126	1	125	78	263
Nowosądecki	4	41	233	10	223	130	411
Nowotarski	5	25	107	6	101	135	274
Olkuski	3	56	88	11	77	81	237
Oświęcimski	11	33	114	6	108	99	263

Powiat	PO IŚ	PO IG	PO KL			MRPO	Razem
			Razem	kk	kr		
Proszowicki	1	2	56	3	53	33	92
Suski	6	13	63	4	59	48	131
Tarnowski	7	39	149	1	148	144	341
Tatrzański	7	20	39	0	39	44	112
Wadowicki	7	62	90	2	88	134	301
Wielicki	3	54	111	3	108	82	252

Liczba beneficjentów środków unijnych na poziomie powiatów jest bardzo silnie skorelowana z liczbą podmiotów zarejestrowanych na terenie danej jednostki administracyjnej. Natomiast nie ma to przełożenia na aktywność beneficjentów w pozyskiwaniu dodatkowych środków wyrażoną liczbą projektów przypadających na jednego beneficjenta – przy średniej wojewódzkiej w wysokości 2,23, wartości skrajne kształtują się w przedziale od 1,85 w mieście Tarnowie do 2,97 w powiecie proszowickim. Rozkład przestrzenny jest dosyć zaskakujący – brak jest jednoznacznego powiązania z potencjałem gospodarczym, naukowym czy społecznym. Czym zatem kierują się beneficjenci, sięgając po raz wtóry po środki unijne?

Mapa 1. Średnia liczba projektów realizowanych przez beneficjentów mających siedzibę na terenie powiatów województwa małopolskiego

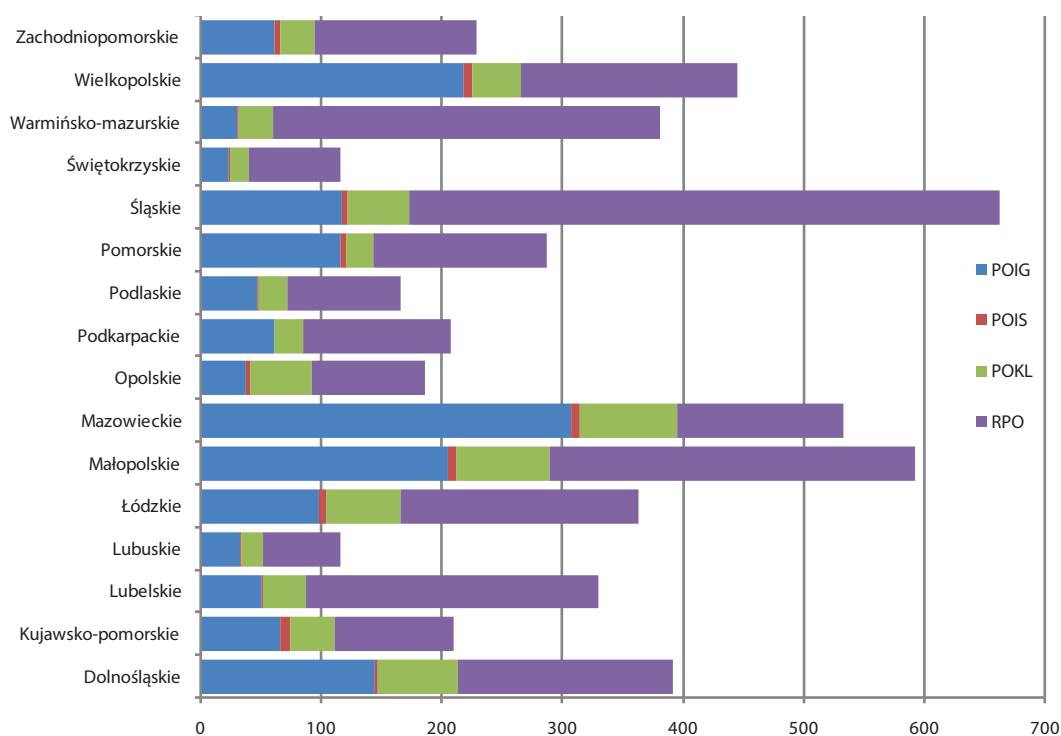
3. PROJEKTY ANULOWANE

Nie wszystkie podpisane umowy i planowane projekty udaje się zrealizować. Przyczyn odstąpienia od realizacji jest wiele – zmiana koncepcji, brak możliwości pozyskania środków na wkład własny, przeszkody natury prawno-organizacyjnej itd. Koncentrując się wyłącznie na informacji ilościowej, na koniec czerwca 2014 odnotowano w skali kraju 5 327 anulowanych umów o dofinansowanie projektów ze środków unijnych, z tego 54,4% umów zawartych w ramach regionalnych programów operacyjnych, 31,1% finansowanych z Programu Operacyjnego Innowacyjna Gospodarka i 13,1% planowanych do realizacji w Programie Operacyjnym Kapitał Ludzki.

W porównaniu do pełnej zbiorowości podpisanych umów odsetek anulowanych wynosi 5,3%.

W Małopolsce w tym okresie anulowano 592 umowy, co stanowi 7,5% wszystkich zawartych umów. Niestety, Małopolska należy do liderów w rankingu województw mających najwięcej anulowanych umów, zajmując 2. miejsce za województwem śląskim. Problem ten wymaga dokładniejszego zbadania pod kątem doboru potencjalnych beneficjentów i analizy przyczyn rezygnacji z realizacji pomysłu.

Wykres 4. Umowy anulowane według województw i programów operacyjnych

Na wartość ogółem anulowanych projektów w Małopolsce składają się umowy anulowane w ramach MRPO – 303 (51,2%), PO IG – 205 (34,6%), PO KL – 77 (13,0%) oraz PO IŚ – 7 (1,2%). Najczęściej anulowane były umowy zawarte z podmiotami gospodarczymi.

Warto zauważyć, że liczba anulowanych umów systematycznie wzrasta w ostatnich latach. Przyczyna tkwi w finalizowaniu zadań podejmowanych do realizacji w bieżącej perspektywie finansowej i odchodzenia od działań niegwarantujących pełnego wykonania. Dotychczasowo przeciętny okres oczekiwania na realizację wynosił około 2 lat, po czym – przy braku działań – następowało anulowanie.

Tabl. 7. Umowy anulowane w województwie małopolskim według roku zawarcia i roku anulowania

Rok podpisania umowy	Rok anulowania umowy						Razem
	2009	2010	2011	2012	2013	2014	
2008	23	26	28	8	35	1	121
2009	0	31	59	37	11	15	153
2010	0	1	29	49	53	7	139
2011	0	0	1	24	54	29	108
2012	0	0	0	1	31	31	63
2013	0	0	0	0	0	7	7
2014	0	0	0	0	0	1	1
Razem	23	58	117	119	184	91	592

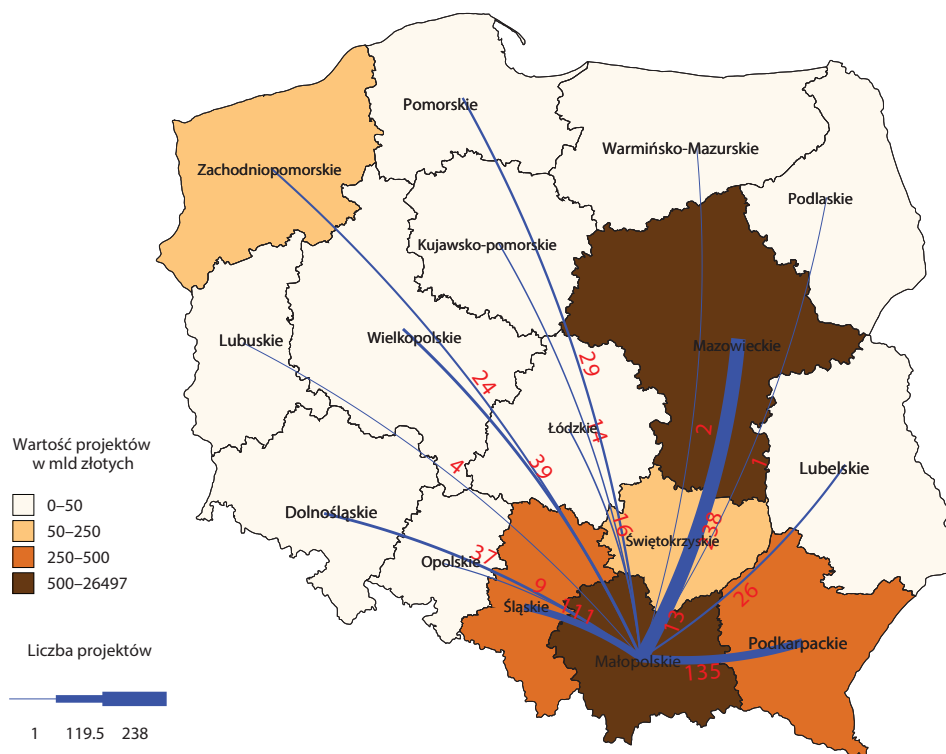
4. WARTOŚĆ PROJEKTÓW WSPÓŁFINANSOWANYCH Z FUNDUSZY STRUKTURALNYCH I FUNDUSZU SPÓJNOŚCI

Wartość ogółem projektów realizowanych na terenie Małopolski, niezależnie od siedziby beneficjenta, wyniosła **37,2 mld zł (UE: 19,2 mld zł)**. W kwocie tej mieszczą się środki zaangażowane na realizację projektów przez podmioty mające siedzibę na terenie województwa małopolskiego w wysokości 26,5 mld zł (UE: 14,3 mld zł).

Jednocześnie łączna wartość wszystkich projektów realizowanych przez beneficjentów z terenu województwa małopolskiego, niezależnie od faktycznej lokalizacji projektu lub jego części, wyniosła **30,2 mld zł (UE: 16,5 mld zł)**. Bezpośrednie saldo jest więc korzystne dla naszego województwa i wynosi 6,9 mld zł (UE: 2,7 mld zł).

Spśród projektów realizowanych na terenie Małopolski przez beneficjentów mających siedzibę na terenie innych województw dominują projekty z województwa mazowieckiego, o łącznej wartości 9,9 mld zł (UE: 4,4 mld zł). Na tak wysoką wartość składają się głównie projekty infrastrukturalne realizowane w ramach Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko – ponad 9,3 mld zł (UE: 4,2 mld zł), przekraczając kwoty pozyskane na działania w tym programie operacyjnym przez małopolskie instytucje. Mazowieckie odnotowuje zresztą równie dominującą wśród pozostałych województw pozycję w zakresie realizacji na terenie Małopolski projektów finansowanych z pozostałych programów operacyjnych, chociaż wielkości bezwzględne nie są już tak dominujące, jak w przypadku PO IŚ.

Mapa 2. Wartość projektów realizowanych na terenie województwa małopolskiego przez beneficjentów z pozostałych województw oraz liczba projektów

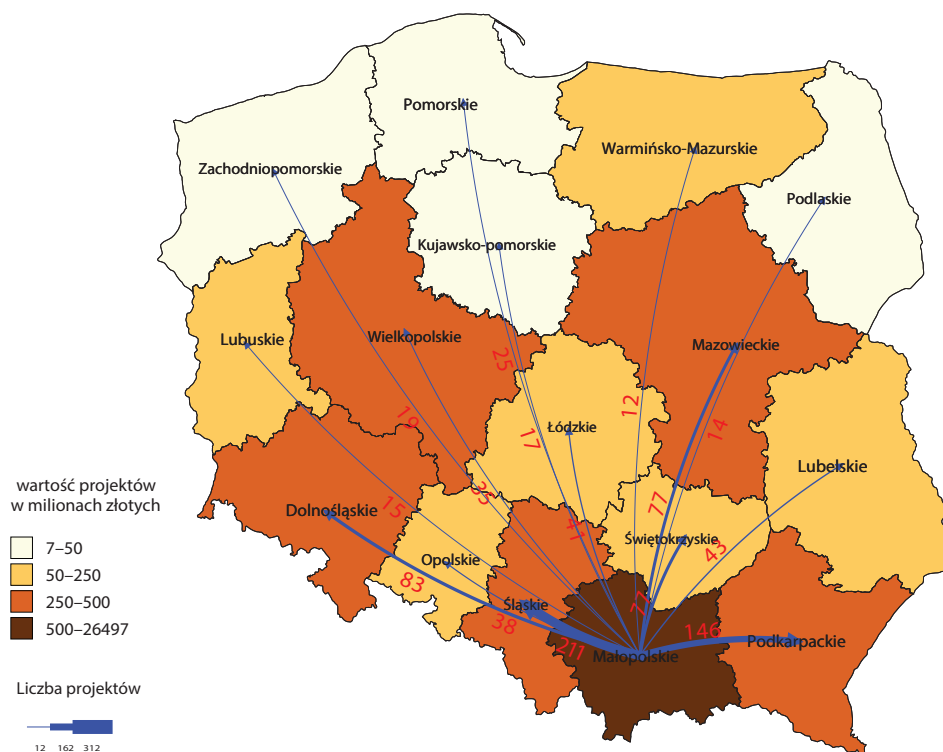

Tabl. 8. Wartość projektów realizowanych na terenie małopolski według programów operacyjnych i województwa – siedziby beneficjenta

Województwo – siedziba beneficjenta	PO IŚ	PO IG	PO KL			MRPO	Razem
			Razem	kk	kr		
Wartość ogółem [w mln zł]							
Dolnośląskie	2,83	8,39	30,90	11,14	19,75	1,91	44,02
Kujawsko-pomorskie	–	0,76	5,73	–	5,73	–	6,50
Lubelskie	–	4,46	19,44	1,87	17,57	0,34	24,24
Lubuskie	–	0,27	1,84	0,38	1,46	–	2,12
Łódzkie	–	9,90	7,45	1,66	5,79	0,67	18,02
Małopolskie	6 809,04	6 682,80	2 801,83	303,62	2 498,21	10 187,77	26 496,51
Mazowieckie	9 334,67	325,91	144,55	43,18	101,37	97,32	9 902,45
Opolskie	2,91	0,18	2,02	0,52	1,50	7,15	12,26
Podkarpackie	41,40	77,20	94,45	17,85	76,60	40,52	253,58
Podlaskie	–	–	0,28	0,28	–	–	0,28
Pomorskie	–	18,98	13,30	3,65	9,65	–	32,29
Śląskie	5,87	134,85	68,79	30,62	38,17	63,66	273,17
Świętokrzyskie	44,60	1,81	11,13	8,07	3,06	4,97	62,51
Warmińsko-mazurskie	–	0,11	0,31	–	0,31	–	0,42
Wielkopolskie	–	0,19	27,01	7,62	19,39	–	27,20
Zachodniopomorskie	–	–	51,28	1,81	49,47	1,29	52,57
Dofinansowanie UE [w mln zł]							
Dolnośląskie	2,38	3,16	25,48	8,83	16,65	0,76	31,79
Kujawsko-pomorskie	–	0,31	4,82	–	4,82	–	5,13
Lubelskie	–	2,69	16,34	1,53	14,80	0,11	19,14
Lubuskie	–	0,16	1,49	0,32	1,17	–	1,65
Łódzkie	–	5,84	5,67	1,32	4,35	0,19	11,69
Małopolskie	3 578,37	3 178,71	2 347,02	252,11	2 094,90	5 212,18	14 329,07
Mazowieckie	4 169,02	97,23	111,66	29,38	82,28	50,08	4 427,98
Opolskie	0,60	0,10	1,71	0,44	1,26	2,23	4,64
Podkarpackie	23,35	23,24	75,39	14,34	61,06	15,42	137,40
Podlaskie	–	–	0,24	0,24	–	–	0,24
Pomorskie	–	8,00	10,35	2,39	7,96	–	18,35
Śląskie	4,99	65,70	57,34	25,64	31,70	11,11	139,15
Świętokrzyskie	27,13	0,95	9,34	6,83	2,52	2,45	39,88
Warmińsko-mazurskie	–	0,06	0,26	–	0,26	–	0,32
Wielkopolskie	–	0,13	21,03	4,87	16,17	–	21,16
Zachodniopomorskie	–	–	43,25	1,36	41,90	0,34	43,59

W „drugą stronę”, tzn. przyjmując jako wyjściową wartość projektów realizowanych przez beneficjentów środków unijnych mających siedzibę na terenie Małopolski, otrzymujemy nieco odmienny od poprzedniego obraz rozkładu – o ile w przypadku „obcych” beneficjentów dominowało Mazowsze i ościennie województwa, to w przypadku „własnych” beneficjentów projekty rozkładają się po całej południowej Polsce.

Mapa 3. Projekty realizowane przez beneficjentów z terenu Małopolski według województw

Tabl. 9. Wartość ogółem i dofinansowanie UE projektów realizowanych przez beneficjentów z terenu Małopolski według województw i programów operacyjnych

Województwo – miejsce realizacji	PO IŚ	PO IG	PO KL		RPO	Razem
			Razem	kk		
Wartość ogółem [w mln zł]						
Dolnośląskie	97,49	18,80	36,06	10,17	25,89	278,25
Kujawsko-pomorskie	0,48	0,00	9,36	3,63	5,74	12,30
Lubelskie	0,48	44,64	22,49	4,76	17,73	88,85
Lubuskie	105,75	0,00	6,63	2,28	4,35	115,33
Łódzkie	7,96	5,81	30,95	1,47	29,48	52,71
Małopolskie	6 809,04	6 682,80	2 801,83	303,62	2 498,21	26 496,51
Mazowieckie	0,48	188,40	55,46	9,83	45,63	252,23
Opolskie	41,03	5,21	21,21	4,95	16,26	80,36
Podkarpackie	97,38	54,43	73,15	20,79	52,36	318,49
Podlaskie	0,48	1,82	5,26	1,04	4,22	7,56
Pomorskie	0,00	0,61	16,65	5,95	10,70	18,91

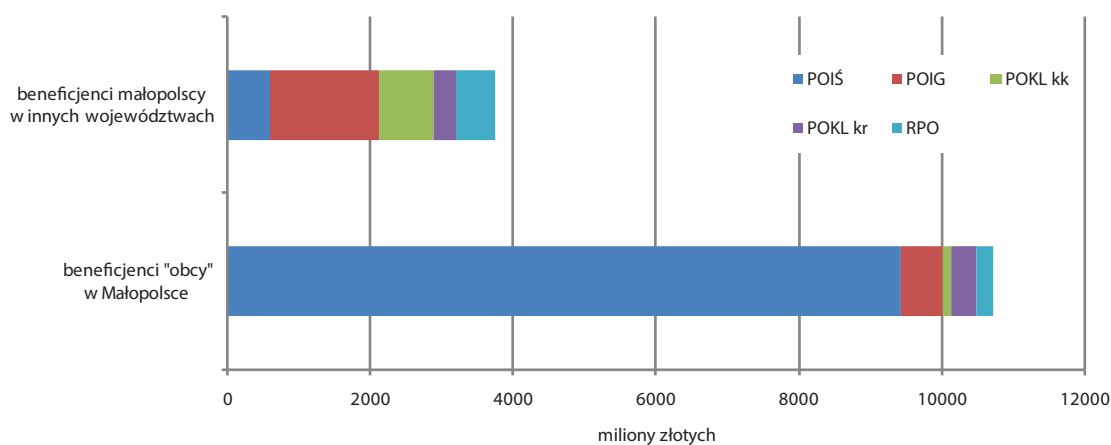
Województwo – miejsce realizacji	PO IŚ	PO IG	PO KL			RPO	Razem
			Razem	kk	kr		
Wartość ogółem [w mln zł]							
Śląskie	122,51	207,06	80,05	23,07	56,97	61,93	471,55
Świętokrzyskie	7,96	111,58	30,15	7,62	22,53	34,61	187,21
Warmińsko-mazurskie	0,48	15,34	1,73	0,60	1,13	33,61	51,15
Wielkopolskie	0,48	226,02	16,99	3,49	13,50	16,68	260,17
Zachodniopomorskie	0,48	0,53	11,17	2,82	8,35	25,74	37,91
Dofinansowanie UE [w mln zł]							
Dolnośląskie	49,91	8,15	28,90	35,78	22,01	30,23	117,18
Kujawsko-pomorskie	0,40	0,00	6,55	8,51	4,59	0,85	7,81
Lubelskie	0,40	18,12	18,69	22,37	15,01	7,36	44,57
Lubuskie	20,40	0,00	4,76	5,91	3,60	1,03	26,19
Łódzkie	2,37	2,79	25,14	25,95	24,33	3,54	33,84
Małopolskie	3 578,37	3 178,71	2 347,02	2 499,91	2 094,90	5 212,18	14 329,07
Mazowieckie	0,40	46,38	44,54	50,67	38,40	2,50	93,82
Opolskie	19,21	1,81	16,71	19,72	13,70	5,47	43,20
Podkarpackie	47,32	26,41	60,84	77,91	43,76	50,87	191,60
Podlaskie	0,40	0,88	4,12	4,69	3,55	0,00	5,40
Pomorskie	0,00	0,39	12,47	15,85	9,09	1,23	14,09
Śląskie	53,54	58,65	63,53	79,81	47,25	20,03	195,75
Świętokrzyskie	2,37	46,77	25,22	31,57	18,88	11,42	87,19
Warmińsko-mazurskie	0,40	0,60	1,31	1,67	0,96	11,70	14,01
Wielkopolskie	0,40	54,34	13,11	15,07	11,15	4,93	72,78
Zachodniopomorskie	0,40	0,31	8,61	10,13	7,08	11,30	20,62

Charakterystyczną cechą rozkładu wartości projektów realizowanych na terenie Małopolski przez beneficjentów spoza województwa małopolskiego jest ich koncentracja na Programie Operacyjnym Infrastruktura i Środowisko, gdzie – pomijając wartości projektów środków beneficjentów małopolskich wydawanych na terenie województwa małopolskiego – zaangażowanych jest 88,0% wartości ogółem. W przypadku środków unijnych odsetek ten maleje do 86,2%. Drugim pod względem koncentracji wartości jest Program Operacyjny Innowacyjna Gospodarka – 5,3% wartości ogółem (4,2% w przypadku środków unijnych), a trzecim Program Operacyjny Kapitał Ludzki – 4,5% wartości ogółem (7,9% wielkości środków unijnych). W przypadku tego ostatniego programu na kwotę ogółem składają się w 26,6% środki z komponentu krajowego PO KL i w 73,4% środki z komponentu regionalnego PO KL.

Inaczej przedstawia się rozkład w przypadku projektów realizowanych przez beneficjentów z Małopolski w pozostałych województwach – tutaj (po wyeliminowaniu podobnie jak w poprzedniej wersji projektów realizowanych przez małopolskich beneficjentów na terenie Małopolski) dominuje Program Operacyjny Innowacyjna Gospodarka, w ramach którego skoncentrowane jest 40,7% wartości ogółem (35,5% środków unijnych). Kolejną pozycję zajmuje Program Operacyjny Kapitał Ludzki – 28,4% wartości ogółem (40,3% środków unijnych). W tej grupie proporcja pomiędzy komponentem krajowym a regionalnym kształtuje się jak 70,6 do 29,4, a więc prawie dokładnie odwrotnie niż w przypadku projektów realizowanych na terenie Małopolski przez obcych beneficjentów.

Saldo wartości projektów jest dla Małopolski ujemne prawie wyłącznie na skutek olbrzymich inwestycji infrastrukturalnych realizowanych na terenie województwa przez Dyрекcję Generalną Dróg Krajowych i Autostrad oraz Polskie Linie Kolejowe. W efekcie saldo dla PO IŚ wynosi minus 8,8 mld zł, natomiast dla pozostałych programów jest dodatnie z wartościami: PO IG – plus 948,5 mln zł, PO KL – plus 587,7 mln zł (przy czym dla komponentu regionalnego saldo jest ujemne: minus 39,5 mln zł), dla RPO plus 343,9 mln zł.

Wykres 5. Wartość projektów realizowanych przez beneficjentów poza województwem siedziby

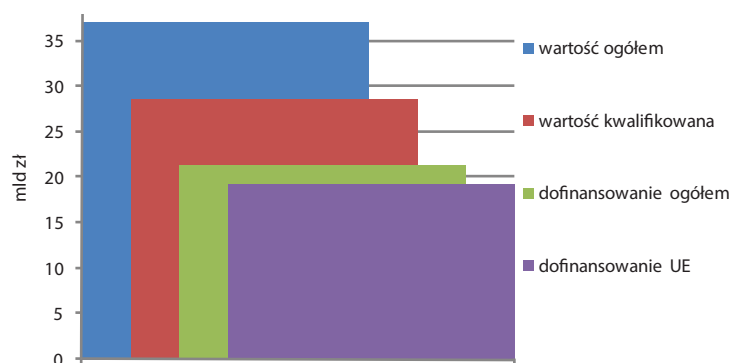

5. PROJEKTY REALIZOWANE NA TERENIE WOJEWÓDZTWA MAŁOPOLSKIEGO

W niniejszej części opracowania analizowane będą wszystkie projekty realizowane na terenie województwa małopolskiego, niezależnie od siedziby podmiotu. Jak już zaznaczono w poprzednim rozdziale, całkowita wartość projektów wynosi 37,2 mld zł (UE: 19,2 mld zł). Z wartości ogółem do wydatków kwalifikowanych zaliczona jest kwota 28,6 mld zł, czyli **poziom kwalifikowalności wydatków wyniósł 76,8%**. Projekty mogą być dofinansowane środkami pochodzącymi z funduszy krajowych i zagranicznych (fundusze strukturalne i Fundusz Spójności). Łączne **dofinansowanie projektów wyniosło 21,3 mld zł**, jest na poziomie 90,2% wartości kwalifikowanej. Z kolei dofinansowanie środkami unijnymi wyniosło 1,9 mld zł (nie może przekroczyć 85% wartości kwalifikowanej), czyli projekty zostały wsparte **krajowymi środkami publicznymi w wysokości 2,1 mld zł**. W przypadku województwa małopolskiego **poziom dofinansowania środkami unijnymi wyniósł 67,3%**.

Z kolei różnica pomiędzy wartością całkowitą a dofinansowaniem musi być pokryta ze środków własnych beneficjenta. Różnica pomiędzy wartością ogółem a kwalifikowaną wynosi 8,6 mld zł, pomiędzy wartością kwalifikowaną a dofinansowaniem: 7,2 mld zł. Zatem **beneficjenci ze środków własnych** włożyli w realizację projektów na terenie Małopolski **15,9 mld zł**.

Wykres 6. Struktura finansowania projektów realizowanych na terenie Małopolski

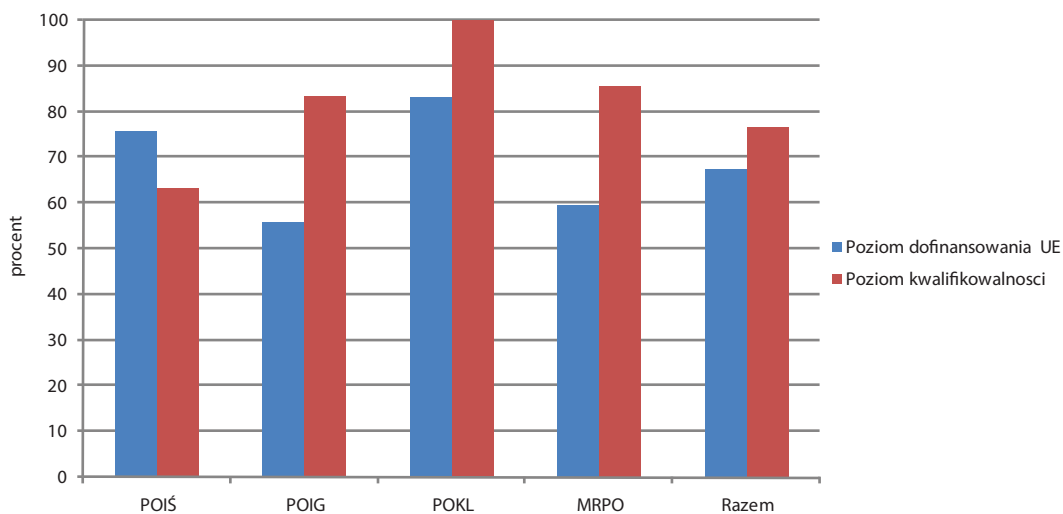
Dosyć istotne zróżnicowanie występuje przy porównaniu projektów realizowanych według poszczególnych programów operacyjnych. **Poziom kwalifikowalności** waha się od 63,4% – w przypadku Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko, do 100% – w Programie Operacyjnym Kapitał Ludzki. Dla MRPO wskaźnik ten wyniósł 85,5%.

Dofinansowanie ogółem przyjmuje wartości od 85,0% – w przypadku PO IS, do 93,8% – w przypadku MRPO (pomińcąc Program Operacyjny Pomoc Techniczna, gdzie dofinansowanie wynosi 100%). Oznacza to, że beneficjenci z własnych środków wydali (lub wydadzą) na projekty w poszczególnych programach: Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko – 7,7 mld zł, Program Operacyjny Innowacyjna Gospodarka – 3,3 mld zł, Małopolski Regionalny Program Operacyjny – 4,8 mld zł, Program Operacyjny Kapitał Ludzki – 187,6 mln zł (z tego 42,7 mln zł w ramach komponentu krajowego i 144,9 mln w ramach komponentu regionalnego).

Z kolei wskaźnik poziomu **dofinansowania** kosztów kwalifikowanych **środkami unijnymi** mieści się w przedziale od 55,8% – dla projektów realizowanych w ramach Programu Operacyjnego Innowacyjna Gospodarka, do 83,3% – w przypadku projektów z Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki. W samym PO KL zróżnicowanie pomiędzy komponentem krajowym (80,9%) a komponentem regionalnym (83,6%) jest już niewielkie. Dla MRPO wartość tego wskaźnika wyniosła 59,5%.

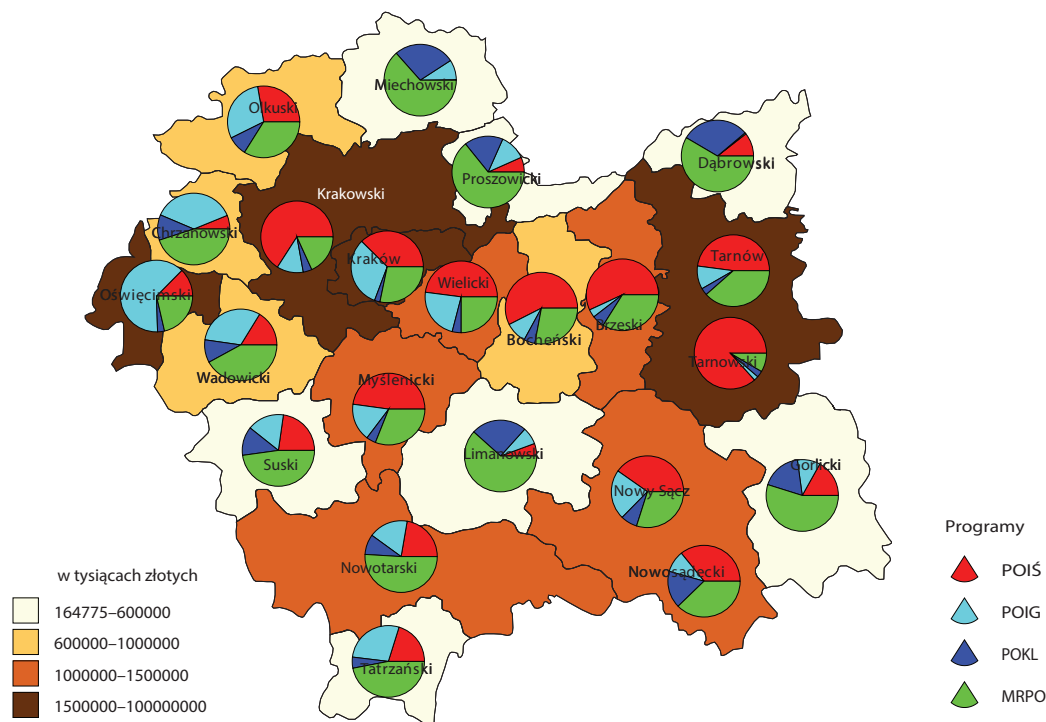
Upraszczając nieco powyższą analizę, można stwierdzić, że do **każdej złotówki wydanej na projekt ze środków krajowych** (zarówno w ramach kosztów kwalifikowanych, jak i niekwalifikowanych) **Unia Europejska dopłaca 1,21 zł**, przy czym w PO IS dopłata do każdej złotówki wynosi 1,02 zł, w PO IG – 1,03 zł, w MRPO – 1,11 zł, natomiast w PO KL – 14,6 zł (8,2 zł w komponentie krajowym, 16,5 zł w komponentie regionalnym).

Wykres 7. Poziom kwalifikowalności i poziom dofinansowania środkami unijnymi projektów realizowanych w województwie małopolskim według programów

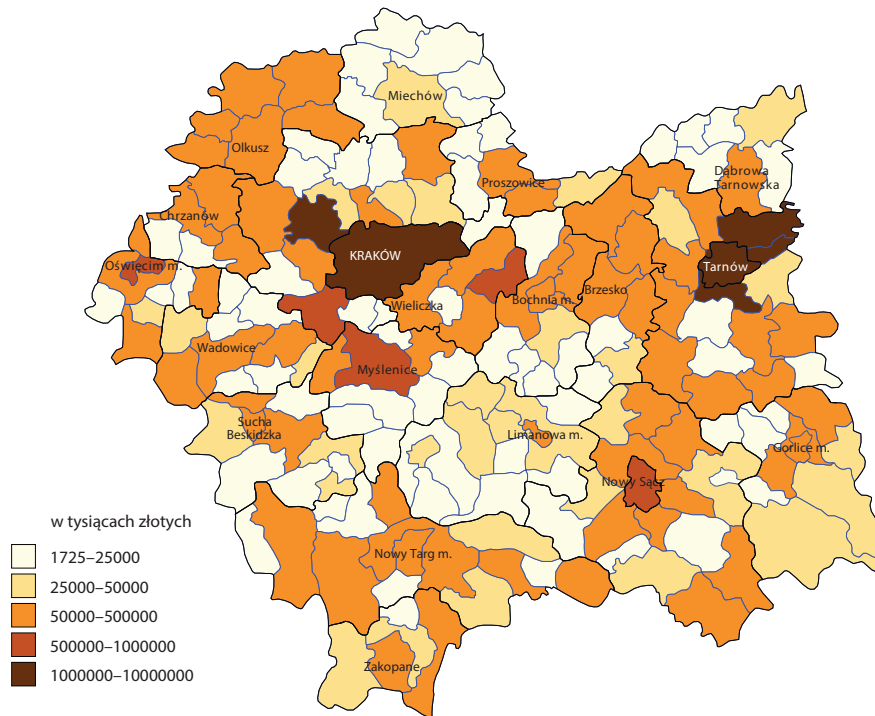

Wartość ogółem projektów realizowanych w powiatach województwa małopolskiego mieści się w przedziale od 164 mln zł w powiecie miechowskim, do 2,7 mld zł w powiecie krakowskim, 5,3 mld zł w powiecie tarnowskim i 9,9 mld zł w mieście Krakowie. Na ogół regułą (choć nie w każdym przypadku) jest wysoka wartość projektów w połączeniu ze znacznym udziałem PO IS w tworzeniu tej wartości i dużym udziałem MRPO w przypadku powiatów z mniejszą wartością ogółem.

Mapa 4. Wartość ogółem i struktura wartościowa projektów realizowanych w powiatach województwa małopolskiego

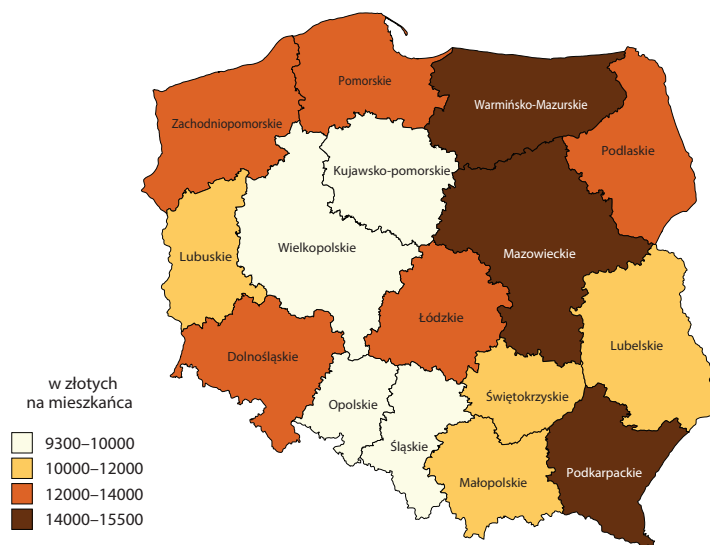

Mapa 5. Wartość projektów realizowanych na terenie gmin województwa małopolskiego

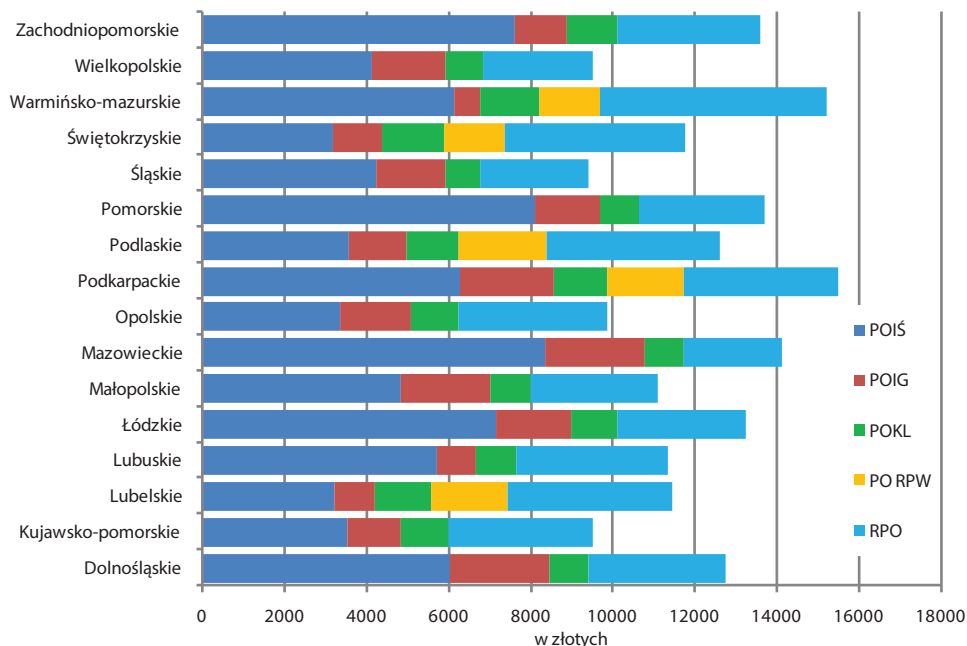
W przeliczeniu na mieszkańca wartość realizowanych projektów na terenie województwa małopolskiego wynosi **11 073 zł (UE: 5 724 zł)**. Jest to wielkość nieco poniżej średniej krajowej, wynoszącej 12 882 zł (UE: 7 210 zł), i dająca Małopolsce dopiero 12. lokatę w kraju. Liderami w tej „klasyfikacji” są województwa: podkarpackie z wartością 15 475 zł (UE: 8 802 zł) i warmińsko-mazurskie z wartością 15 191 zł (UE: 9 221 zł).

Mapa 6. Wartość realizowanych projektów w przeliczeniu na mieszkańca według województw

Wiodące województwa zawdzięczają wysoką średnią nie tylko wykorzystaniu środków w ramach Programu Operacyjnego Rozwój Polski Wschodniej, do których nie ma dostępu Małopolska, ale również wyższym wartościom w pozostałych programach (za wyjątkiem Programu Operacyjnego Innowacyjna Gospodarka, w którym Małopolska zajmuje 4. lokatę).

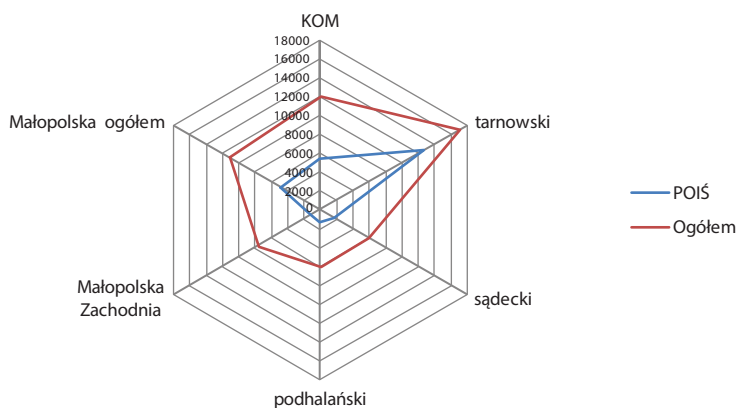
Wykres 8. Wartość projektów na mieszkańca według województw i programów operacyjnych

Wartość realizowanych projektów na mieszkańca w poszczególnych jednostkach administracyjnych jest mocno zróżnicowana – o ile dla subregionów poziom zróżnicowania, liczony jako iloraz wartości maksymalnej przez minimalną, wynosi 2,9, to dla powiatów jest to 8,1, a dla gmin wskaźnik ten wzrasta do 351,0. Zróżnicowanie w dużej mierze jest pochodną rodzajów projektów realizowanych na danym obszarze, w tym szczególnie w ramach Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko. Poniższe wykresy obrazują rozkład **wartości projektów na mieszkańca** według subregionów województwa małopolskiego dla poszczególnych programów.

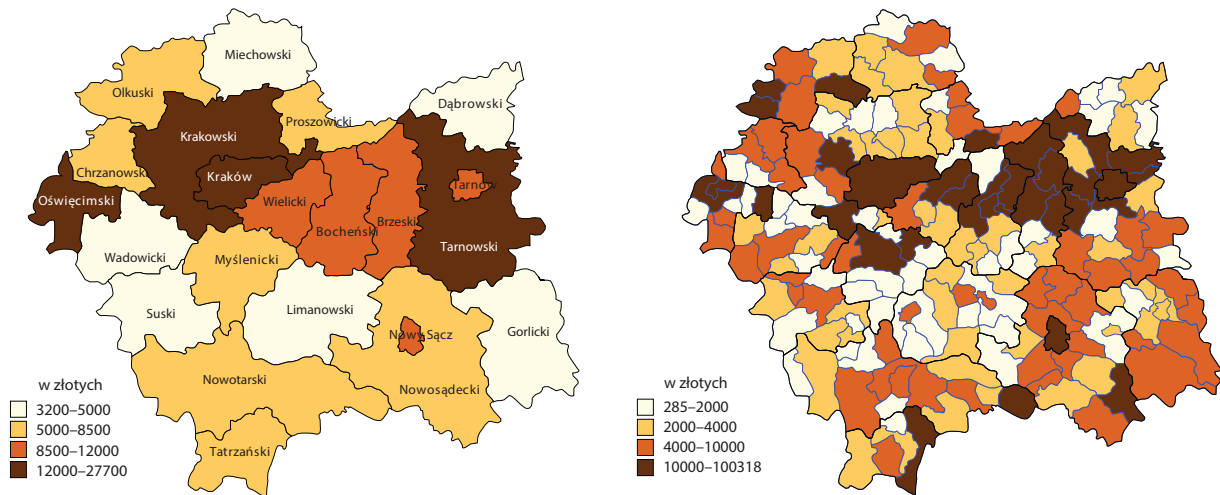
Powyżej średniej wojewódzkiej uplasował się subregion tarnowski z wartością 16 955 zł (UE: 8 762 zł) i Krakowski Obszar Metropolitalny – 11 968 zł (UE: 5 869 zł). Średnia wartość dla PO IŚ stanowi 43,6% wartości ogółem, wynosząc 4 833 zł (UE: 2 323 zł). Również dla tego programu wartości ponadprzeciętne odnotowane zostały w subregionie tarnowskim – 12 615 zł (UE: 4 247 zł) i Krakowski Obszar Metropolitalny – 5 400 zł (UE: 2379 zł), przy czym dla tego pierwszego subregionu składowa wynikająca z PO IŚ stanowi 74,4% wartości całkowitej.

Wykres 9. Wartość na mieszkańca projektów ogółem i PO IŚ według subregionów (w zł)

Nierównomierny rozkład przestrzenny wartości per capita projektów podyktowany jest ich koncentracją wzdłuż trasy Kraków – Tarnów – Rzeszów.

Mapa 7. Wartość na mieszkańca projektów ogółem realizowanych w powiatach i gminach województwa małopolskiego

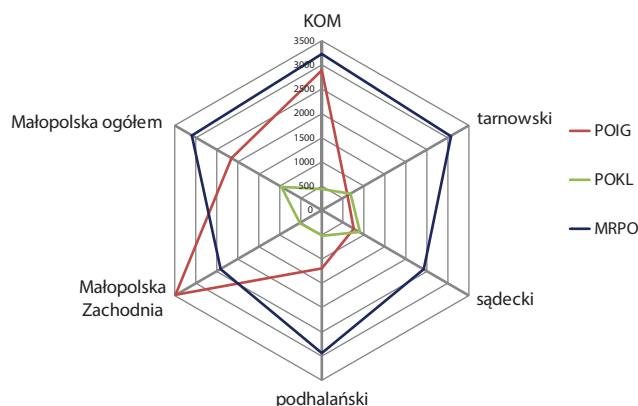

Średnia wojewódzka wartości per capita dla Programu Operacyjnego Innowacyjna Gospodarka wyniosła 2 162 zł (UE: 1 008 zł), przy czym wartość dla subregionów zmienia się w granicach od 601 zł (UE: 269 zł) w subregionie tarnowskim do 3 489 zł (UE: 1 222 zł) w Małopolsce Zachodniej, co daje wskaźnik zróżnicowania – liczony jako iloraz wartości maksymalnej do minimalnej – w wysokości 5,8.

Dla Małopolskiego Regionalnego Programu Operacyjnego średnia wojewódzka osiągnęła poziom 3 096 zł (UE: 1 576 zł), przy stosunkowo niewielkim zróżnicowaniu pomiędzy subregionami: od 2 410 zł (UE: 1 193 zł) w Małopolsce Zachodniej do 3 234 zł (UE: 1 601 zł) w Krakowskim Obszarze Metropolitalnym, czyli wskaźnik zróżnicowania wartości per capita wyniósł 1,3. Dzięki temu można zaryzykować stwierdzenie, że środki rozdzielane w ramach tego programu zostały podzielone w sposób najbardziej wyrównany.

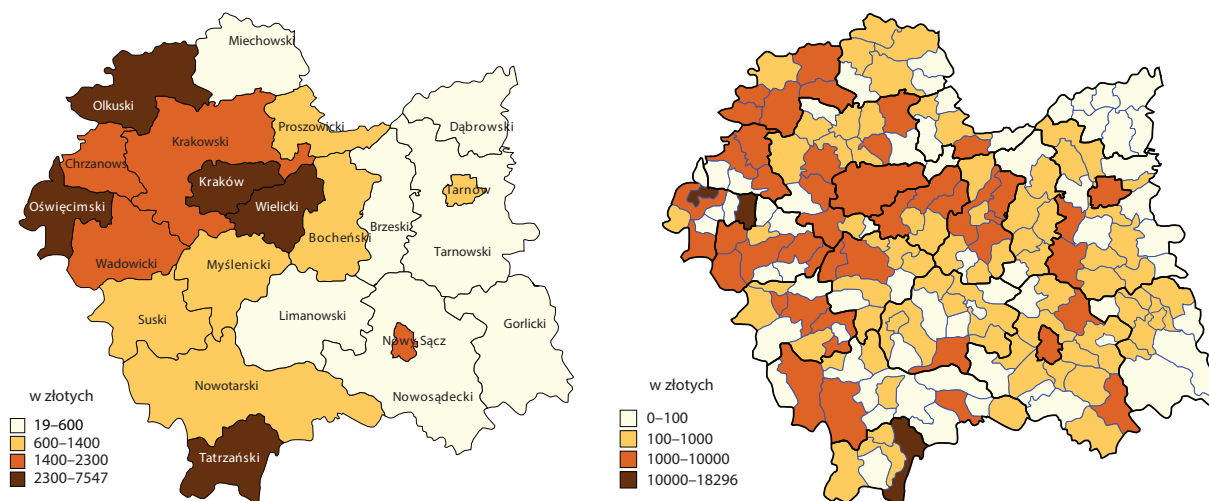
Na projekty finansowane z Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki w skali województwa przypada 8,8% ogólnej wartości projektów. W przeliczeniu na jednego mieszkańca wynosi to 977 zł (UE: 814 zł), z czego 86,8% przypada na komponent regionalny PO KL, a 13,2% na komponent centralny. Średnia wojewódzka przekracza wartość wszystkich średnich subregionalnych ze względu na wliczenie do niej projektów realizowanych na terenie całego województwa, bez wskazania na konkretny powiat czy gminę. W większości są to projekty „centralne”, finansowane z komponentu krajowego PO KL. Wskaźnik zróżnicowania pomiędzy subregionami wynosi 2,0: od 438 zł (UE: 362 zł) w Krakowskim Obszarze Metropolitalnym do 894 zł (UE: 753 zł) w subregionie sądeckim.

Wykres 10. Wartość na mieszkańca projektów realizowanych w ramach PO IG, PO KL i MRPO według subregionów (w zł)

Poszczególne programy w różny sposób delimitują przestrzeń województwa. W przypadku projektów z Programu Operacyjnego Innowacyjna Gospodarka wyraźne jest przesunięcie środka ciężkości w kierunku zachodnim, a więc terenów bardziej uprzemysłowionych. Zaskakujące są natomiast niektóre bieguny innowacyjności, które ukazują się na kartogramie obrazującym wartość projektów na mieszkańca.

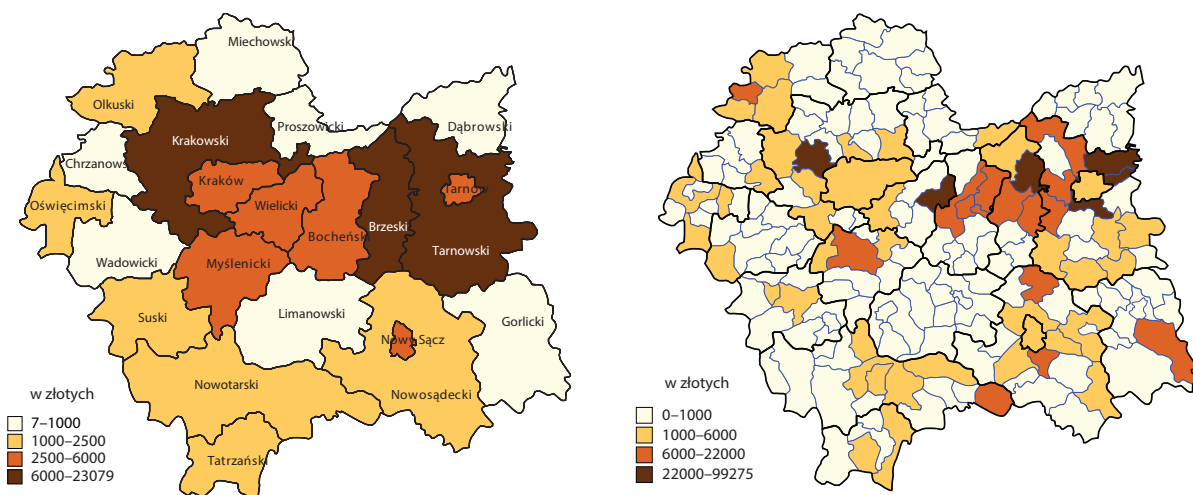
Mapa 8. Wartość na mieszkańca projektów realizowanych w ramach Programu Operacyjnego Innowacyjna Gospodarka według powiatów i gmin województwa małopolskiego

O ile w mieście Oświęcimiu duże kwoty przeznaczono głównie na wdrażanie nowoczesnych technologii w zakładach przemysłu chemicznego Synthos Dwory 7 sp. z o.o. – sp. j., to w przypadku Zatora i Bukowiny Tatrzańskiej projekty innowacyjne ukierunkowane zostały na szeroko pojętą rekreację, np.: „Budowa innowacyjnego Parku Rozrywki połączenie technologii, rozrywki, edukacji: edutainment” (projekt o wartości 69,0 mln zł, UE: 35,5 mln zł), „Rewolucja w branży rozrywki – fizyczne doznania w wirtualnej rzeczywistości” (wartość projektu 70,0 mln zł, dofinansowanie UE: 28,9 mln zł), „Nowy park wodny: geotermalna innowacja w usługach leczniczo-rekreacyjnych” (wartość: 82,1 mln zł, UE: 16,8 mln zł), „Wdrożenie nowych usług w przedsiębiorstwie [„Ośrodek Narciarski Kotelnica Białczańska” sp. z o.o.] poprzez zastosowanie innowacyjnych technologii” – wartości 61,2 mln zł, UE: 25,4 mln zł.

Dominującymi pod względem wartości realizowanych projektów w przeliczeniu na mieszkańca w Programie Operacyjnym Infrastruktura i Środowisko są obszary położone wzdłuż autostrady A4 na odcinku Kraków – Tarnów.

Mapa 9. Wartość na mieszkańca projektów realizowanych w ramach Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko według powiatów i gmin województwa małopolskiego

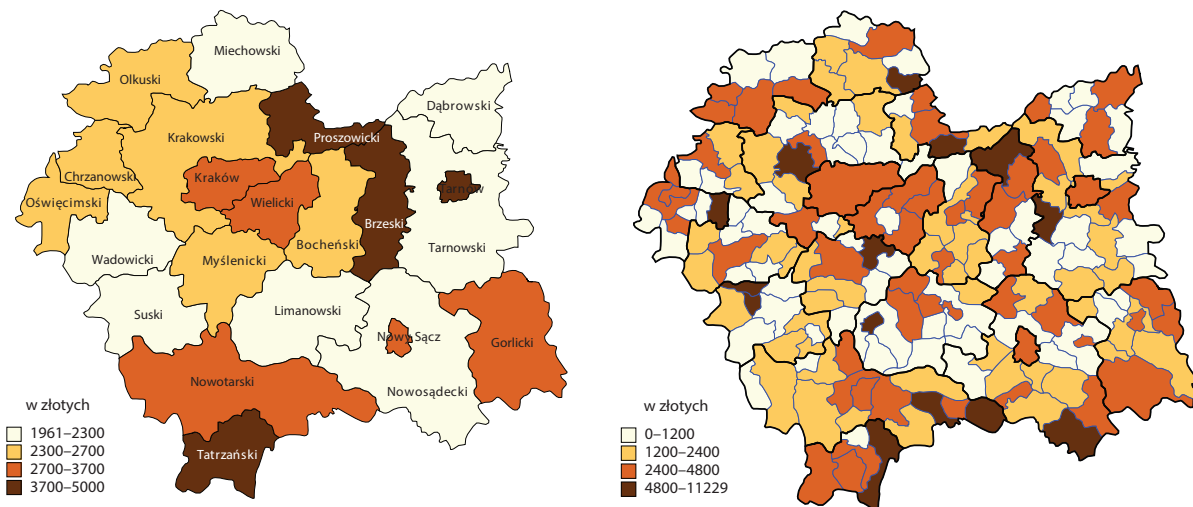

„Filarami” PO IS w Małopolsce są gminy: Kłaj, Borzęcin, Lisia Góra i gmina wiejska Tarnów, powiązane budową autostrady A4, oraz gmina Zabierzów, zawdzięczająca swoją wysoką lokatę projektom związanym z lotniskiem w Balicach w sposób bezpośredni („Port lotniczy w Krakowie – rozbudowa istniejącego terminalu pasażerskiego” – wartość 429,5 mln zł,

dofinansowanie ze środków UE: 156,0 mln zł; „Port Lotniczy w Krakowie – rozbudowa istniejącej infrastruktury lotniskowej” – wartość 180,5 mln zł, UE: 72,3 mln zł) bądź pośredni („Budowa połączenia kolejowego MPL »Kraków – Balice« z Krakowem, odcinek Kraków Główny – Mydlniki – Balice” o wartości 174,8 mln zł, UE: 101,6 mln zł).

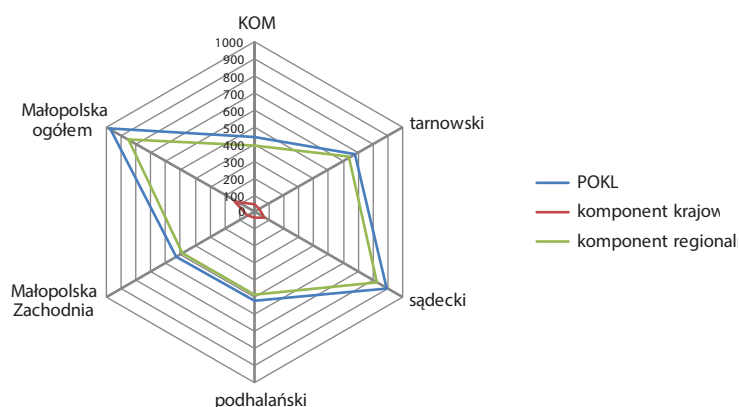
Listę gmin o najwyższej wartości na mieszkańca projektów realizowanych w ramach Małopolskiego Regionalnego Programu Operacyjnego otwiera **Szczurowa** – 11 229 zł (UE: 8 729 zł), zawdzięczająca pierwszą pozycję głównie m.in. obwodnicy za 57,0 mln zł (UE: 48,4 mln zł) oraz wydatkom na likwidację skutków powodzi w kwocie 31,8 mln zł (UE: 26,1 mln zł). Druga pozycja przypadła **Dobczycom** z wartością 8 040 zł (UE: 5 344 zł), w których ze środków MRPO powstała m.in. obwodnica Dobzyc za 57,1 mln zł (UE: 48,2 mln zł), Regionalne Centrum Oświatowo-Sportowe w Dobzycach za 35,4 mln zł (UE: 18,0 mln zł) czy nastąpiła rozbudowa infrastruktury Strefy Przemysłowej za 10,5 mln zł (UE: 6,8 mln zł). Trzecią lokatę zajęła **Muszyna** – z kwotą 7 883 zł (UE: 4 932 zł). Na wysoką wartość składają się m.in.: obwodnica za 27,8 mln zł (UE: 23,5 mln zł), zespół basenów za 12,1 mln zł (UE: 4,2 mln zł), przygotowanie strefy aktywności gospodarczej „Zapoprządzie” (rewitalizacja części Muszyny) za 7,7 mln zł (UE: 4,9 mln zł).

Mapa 10. Wartość na mieszkańca projektów realizowanych w ramach Małopolskiego Regionalnego Programu Operacyjnego według powiatów i gmin województwa małopolskiego

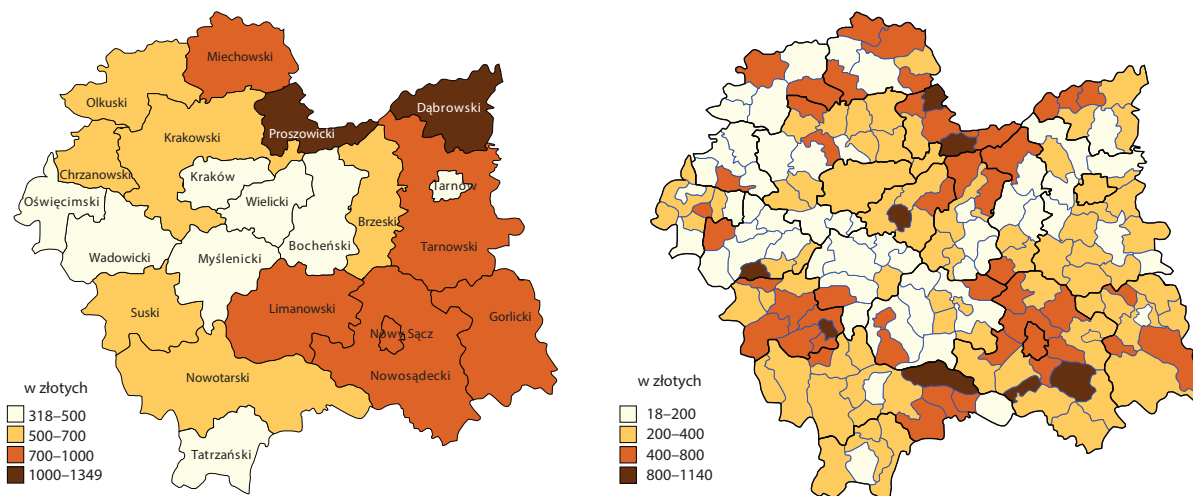
Jak już wcześniej wspomniano, decydującymi projektami z Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki są projekty finansowane z komponentu regionalnego. Komponent krajowy na ogół przypisany jest do całego województwa, w niewielkim stopniu rozdzielany pomiędzy powiaty. Efektem tego jest zdecydowanie mniejszy jego udział w wartościach dla subregionów – od 4,9% w subregionie tarnowskim do 11,9% w Krakowskim Obszarze Metropolitalnym.

Wykres 11. Wartość na mieszkańca projektów realizowanych w ramach PO KL według komponentów i subregionów (w zł)

W większości projekty finansowane ze środków Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki zlokalizowane są na obszarach dotkniętych problemami społecznymi wynikającymi z niskiej podaży miejsc pracy lub wykluczenia społecznego, choć nie jest to twardą regułą. Dostyc często o lokalizacji projektu decyduje posiadanie odpowiedniego zaplecza technicznego i ludzkiego, dlatego wiele z nich realizowanych jest w miastach powiatowych bądź w Krakowie.

Mapa 11. Wartość na mieszkańca projektów realizowanych w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki według powiatów i gmin województwa małopolskiego

Spośród gmin województwa małopolskiego najwyższą wartość w przeliczeniu na mieszkańca uzyskała gmina **Ochotnica Dolna** – 1 140 zł (UE: 923 zł). Z wielkości tej jedynie 5,0 zł przypada na komponent krajowy, reszta, tj. 99,6%, na komponent regionalny. Wysoką pozycję zawdzięcza gmina głównie projektom związanym z edukacją przedszkolną – zrealizowane zostały 4 projekty o wartości łącznej 6,6 mln zł (UE: 5,2 mln zł). Podobne typy głównych projektów dominują w kolejnych według rankingu wartości per capita gminach: Nowym Brzesku – 1 117 zł (UE: 931 zł) oraz Łabowej – 1 089 zł (UE: 925 zł).

6. PROJEKTY JEDNOSTEK SAMORZĄDU TERYTORIALNEGO WOJEWÓDZTWA MAŁOPOLSKIEGO

Sprawne wdrożenie założeń i celów polityki spójności wymaga przede wszystkim stworzenia podstaw infrastrukturalnych technicznie umożliwiających realizację poszczególnych działań oraz zbudowania odpowiedniego zaplecza ludzkiego, zapewniającego wykwalifikowane kadry do pracy oraz tworzącego sprzyjający klimat społeczny dla podejmowanych przedsięwzięć. O ile w skali makro obowiązki te spoczywają na jednostkach centralnych, o tyle w skali regionalnej i lokalnej głównymi motorami rozwoju stają się społeczności zamieszkujące dane obszary, a w ich imieniu wybierane władze i jednostki realizujące zadania, czyli jednostki samorządu terytorialnego każdego szczebla.

W niniejszym rozdziale przeanalizowano projekty realizowane przez samorządy i urzędy administracji stopnia gminnego, powiatowego i wojewódzkiego, jednostki organizacyjne poszczególnych samorządów (np. ośrodki pomocy społecznej, centra kultury) oraz związki samorządów. Nie są tu ujęte przedsiębiorstwa komunalne działające w formie spółek prawa handlowego.

Jednostki samorządu terytorialnego w latach 2007–2014 realizowały **2 058 projektów**, co stanowi 25,9% całkowitej liczby projektów wdrażanych przez beneficjentów z terenu Małopolski (7 917). Liczebnie ogółem przeważają samorządy gminne, w których – razem z podległymi jednostkami organizacyjnymi – realizowano 72,0% wszystkich projektów.

Tabl. 10. Liczebność projektów według typów jednostek samorządu terytorialnego

Poziom samorządu	Wspólnota samorządowa	Samorządowa jednostka organizacyjna	Razem
Gmina	1 276	207	1 475
Powiat	252	82	334
Województwo	165	71	236
Związki samorządów	5		5
Razem	1 698	360	2 058

W liczebności ogółem dominują projekty finansowane z Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki – 1 563 szt. (56,2%), przed projektami w ramach Małopolskiego Regionalnego Programu Operacyjnego – 768 szt. (37,3%), Programu Operacyjnego Innowacyjna Gospodarka – 86 projektów (4,1%) i Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko – 48 projektów (2,3%).

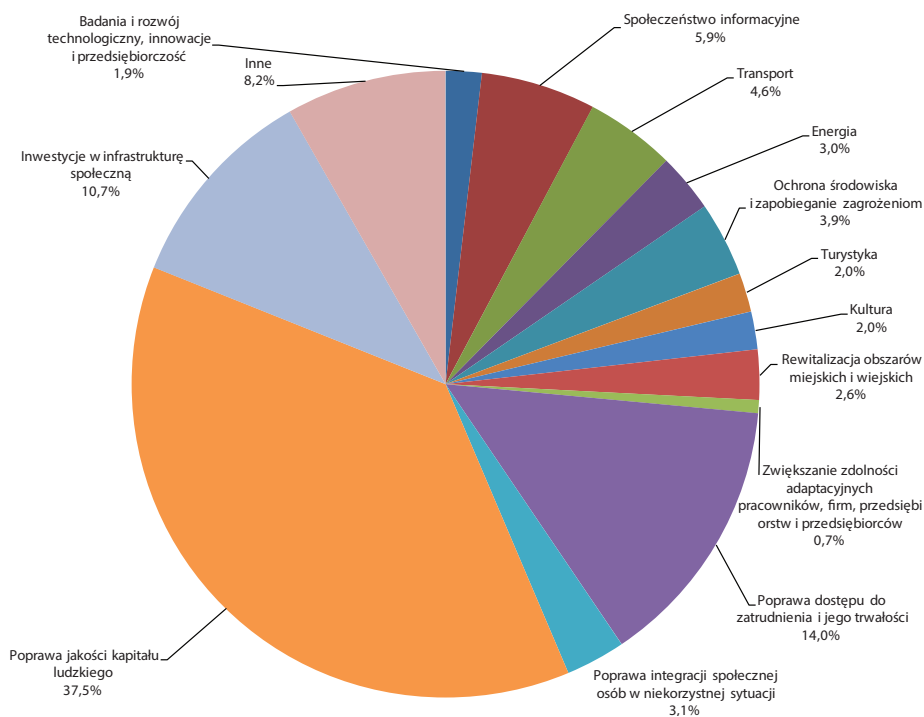
Tabl. 11. Projekty realizowane przez jednostki samorządu terytorialnego i ich jednostki organizacyjne według programów operacyjnych.

Jednostki samorządowe stopnia	Infrastruktura i Środowisko	Innowacyjna Gospodarka	Kapitał Ludzki	Regionalny Program Operacyjny
Gminnego	29	85	899	470
Powiatowego	6	1	214	113
Wojewódzkiego	11	0	43	182
Związki samorządowe	2	0	0	3

Klasyfikowanie realizowanych projektów według obszarów tematycznych uwidacznia szczególnie liczne projekty powiązane z poprawą jakości kapitału ludzkiego (770 projektów), a w dalszej kolejności projekty związane z poprawą dostępu do zatrudnienia i jego trwałości (289 projektów). W sumie, spośród wszystkich projektów realizowanych przez jednostki samorządu terytorialnego województwa małopolskiego ponad połowę (55,3%) stanowiły tzw. projekty miękkie, czyli finansowane z Europejskiego Funduszu Społecznego. Najliczniejszymi z grupy projektów inwestycyjnych były inwestycje w infrastrukturę społeczną (220 projektów). Składały się na nie projekty inwestycyjne z zakresu oświaty

(105 projektów), w infrastrukturę opiekuńczo-wychowawczą (6 projektów) i infrastrukturę ochrony zdrowia (5 projektów) oraz 104 projekty, które nie zostały zaliczone do żadnej z poprzednich grup – głównie związane z odnową centrów miejscowości, budową obiektów zaspokajających potrzeby mieszkańców: rekreacyjnych, sportowych i wielofunkcyjnych (np. biblioteka z przedszkolem i świetlicą wiejską).

Wykres 12. Struktura ilościowa projektów realizowanych przez jednostki samorządu terytorialnego województwa małopolskiego według grup tematycznych

W poszczególnych powiatach struktura ilościowa projektów oczywiście odbiega nieco od średniej wojewódzkiej, przy czym trzeba mieć na uwadze przyjęte założenia. Przykładowo, wysoki udział projektów transportowych w Krakowie wynika nie tylko z licznych inwestycji transportowych w samym Krakowie, w tym związanych z organizacją transportu publicznego, ale również z zaliczenia wszystkich inwestycji dotyczących dróg wojewódzkich do tego miasta jako siedziby władz szczebla wojewódzkiego.

Tabl. 12. Liczba projektów realizowanych przez jednostki samorządu terytorialnego z terenu województwa małopolskiego według grup tematycznych i powiatów

Powiat	Badania i rozwój technologiczny, innowacje i przedsiębiorczość	Spoleczeństwo informacyjne	Transport	Energia	Ochrona środowiska i zapobieganie zagrożeniom	Turystyka	Kultura	Rewitalizacja obszarów miejskich i wiejskich	Zwiększanie zdolności adaptacyjnych pracowników, firm, przedsiębiorstw i przedsiębiorców	Poprawa dostępu do zatrudnienia i jego trwałości	Poprawa integracji społecznej osób w niekorzystnej sytuacji	Poprawa jakości kapitału ludzkiego	Investycje w infrastrukturę społeczną	Inne	Suma końcowa
Bocheński	3	7	2	1	4	1	0	2	0	10	4	42	13	2	91
Brzeski	2	8	2	2	1	0	1	2	0	8	4	24	14	0	68

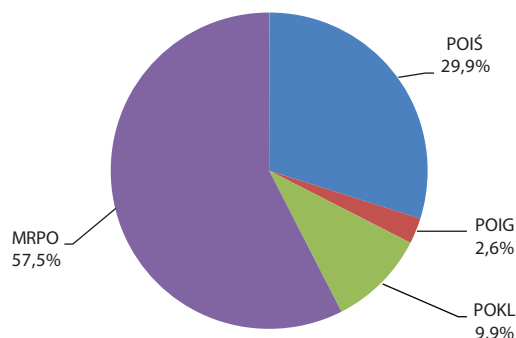
Powiat	Badania i rozwój technologiczny, innowacje i przedsiębiorczość	Spółeczeństwo informacyjne	Transport	Energia	Ochrona środowiska i zapobieganie zagrożeniom	Turystyka	Kultura	Rewitalizacja obszarów miejskich i wiejskich	Zwiększenie zdolności adaptacyjnych pracowników, firm, przedsiębiorstw i przedsiębiorców	Poprawa dostępu do zatrudnienia i jego trwałości	Poprawa integracji społecznej osób w niekorzystnej sytuacji	Poprawa jakości kapitału ludzkiego	Inwestycje w infrastrukturę społeczną	Inne	Suma końcowa
Chrzanowski	4	2	2	0	1	0	1	4	1	17	2	25	4	1	64
Dąbrowski	0	0	2	1	2	0	2	2	0	7	3	26	6	0	51
Gorlicki	2	4	3	4	4	3	1	6	0	13	5	29	8	0	84
Krakowski	4	5	1	3	17	6	1	3	1	13	3	37	19	2	115
Limanowski	0	5	4	2	7	3	1	1	0	10	2	35	10	2	82
Miasto Kraków	2	12	39	4	2	6	8	1	4	30	2	41	17	151	319
Miasto Nowy Sącz	0	2	2	2	0	0	4	0	1	8	3	5	2	1	30
Miasto Tarnów	3	3	2	2	0	1	3	1	4	8	0	6	4	0	37
Miechowski	0	4	3	5	0	0	0	2	0	11	1	21	6	0	53
Myślenicki	2	5	3	3	5	1	1	3	0	19	6	52	14	0	114
Nowosądecki	0	16	3	7	8	10	3	5	2	30	3	78	16	1	182
Nowotarski	1	10	3	8	8	6	2	4	0	13	3	48	16	3	125
Olkuski	2	6	3	2	1	2	2	2	1	7	2	20	8	0	58
Oświęcimski	4	8	3	0	4	1	2	3	0	16	1	46	6	1	95
Proszowicki	2	1	2	2	1	0	0	1	0	12	1	32	7	1	62
Suski	2	5	2	3	1	0	0	0	0	11	5	32	4	1	66
Tarnowski	3	3	5	2	8	1	3	5	0	6	7	77	26	0	146
Tatrzński	0	3	3	1	1	0	2	1	0	10	2	21	5	0	49
Wadowicki	1	3	4	4	1	0	1	4	0	16	4	40	9	2	89
Wielicki	1	10	2	4	3	0	2	2	0	14	0	33	6	1	78
Małopolska	38	122	95	62	79	41	40	54	14	289	63	770	220	169	2058

Całkowita wartość projektów realizowanych przez jednostki samorządu terytorialnego i ich jednostki organizacyjne wyniosła 9,1 mld zł (UE: 5,8 mld zł), co stanowi niespełną jedną czwartą wartości wszystkich projektów realizowanych na terenie Małopolski, zapewniając jednocześnie prawie 30% wartości projektów realizowanych przez beneficjentów mających siedzibę na terenie województwa małopolskiego.

Obszar realizacji poszczególnych projektów nie jest ściśle oznaczony. Zasadniczo, w przypadku beneficjentów szczebla gminnego obszarem realizacji jest dana gmina, ale już w przypadku beneficjentów szczebla powiatowego projekt może być wdrażany zarówno na terenie całego powiatu, jak i pojedynczej gminy lub kilku gmin, na szczeblu wojewódzkim zauważa się jeszcze więcej przypadków rozkładu. Dlatego dla każdego rodzaju jednostek samorządu terytorialnego trochę odmiennego znaczenia nabierają wartości projektów realizowanych w miejscu siedziby beneficjenta versus miejscu realizacji.

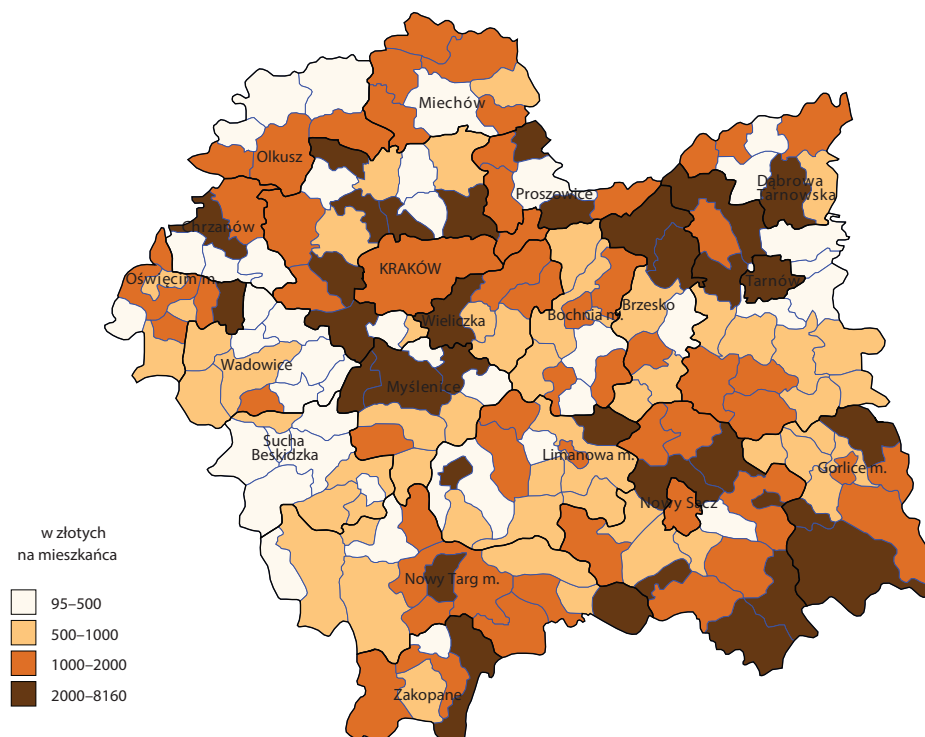
W przypadku jednostek samorządowych stopnia gminnego wartość projektów wyniosła 5,4 mld zł (UE: 3,0 mld zł). Pod względem wartości wyraźnie dominują projekty współfinansowane w ramach Małopolskiego Regionalnego Programu Operacyjnego, przed Programami Operacyjnymi Infrastruktura i Środowisko. Te dwa programy angażują ponad 87% wartości wszystkich projektów realizowanych przez jednostki administracyjne stopnia gminnego. Z kolei wśród projektów realizowanych ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego dominują projekty zaliczone do komponentu regionalnego PO KL – 94,3% wartości ogółem.

Wykres 13. Struktura wartości według programów operacyjnych projektów realizowanych przez jednostki samorządu terytorialnego stopnia gminnego

W przeliczeniu na mieszkańca gmin wartość projektów ogółem wyniosła 1 592 zł (UE: 901 zł), przy dużym zróżnicowaniu pomiędzy gminami: od 8 160 zł (UE: 4 247 zł) w Myślenicach, 6 880 zł (UE: 4 580 zł) w Muszynie i 6 113 zł (UE: 3 579 zł) w Bukowinie Tatrzańskiej, po 95 zł (UE: 81 zł) w Budzowie, 109 zł (UE: 92 zł) w Proszowicach i 136 zł (UE: 115 zł) w Michałowicach.

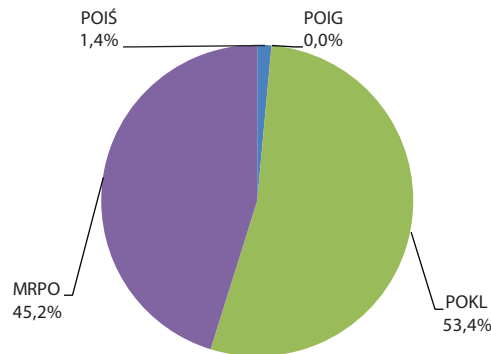
Mapa 12. Wartość na mieszkańca projektów realizowanych przez jednostki administracyjne stopnia gminnego

Z kolei w przypadku jednostek administracyjnych stopnia powiatowego łączna wartość realizowanych projektów wyniosła 1,5 mld zł (UE: 1,1 mld zł). Odmienne niż w przypadku jednostek samorządowych szczebla gminnego, największy nacisk położony jest na projekty realizowane w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki, wynikający ze szczegó-

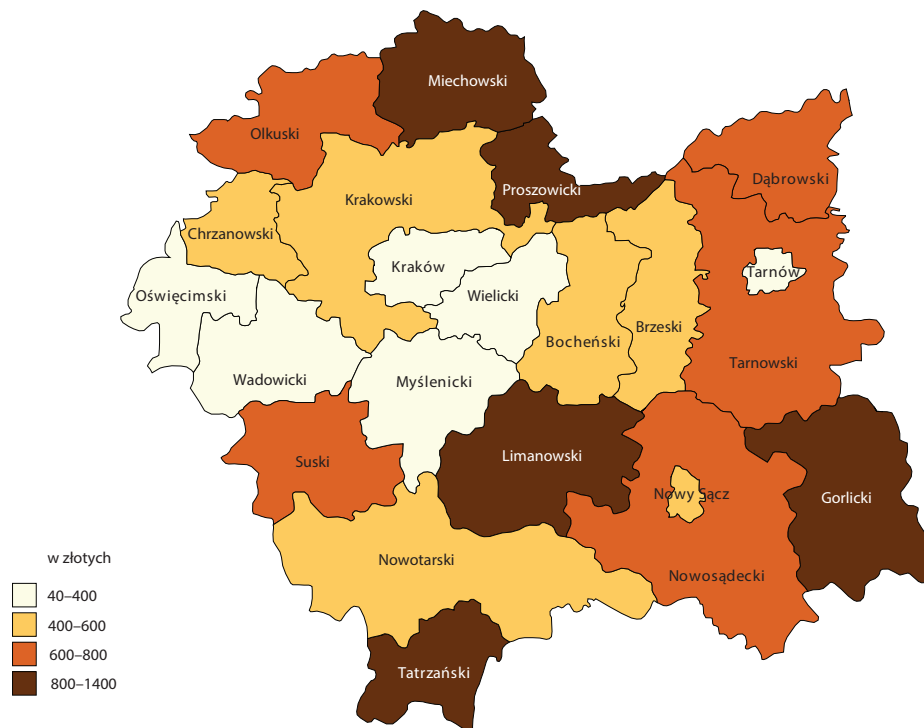
nych możliwości pozyskiwania środków przez powiatowe urzędy pracy. Widoczne jest to zwłaszcza w przypadku źródeł finansowania projektów – projekty realizowane z komponentu regionalnego stanowią 96,7% ogólnej wartości projektów PO KL.

Wykres 14. Struktura wartości według programów operacyjnych projektów realizowanych przez jednostki samorządu terytorialnego stopnia powiatowego

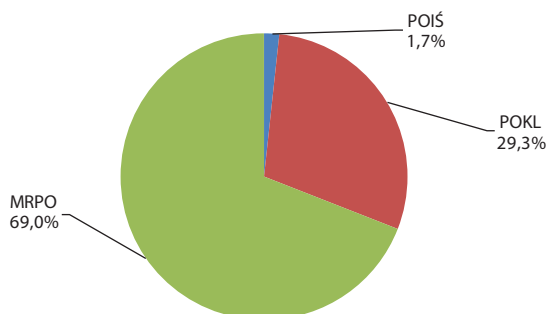
Wartość na mieszkańca projektów realizowanych przez jednostki samorządu stopnia powiatowego wynosi 443 zł, czyli niemal czterokrotnie mniej niż w przypadku gmin. Zróżnicowanie pomiędzy poszczególnymi powiatami mieści się w granicach od 1 340 zł w powiecie tatrzańskim do 230 zł w przypadku powiatu oświęcimskiego. Niższe wartości wprowadzono w Krakowie i Tarnowie, ale w przypadku powiatów grodzkich trudno rozdzielić część powiatową od gminnej.

Mapa 13. Wartość na mieszkańca projektów realizowanych przez jednostki administracyjne stopnia powiatowego

Jednostki samorządowe szczebla wojewódzkiego podjęły się realizacji projektów o wartości 2,2 mld zł (UE: 1,7 mld zł). W zasadzie całość działań w przypadku jednostek szczebla wojewódzkiego współfinansowana jest ze środków regionalnych: w przypadku PO KL jedynie 0,2% wartości wszystkich projektów przypada na komponent krajowy, a wykazane wartości w PO IS stanowią pewne administracyjne działania podejmowane przez Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Krakowie.

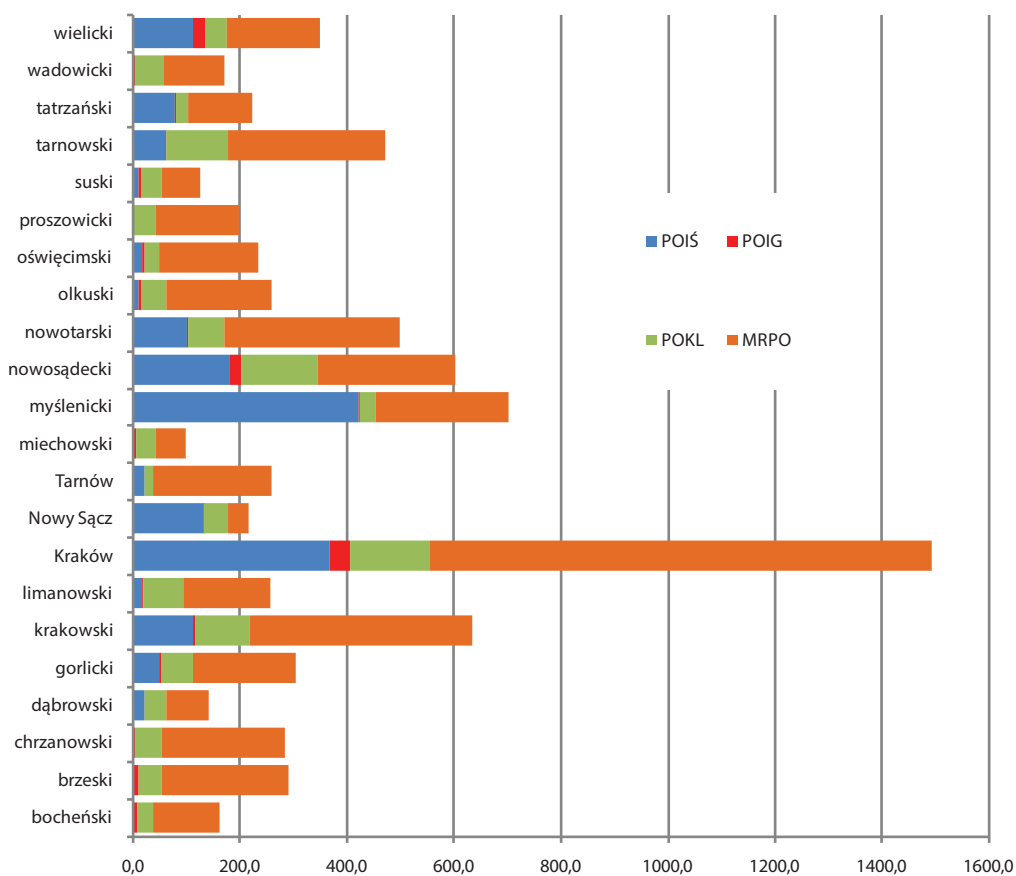
Wykres 15. Struktura wartości według programów operacyjnych projektów realizowanych przez jednostki samorządu terytorialnego stopnia wojewódzkiego

W dalszej części rozdziału informacje finansowe podawane są według faktycznego miejsca realizacji projektu, zgodnie z metodologią podaną na początku publikacji. W skali całego województwa liczba realizowanych projektów i ich wartość nie ulegnie, oczywiście, żadnym zmianom, ale już ich rozkład przestrzenny nieco się zmieni.

Łącznie wartość wszystkich projektów realizowanych na terenie województwa małopolskiego przez jednostki samorządu terytorialnego wszystkich szczebli oraz ich jednostki organizacyjne wyniosła 9,1 mld zł (UE: 5,8%). Wartość kwalifikowana projektów wyniosła 8,0 mld zł, wobec czego poziom dofinansowania wydatków kwalifikowanych środkami unijnymi kształtował się na poziomie 72,9%. Do realizowanych projektów pozyskano łączne dofinansowanie (środki unijne, budżet państwa itp.) w kwocie 6,1 mld, co oznacza, że dofinansowanie z własnych środków jednostek samorządu terytorialnego wyniosło około 3,0 mld zł, czyli każdy mieszkaniec Małopolski „dołożył” poprzez płacone podatki w okresie 2007–2014 około 878 zł do projektów finansowanych z funduszy unijnych, otrzymując w zamian 1 726 zł ze środków europejskich.

Wykres 16. Wartość projektów realizowanych przez jednostki samorządu terytorialnego w powiatach województwa małopolskiego według programów operacyjnych

Wartość projektów według poszczególnych powiatów mieści się w przedziale od 96,6 mln zł (powiat miechowski) do 1 490,9 mln (miasto Kraków), przy dużym zróżnicowaniu struktury względem programów operacyjnych. Zdecydowanie najwyższy udział Małopolskiego Regionalnego Programu Operacyjnego w wartości ogółem występuje w mieście Tarnowie (86,2%), przed powiatem brzeskim (82,0%) i chrzanowskim (81,5%). Program Operacyjny Kapitał Ludzki jest domeną powiatów: miechowskiego (37,2%), wadowickiego (31,9%) i suskiego (30,9%). Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko najsilniej jest reprezentowany w mieście Nowy Sącz (60,7%), przed powiatem myślenickim (59,9%). Program Operacyjny Innowacyjna Gospodarka ma procentowo najwyższą wartość w powiecie wielickim (6,5%). W układzie subregionalnym w wartości projektów realizowanych przez jednostki samorządu terytorialnego dominuje Krakowski Obszar Metropolitalny, w którym koncentruje się ponad 46% wartości projektów.

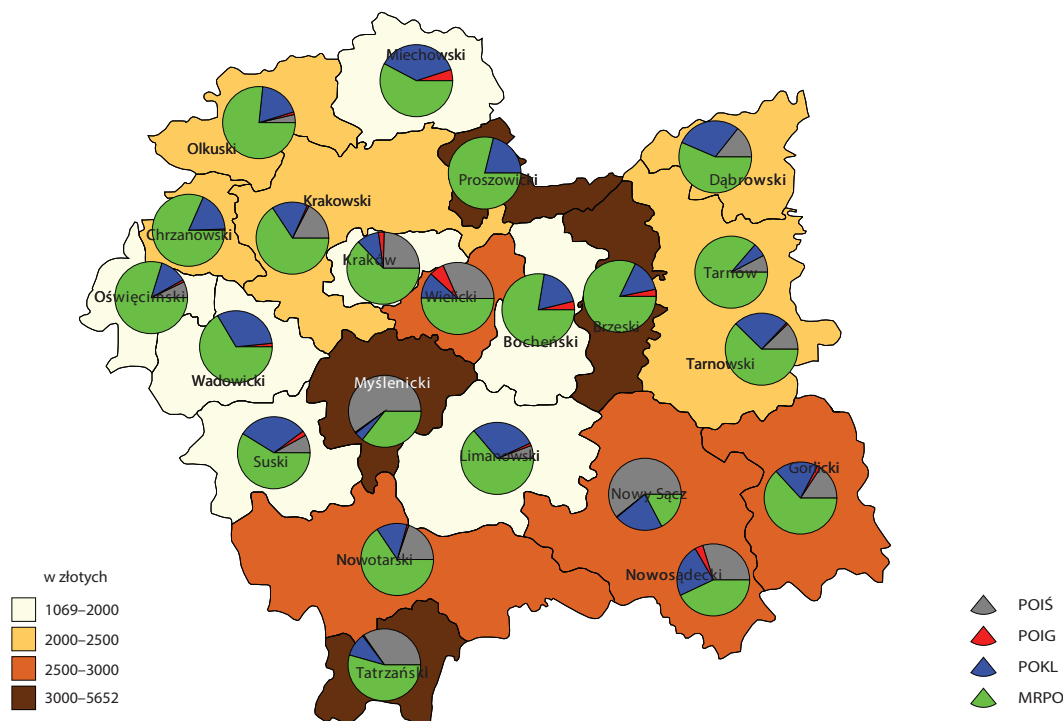
Tabl. 13. Wartość ogółem projektów realizowanych przez jednostki samorządu terytorialnego według subregionów województwa małopolskiego

	PO IŚ	PO IG	PO KL	MRPO	Razem
Krakowski Obszar Metropolitalny	1006,9	80,4	425,2	2113,7	3626,2
Tarnowski	97,5	12,9	214,2	831,4	1156,1
Sądecki	371,2	30,3	321,9	649,4	1372,8
Podhalański	185,7	7,9	129,7	520,9	844,2
Małopolska Zachodnia	26,4	9,7	180,6	727,8	944,5

Powyższe zestawienie należałoby uzupełnić o kwoty projektów ogólnowojewódzkich, których nie dało się rozdzielić na poszczególne jednostki administracyjne (ponad 1,1 mld zł).

W przeliczeniu na mieszkańca wartość projektów samorządów terytorialnych w skali województwa wynosi 2 696 zł (UE: 1 726 zł). Dla poszczególnych powiatów wartości mieszczą się pomiędzy 1 069 zł (UE: 634 zł) w powiecie wadowickim, a 5 651 zł (UE: 3 399 zł) w powiecie myślenickim.

Mapa 14. Wartość projektów realizowanych przez jednostki samorządu terytorialnego w przeliczeniu na mieszkańca oraz struktura wartości według programów operacyjnych w powiatach województwa małopolskiego

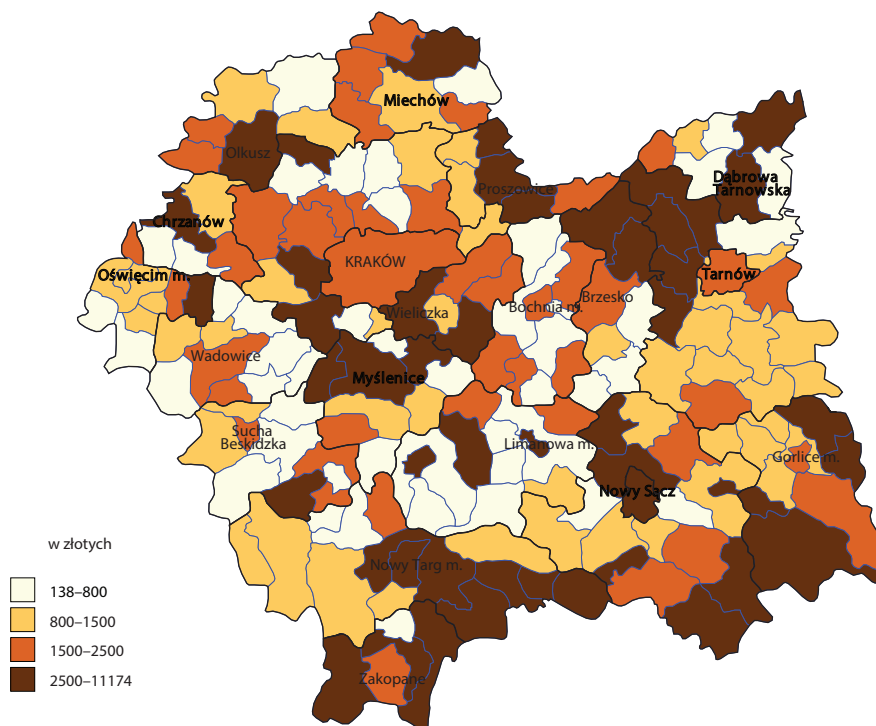

W przypadku gmin wartość na mieszkańca realizowanych na ich terenie projektów finansowanych ze środków polityki spójności waha się od 138 zł do 11 174 zł. Również i w tym przypadku w wykazanej wartości nie zostały ujęte niemożliwe do rozdzielania środki samorządu szczebla wojewódzkiego oraz powiatowego, tj. 2,2 mld zł. Widocznym skutkiem pominięcia tych wartości w porównaniach międzygminnych jest niższa średnia wojewódzka wartości per capita: 2 049 zł w przypadku ujęcia wyłącznie funduszy możliwych do wykazania na poziomie gminnym, wobec 2 699 zł w przypadku wszystkich środków w województwie.

Tabl. 14. Gminy o najwyższej i najniższej wartości na mieszkańca projektów realizowanych przez samorządy terytorialne

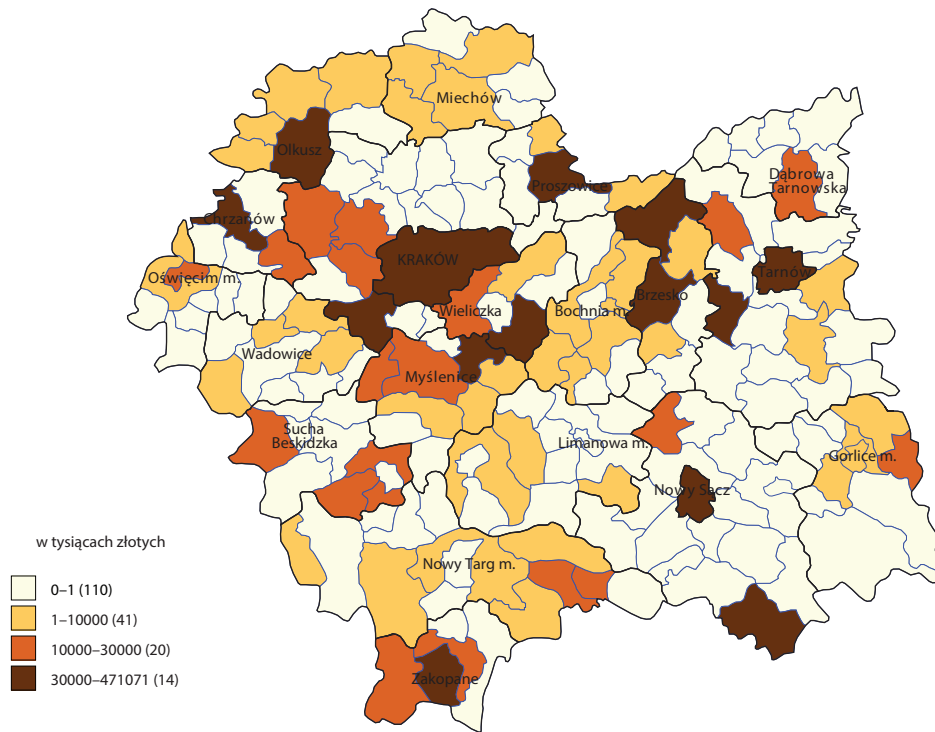
Gmina	Dofinansowanie UE		Gmina	Dofinansowanie UE	
	[w zł]			[w zł]	
Szczurowa	11 174	8 922	Mogilany	350	270
Dobczyce	9 455	6 487	Iwanowice	296	25
Myślenice	9 296	5 146	Libiąż	296	220
Muszyna	7 215	4 864	Budzów	267	227
Bukowina Tatrzańska	6 113	3 578	Jerzmanowice-Przebinia	259	211
Sułkowice	5 946	3 713	Babice	255	217
Krynica-Zdrój	5 678	3 255	Raba Wyżna	211	180
Szczawnica	5 339	2 932	Michałowice	201	171
Pałecznica	5 180	3 324	Spytkowice powiat wadowicki	161	137
Wojnicz	5 113	3 946	Brzeszcze	138	117

Mapa 15. Wartość na mieszkańca projektów realizowanych na terenie gmin przez jednostki samorządowe wszystkich szczebli

W skali całego województwa największe wydatki jednostek samorządu terytorialnego wszystkich szczebli poniesione zostały na szeroko rozumiany transport, tzn. zarówno na budowę dróg i obwodnic, jak i na zakup taboru kolejowego i tworzenie inteligentnych systemów kierowania ruchem. Łącznie zaangażowano w ten obszar 26,6% środków w skali województwa (biorąc pod uwagę wartość całkowitą).

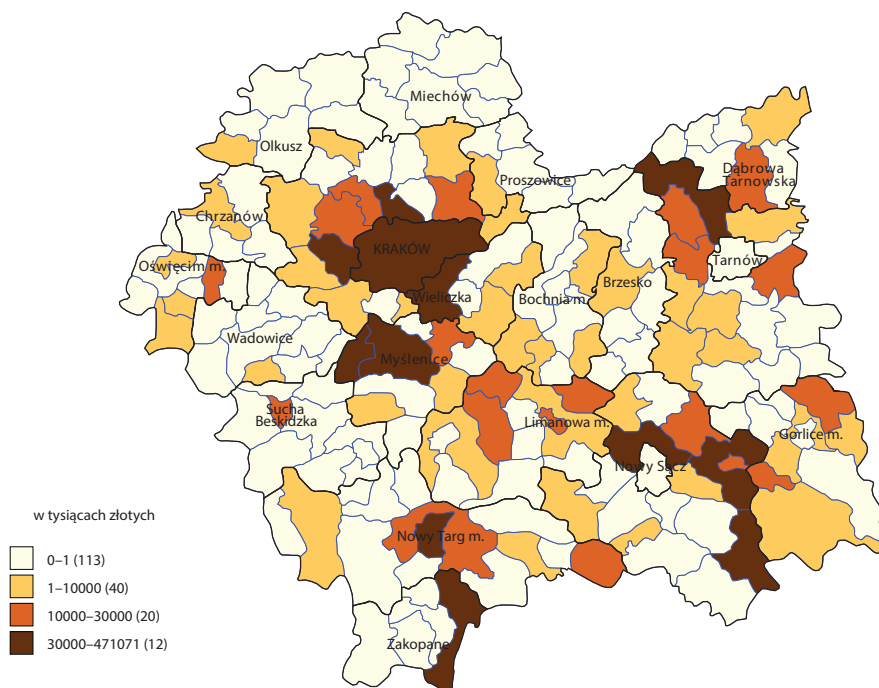
Mapa 16. Wartość projektów z obszaru „Transport” realizowanych przez samorządy terytorialne województwa małopolskiego według gmin

Z uwagi na liniowy charakter inwestycji w tym obszarze niekiedy nie ma możliwości przypisania wartości inwestycji do konkretnej gminy. W związku z tym z ogólnej wartości 2,4 mld zł w powyższym kartogramie zobrazowano rozkład wartości projektów dla kwoty 1,7 mld zł.

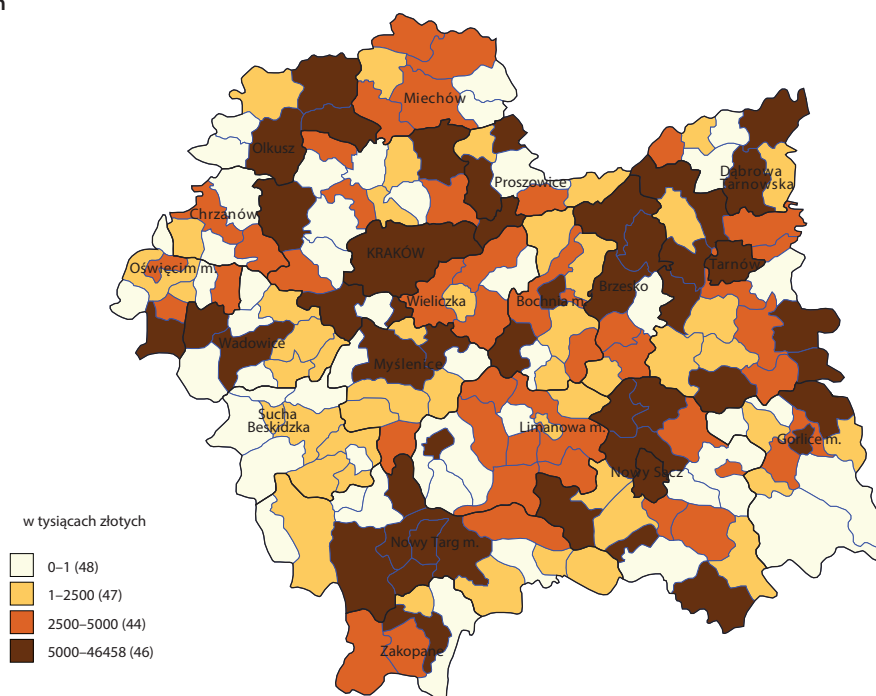
Drugim pod względem wartości obszarem inwestowania przez jednostki samorządu terytorialnego jest „Ochrona środowiska” (17,9% wartości ogółem), do której zaliczona jest ochrona gleby, wód, powietrza, a więc m.in. gospodarka wodno-ściekowa, budowa oczyszczalni czy składowisk odpadów. Inwestycje tego typu są w pełni deagregowalne na poziom gminny, co pozwala na szczegółowe zobrazowanie rozkładu przestrzennego.

Mapa 17. Wartość projektów z obszaru „Ochrona środowiska” realizowanych przez samorzady terytorialne województwa małopolskiego według gmin

Trzecim najbardziej istotnym obszarem ingerencji jednostek samorządowych jest „Poprawa dostępu do zatrudnienia i jego trwałości”, w ramach którego realizowane są projekty obejmujące 11,2% wartości ogółem. Dwie trzecie spośród projektów ma charakter ponadlokalny, przez co prezentowanie ich rozkładu przestrzennego nie przedstawi rzeczywistego stanu. Czwartym największym obszarem tematycznym jest „Infrastruktura społeczna” (8,2% ogólnej wartości), obejmująca infrastrukturę oświaty, służby zdrowia, pomocy społecznej. Projekty z tego obszaru cieszą się najszerzym zainteresowaniem wśród gmin – prawie trzy czwarte spośród nich zaangażowało się w realizację przedsięwzięć tego typu.

Mapa 18. Wartość projektów z obszaru „Infrastruktura społeczna” realizowanych przez samorzady terytorialne województwa małopolskiego według gmin

Dalsze pozycje zajmują:

„Poprawa jakości kapitału ludzkiego” – 7,2% łącznej wartości projektów.

„Turystyka” – 6,6% wartości ogółem. Projektów z tego obszaru podjęto się do wdrożenia na terenie tylko 25 gmin.

„Rewitalizacja obszarów miejskich i wiejskich” – 4,9% wartości ogółem. Projekty realizowane są w 47 gminach.

„Kultura” – 3,9% wartości ogółem. Projekty realizowane są na terenie 25 gmin.

Tylko pierwsze cztery obszary zaangażują ponad połowę wszystkich środków będących w dyspozycji jednostek samorządu terytorialnego. Pozostałe mają w skali województwa już zdecydowanie mniejsze znaczenie.

Trzeba zaznaczyć, że w wielu przypadkach, zwłaszcza gmin wiejskich i miejsko-wiejskich, znaczącym uzupełnieniem środków spójności stały się fundusze rolne, a w szczególności fundusze z Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich. Do dokonania pełnej oceny zaangażowania poszczególnych samorządów w pozyskiwanie i wykorzystywanie środków unijnych należałoby połączyć informacje z realizacji tych dwóch polityk.

7. NARZĘDZIA REALIZACJI WSPÓLNEJ POLITYKI ROLNEJ

Wspólna Polityka Rolna wdrażana jest poprzez:

– Płatności bezpośrednie (pierwszy filar WPR)

Płatności w ramach systemów wsparcia bezpośredniego zostały wprowadzone, by zrekompensować rolnikom obniżkę cen minimalnych i inwestycyjnych na produkty rolne. Płatności bezpośrednie są przyznawane co roku na wniosek rolnika, który prowadzi działalność rolniczą na co najmniej 1 ha użytków rolnych i utrzymuje go w dobrej kulturze rolnej. Każdego roku o średnio 1,4 mln rolników ubiega się o przyznanie następujących rodzajów płatności:

1. Jednolita płatność obszarowa (JPO) finansowana z Europejskiego Funduszu Rolniczego Gwarancji (EFRG),
2. Krajowe uzupełniające płatności obszarowe (UPO) – finansowane od 2007 roku z budżetu krajowego – w tym:
 - uzupełniająca płatność podstawowa – do powierzchni innych roślin i do powierzchni gruntów ornych, na których nie jest prowadzona uprawa roślin,
 - płatność uzupełniająca do powierzchni uprawy chmielu, do której przyznano płatność uzupełniającą do powierzchni uprawy chmielu za 2006 rok (płatność niezwiązana z produkcją),
 - płatność do powierzchni roślin przeznaczonych na paszę, uprawianych na trwałych użytkach zielonych (płatności zwierzęce).
3. Krajowe płatności uzupełniające, w tym:
 - płatność uzupełniająca dla producentów surowca tytoniowego (płatność niezwiązana do tytoniu),
 - płatność uzupełniająca w zakresie produkcji ziemniaka skrobiowego (płatność niezwiązana do skrobi).
4. Oddzielna płatność z tytułu owoców i warzyw (płatność do pomidorów).
5. Oddzielna płatność z tytułu owoców miękkich.
6. Płatność cukrowa.
7. Płatność do surowca tytoniowego (płatność do tytoniu).
8. Płatność do krów i owiec.
9. Specjalna płatność obszarowa do powierzchni uprawy roślin strączkowych i motylkowatych drobnonasiennych.

– Program Rozwoju Obszarów Wiejskich 2007–2013 (drugi filar WPR)

Pomoc finansowa z Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich (PROW) 2007–2013 udzielana jest rolnikom, przedsiębiorcom i lokalnym samorządom oraz właścicielom lasów. Głównym przeznaczeniem przekazywanych środków jest budowa nowoczesnego, konkurencyjnego sektora rolno-spożywczego i leśnictwa, prowadzenie działalności rolniczej zgodnej z ochroną środowiska naturalnego, rozwój kultury i zachowanie tradycji na wsi oraz działania na rzecz podniesienia jakości życia mieszkańców wsi i ich aktywizacji gospodarczej.

Do dnia 26 lipca 2014 roku z Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na konta bankowe polskich rolników wpłynęło **56,8 mld zł**. Taka kwota zapewniła Polsce pierwsze miejsce pod względem wykorzystania środków unijnych PROW 2007–2013 i postawiła pozostałe kraje daleko za nią.

Główne cele, których realizację ułatwia pomoc finansowa udzielana z PROW 2007–2013, to:

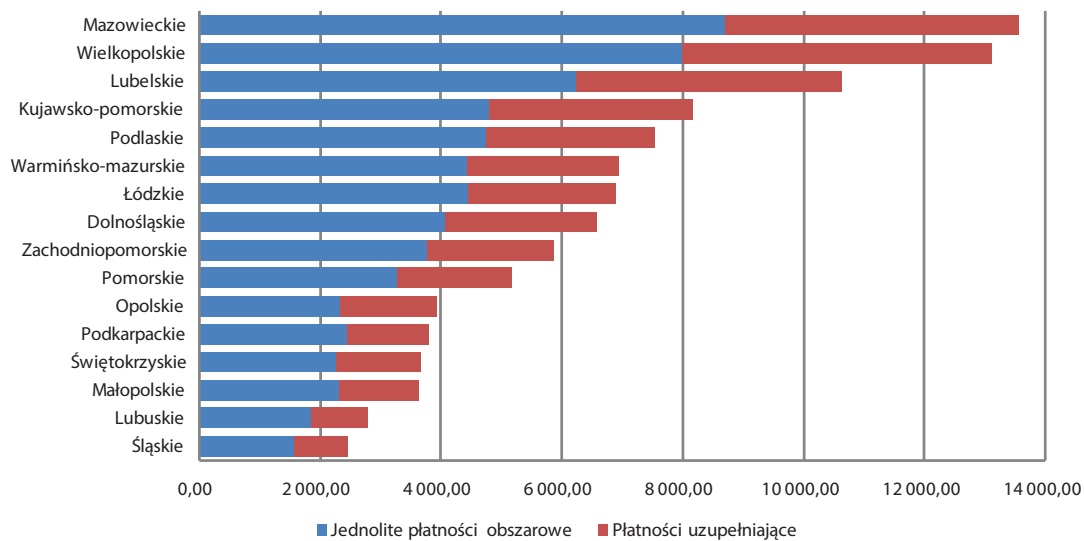
- przyspieszanie modernizacji gospodarstw rolnych;
- podwyższanie konkurencyjności przetwórstwa spożywczego i jakości żywności;
- ożywienie przemian w rolnictwie i rynku ziemi przez przyznawanie rent strukturalnych oraz premii ułatwiających start zawodowy młodym rolnikom i finansowanie scalania gruntów;
- zachęcanie rolników do gospodarowania w sposób przyjazny środowisku oraz do zachowania rodzimych ras i cennych przyrodniczo siedlisk roślin;
- wspieranie dopłatami ONW działalności rolniczej na terenach górskich i innych obszarach o niekorzystnych warunkach gospodarowania;
- polepszanie lesistości kraju przez udzielanie pomocy finansowej na zalesianie gruntów o małej przydatności rolniczej;
- pobudzanie przedsiębiorczości i tworzenie nowych miejsc pracy na terenach wiejskich;
- odnowa wsi, rozbudzanie aktywności jej mieszkańców i budowa kapitału społecznego na wsi;
- podwyższanie kwalifikacji rolników i właścicieli lasów oraz ułatwianie im dostępu do płatnych usług doradczych;
- polepszanie jakości życia na terenach wiejskich.

Płatności obszarowe są kluczowym narzędziem wprowadzania Wspólnej Polityki Rolnej na terenie Unii Europejskiej, realizowanej nieprzerwanie od momentu przystąpienia Polski do UE w 2004 roku. Zainteresowanie otrzymaniem wsparcia z programu jest coraz większe. Do 26 lipca 2014 roku do ARiMR wpłynęło prawie **478 tys. wniosków** o udzielenie wsparcia (liczba ta nie uwzględnia wniosków o dopłaty ONW, rolnośrodowiskowe i zobowiązań dotyczących rent strukturalnych PROW 2004–2006).

W latach **2004–2013** Małopolskim rolnikom, w ramach poszczególnych płatności obszarowych, wypłacono łącznie **3 639,2 mln zł**, co stanowi **3,5%** kwoty wypłaconych środków dla Polski. Z tytułu jednolitych płatności obszarowych przyznano wsparcie o łącznej wartości **65 258,7 mln zł**, z czego Małopolsce przydzielono **2 308,1 mln zł**. Dla porównania, największą pomoc w obrębie tej kategorii otrzymało województwo mazowieckie – **13,3%** łącznych środków.

Porównując wartości wypłaconych dopłat z ubiegłym rokiem, w którym wartości jednolitych płatności obszarowych oraz płatności uzupełniających wynosiły odpowiednio **1 905,3 mln zł** oraz **1 193,8 mln zł**, można utrzymywać, że od zeszłego roku Małopolsce zostało wypłacone **540,1 mln zł**.

Wykres 17. Wartość wypłaconych dopłat obszarowych w latach 2004–2013 według województw (w mln zł)

Rozkład kwot wypłaconych według rodzajów płatności w okresie 2004–2013 przedstawia tabela 15.

Tabl. 15. Kwoty wypłacone według rodzajów płatności w okresie 2004–2013

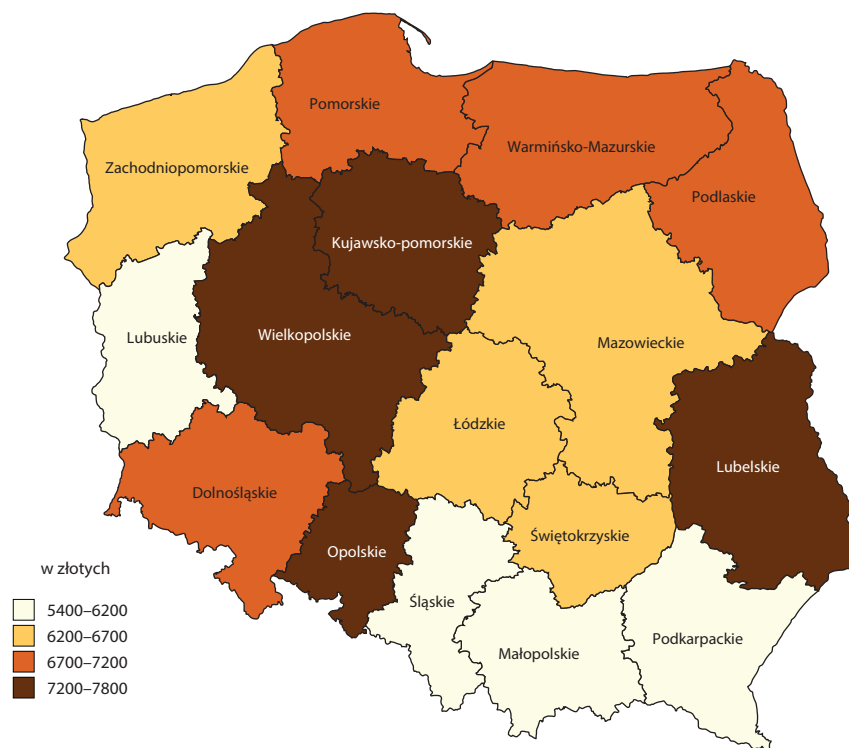
Rodzaj płatności	Okres	Małopolska	Polska	
		W mln zł		
Jednolite płatności obszarowe	2004–2013	2 308,1	65 258,7	
Płatności uzupełniające	Inne rośliny	829,2	27 923,1	
	Chmiel	0,0	24,8	
	Płatności zwierzęce	231,4	4 702,4	
	Rośliny energetyczne	0,1	30,2	
	Płatności cukrowe	32,2	4 643,1	
	Produkcja ziemniaka skrobiowego	2012–2013	0,0	74,9
	Produkcja surowca tytoniowego	2012–2013	40,8	364,3
Oddzielna płatność z tytułu owoców i warzyw	2008–2013	0,0	161,8	

Rodzaj płatności	Okres	Małopolska	Polska
		W mln zł	
Przejęciowa płatność z tytułu owoców miękkich	2008–2013	5,0	399,2
Wsparcie specjalne	Specjalna płatność obszarowa do powierzchni upraw strączkowych i motylkowatych drobnonasiennych	11,9	367,5
	Płatność do krów	135,1	560,1
	Płatność do owiec	17,7	30,3
	Płatność do tytoniu*	27,7	238,6
RAZEM		3 639,2	104 779,0

* Wsparcie specjalne – jakość – Surowiec tytoniowy – Virginia lub Barley lub tytoń ciemny

Łączne dopłaty obszarowe (jednolite oraz uzupełniające) w przeliczeniu na 1 ha użytków rolnych wypłacone w Małopolsce wyniosły **5 532 zł**, z czego **3 542 zł** przypada na jednolite płatności obszarowe. Wielkości te stanowią odpowiednio 82,6% i 84,4% średniej krajowej.

Mapa 19. Dopłaty obszarowe w okresie 2004–2013 na 1 ha użytków rolnych według województw

W ramach wsparcia specjalnego przyznano **192,4 mln zł**, co stanowi **16,1 %** ogólnej pomocy przeznaczanej dla tego działania. Kwota ta stawia Małopolskę na drugim miejscu w kraju. W szczególności rozkład wsparcia finansowego przedstawia się następująco:

- specjalna płatność obszarowa do powierzchni upraw strączkowych i motylkowatych drobnonasiennych (od 2010) – **11,9 mln zł**,
- płatność do krów (od 2010) – **135,1 mln zł**,
- płatność do owiec (od 2010) – **17,7 mln zł**,
- płatność do tytoniu (od 2012) – **27,7 mln zł**.

Program Rozwoju Obszarów Wiejskich 2007–2013, stanowiący drugi filar Wspólnej Polityki Rolnej, finansowany jest z Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich oraz współfinansowany z krajowego budżetu.

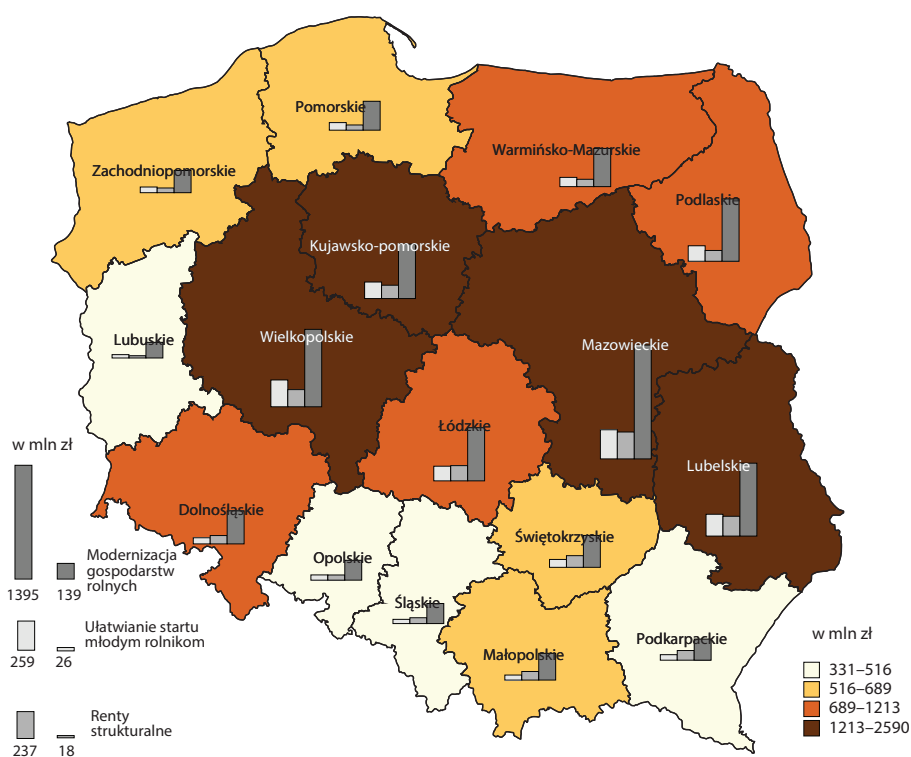
Tabl. 16. Zrealizowane płatności według działań PROW (stan na 30.06.2014)

Działanie	Zrealizowane płatności z tytułu zobowiązań na lata 2007–2013		Zrealizowane płatności z tytułu zobowiązań na lata 2004–2006	
	w mln zł	Małopolska = 100	w mln zł	Małopolska = 100
Renty strukturalne	74,2	4,9	312,0	4,1
Wspieranie gospodarowania na obszarach górskich i innych obszarach o niekorzystnych warunkach gospodarowania PROW 2007–2013	358,9	3,8		
Zalesianie gruntów rolnych i innych niż rolne	7,2	1,5	3,6	1,0
Grupy producentów rolnych	1,4	0,3	1,5	3,0
Modernizacja gospodarstw rolnych	281,3	3,6		
Program rolno-środowiskowy	151,0	2,9	58,9	2,2
Zwiększanie wartości dodanej podstawowej produkcji rolniczej i leśnej	133,9	6,1		
Ułatwianie startu młodym rolnikom	40,8	2,6		
Różnicowanie w kierunku działalności nierolniczej	51,5	4,3		
Wspieranie gospodarstw niskotowarowych	0,0		202,6	9,5
Funkcjonowanie lokalnej grupy działania	37,9	10,3		
Przywracanie potencjału produkcji rolnej zniszczonego w wyniku wystąpienia klęsk żywiołowych oraz wprowadzenie odpowiednich działań zapobiegawczych	133,9	6,1		
Odnowa i rozwój wsi	110,6	7,6		
Korzystanie z usług doradczych przez rolników i posiadaczy lasów	3,4	2,6		
Uczestnictwo rolników w systemach jakości żywności	4,3	13,0		
Podstawowe usługi dla gospodarki i ludności wiejskiej	213,7	6,4		
Tworzenie i rozwój mikroprzedsiębiorstw	140,3	9,4		
Poprawianie i rozwijanie infrastruktury związanej z rozwojem i dostosowaniem rolnictwa i leśnictwa	27,7	2,7		
Wdrażanie lokalnych strategii rozwoju – małe projekty	36,0	9,5		
Wdrażanie lokalnych strategii rozwoju – Różnicowanie w kierunku działalności nierolniczej	5,8	6,7		
Wdrażanie lokalnych strategii rozwoju – Tworzenie i rozwój mikroprzedsiębiorstw	4,7	7,5		
Wdrażanie lokalnych strategii rozwoju – Odnowa i rozwój wsi	83,1	8,4		
Odtwarzanie potencjału produkcji leśnej zniszczonego przez katastrofy oraz wprowadzenie instrumentów zapobiegawczych	10,2	3,0		
Wdrażanie projektów współpracy	1,8	9,0		
RAZEM	1 913,6	4,6	578,6	4,5

Z tytułu PROW 2007–2013 prowadzone są 22 działania w ramach 4 osi priorytetowych, z czego 16 jest prowadzonych w pełni pod nadzorem ARiMR, która na ten cel dostała do dyspozycji **13,7 mld euro**. Pozostałe, na których realizację przeznaczona jest kwota **3,5 mld euro**, to tzw. zadania delegowane. Podziałem kosztów zajmują się samorzady wojewódzkie, Agencja Rynku Rolnego i Fundacja Programów Pomocy dla Rolnictwa.

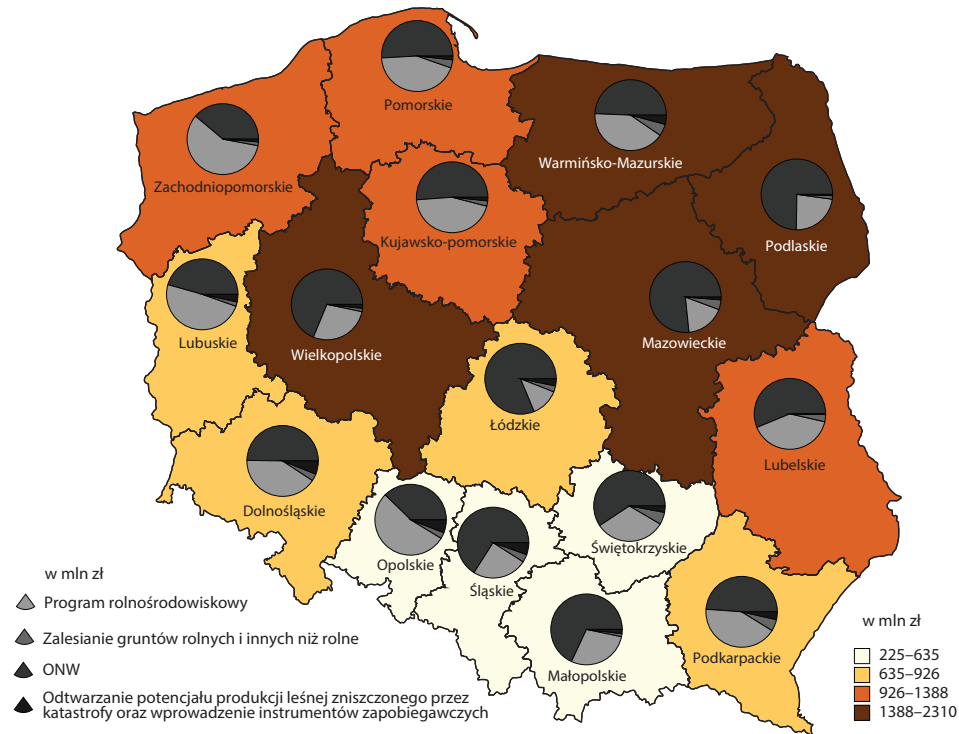
Na oś 1. „Poprawa konkurencyjności sektora rolnego i leśnego” składają się działania wspierające proces restrukturyzacji gospodarstw rolnych. Jako poprawę konkurencyjności rozumie się poprawę przetwórstwa i marketingu produkcji rolnej, poziomu wykształcenia i kwalifikacji mieszkańców wsi. Istotne jest również polepszenie infrastruktury wsi. Wsparcie w ramach tej osi będzie obejmowało sektor rolny i leśny. Zrealizowane płatności w ramach wszystkich działań wyniosły łącznie **15 260,3 mln zł**. Na szkolenia zawodowe dla osób zatrudnionych w rolnictwie i leśnictwie wydano łącznie kwotę **84,3 mln zł**.

Mapa 20. Zrealizowane płatności w ramach osi 1. według działań PROW, z wyłączeniem płatności na szkolenia zawodowe dla osób zatrudnionych w rolnictwie i leśnictwie (stan na 30.06.2014)

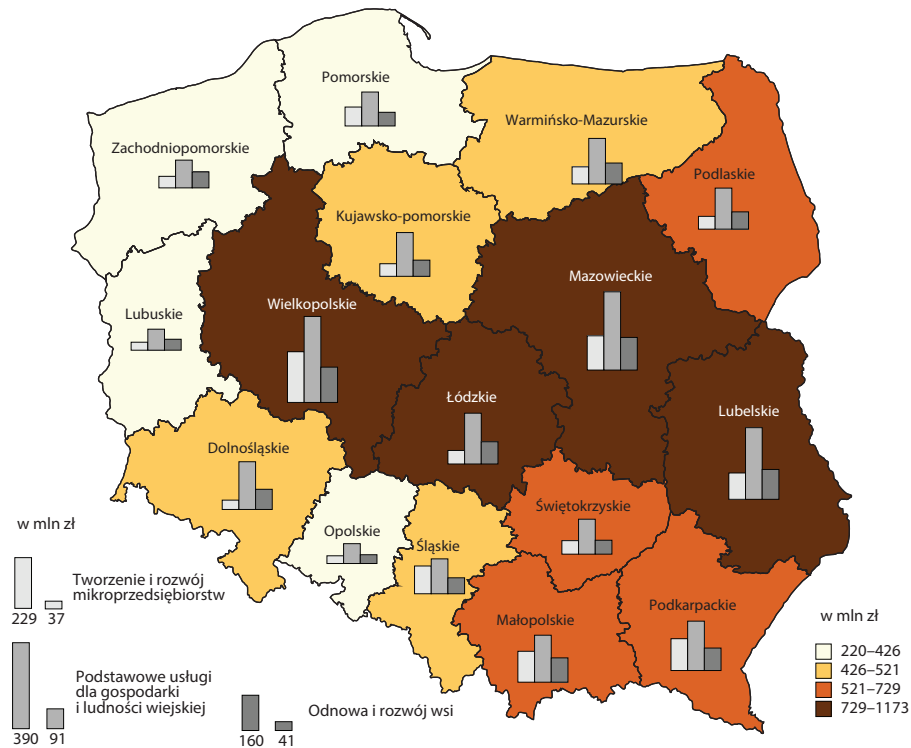
Działania w ramach osi 2. „Poprawa środowiska naturalnego i obszarów wiejskich” mają na celu wsparcie obszarów o niekorzystnych warunkach gospodarowania, takich jak grunty słabszej jakości, które są położone na stokach lub w paśmie górskim. W ramach osi 2. prowadzone są również działania zachęcające rolników do wykorzystywania metod produkcji rolnej sprzyjających ochronie środowiska.

Mapa 21. Zrealizowane płatności w ramach osi 2. według działań PROW (stan na 30.06.2014)

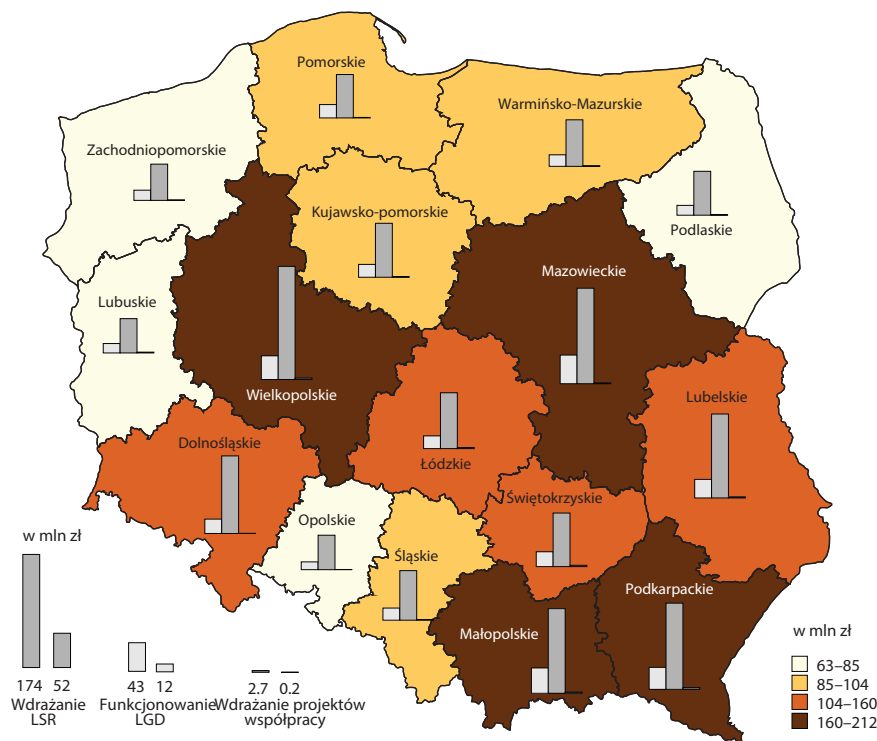
Oś 3. „Jakość życia na obszarach wiejskich i różnicowanie gospodarki wiejskiej” jest uzupełnieniem działań prowadzonych w ramach poprzednich osi. Działania prowadzone w ramach tej osi mają dwa główne cele. Pierwszy z nich różnicuje działalność gospodarczą, wspiera tworzenie i rozwój działalności pozarolniczej. Drugi obejmuje poprawę jakości życia wiejskiego poprzez polepszenie dostępu do usług komunalnych, odnowę wsi czy poprawę stanu dziedzictwa przyrodniczego.

Mapa 22. Zrealizowane płatności w ramach osi 3. według działań PROW (stan na 30.06.2014)

Oś 4. „Leader” stanowią działania mające na uwadze wdrażanie Lokalnych Strategii Rozwoju, projektów współpracy oraz funkcjonowanie Lokalnych Grup Działania. Działania w ramach tej osi umożliwiają wykonywanie celów osi 3. „Leader” stawia na oddolne podejście do aktywizacji mieszkańców obszarów wiejskich, które polega na połączeniu wiedzy i umiejętności oraz zasobów przedstawicieli sektora gospodarczego, publicznego i społecznego oraz tworzenia projektów ulepszających życie w sektorze wiejskim.

Mapa 23. Zrealizowane płatności w ramach osi 4. według działań PROW (stan na 30.06.2014)

W Małopolsce Urząd Marszałkowski wdraża 6 spośród 22 działań, w ramach których podpisano umowy na realizację **3 733** projektów o łącznej wartości **1 469,3 mln zł**. Projekty wsparto pomocą finansową o wartości **817 mln zł**, czyli o **82,7 mln zł** więcej w stosunku do 2012 roku.

Tabl. 17. Rozmieszczenie kosztów pomocy według poszczególnych działań

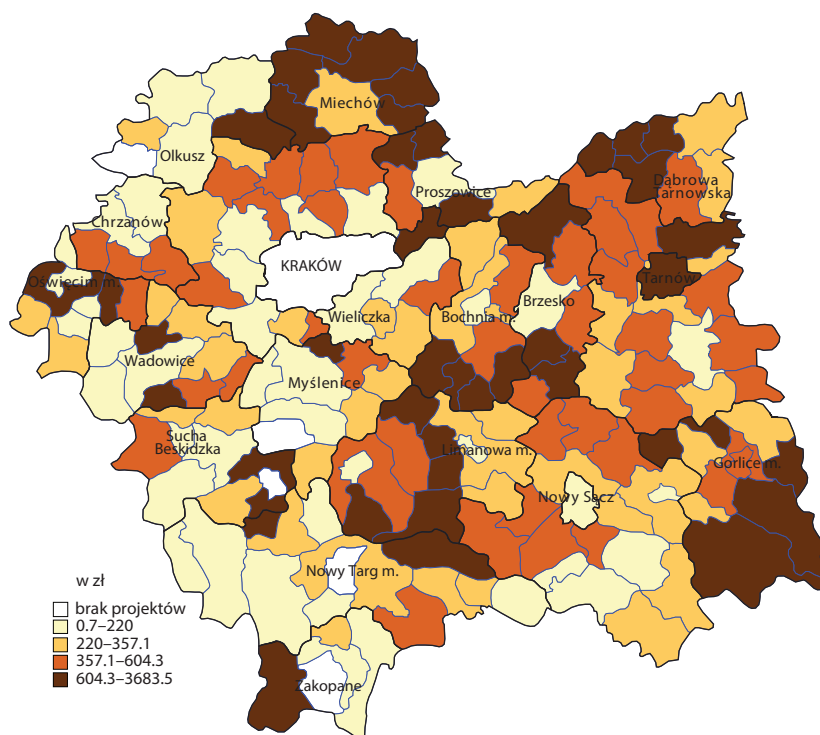
Działanie	Liczba działań	Koszty pomocy [w mln zł]
Podstawowe usługi (wodno-kanalizacyjne)	199	329,1
Odnowa i rozwój wsi	537	142,9
Odnowa i rozwój wsi/Leader	561	109,9
Gospodarowanie rolniczymi zasobami wodnymi	13	73,2
Funkcjonowanie LGD	114	58,1
Małe projekty	2 201	44,4
Scalenia gruntów	8	29,2
Podstawowe usługi (targowiska)	23	17,7
Wdrażanie projektów współpracy	57	3,5
Podstawowe usługi (odpady)	19	2,6
Podstawowe usługi (Internet szerokopasmowy)	1	0,7

Na przeciętnego mieszkańca Małopolski przypadło **477 zł**. Największą pomoc otrzymała gmina Gręboszów (**3 684 zł**), po niej Sękowa (**2 413 zł**).

W szczególności działania wdrażane regionalnie obejmują „Małe projekty”. Jest to najliczniejsza grupa inicjatyw PROW, **59%** przedsięwzięć wdrażanych regionalnie zostało podpisanych w ramach „Małych projektów”, na które łącznie przyznano dofinansowanie **44,5 mln zł**.

Z kolei największą pomoc finansową – równą **350,1 mln zł**, otrzymano na realizację działania „Podstawowe usługi”. Na drugim miejscu – z kwotą **142,9 mln zł**, znajduje się działanie „Odnowa i rozwój wsi” realizowane zarówno przez gminy, jak i inne instytucje działające na terenie wiejskim. Najmniej kosztownym działaniem było „Wdrażanie projektów współpracy”, na które przeznaczono kwotę **3,5 mln zł**.

Mapa 24. Koszty pomocy w przeliczeniu na mieszkańca gminy

ZAŁĄCZNIK – WARTOŚĆ PROJEKTÓW WEDŁUG PROGRAMÓW OPERACYJNYCH I JEDNOSTEK ADMINISTRACYJNYCH WOJEWÓDZTWA MAŁOPOLSKIEGO

Gmina	Liczba projektów [w szt.]	PO IŚ	PO IG	PO KL	MRPO	Razem	Wartość na mieszkańca [w zł]
		[w mln zł]					
Bochnia	36	189,31	49,93	6,04	36,81	282,09	14 612
Miasto Bochnia	73	191,65	8,36	4,73	128,37	333,10	11 023
Drwinia	16	0	4,06	2,78	4,14	10,98	1 686
Lipnica Murowana	8	0	1,13	0,10	9,75	10,98	1 970
Łapanów	27	0	1,92	3,05	18,14	23,11	2 947
Nowy Wiśnicz	33	0	14,20	2,58	20,61	37,39	2 756
Rzezawa	38	189,05	14,13	5,22	34,28	242,68	21 889
Trzciana	14	0	0,22	2,13	14,22	16,58	3 086
Żegocina	8	0	1,15	0,40	6,92	8,47	1 600
Powiat bocheński	298	571,14	95,09	49,65	277,12	993,00	9 478
Czernichów	22	0,06	0,35	3,40	14,15	17,96	1 284
Igołomia-Wawrzeńczyce	16	0	0,49	1,62	8,25	10,36	1 342
Iwanowice	17	0	1,53	1,93	2,45	5,91	669
Jerzmanowice-Przegonia	24	0,26	2,49	3,89	5,37	12,01	1 118
Kocmyrzów-Luborzycza	25	25,19	0,50	4,17	10,14	39,99	2 738
Krzeszowice	47	162,23	9,22	2,93	69,93	244,31	7 519
Liszki	46	45,27	88,69	4,23	26,10	164,30	9 920
Michałowice	26	0	15,54	2,30	9,72	27,56	2 835
Mogilany	26	0	6,97	2,27	9,57	18,81	1 423
Skąła	22	0,20	2,95	2,38	4,32	9,84	951
Skawina	94	165,33	162,98	3,18	203,18	534,67	12 409
Słomniki	26	0	26,04	5,27	19,31	50,61	3 686
Sułoszowa	16	0,20	0,07	2,52	12,21	15,01	2 585
Świątynki Górne	28	0	0,64	1,84	19,39	21,87	2 271
Wielka Wieś	45	0,26	8,19	6,13	27,84	42,42	3 875
Zabierzów	91	853,99	110,43	1,93	135,90	1 102,25	44 013
Zielonki	41	40,07	3,15	2,87	17,21	63,30	3 140
Powiat krakowski	593	2 447,84	440,21	146,09	676,64	3 710,79	13 916
Miasto Kraków	1 782	3 712,08	3 144,85	242,11	2 795,77	9 909,86	13 057
Powiat miasta Kraków	1 782	3 712,08	3 144,85	242,11	2 795,77	9 909,86	13 057

Gmina	Liczba projektów [w szt.]	PO IŚ	PO IG	PO KL	MRPO	Razem	Wartość na mieszkańca [w zł]
		[w mln zł]					
Charsznica	16	0	4,88	0,96	17,23	23,07	3 008
Gołcza	12	0	0,17	2,94	10,18	13,29	2 140
Kozłów	15	0,12	0,88	3,42	4,39	8,81	1 860
Książ Wielki	14	0,12	3,60	3,54	17,40	24,66	4 689
Miechów	38	0	5,04	3,71	33,98	42,73	2 146
Raławice	10	0,12	0,11	1,06	19,54	20,83	8 376
Słaboszów	7	0	0,17	0,82	1,90	2,88	779
Powiat miechowski	125	0,37	14,83	44,96	104,61	164,78	3 298
Dobczyce	40	29,34	13,98	2,68	121,52	167,52	11 084
Lubień	21	0	2,13	1,88	5,32	9,33	943
Myślenice	103	392,34	110,06	3,96	113,94	620,30	14 390
Pcim	27	0	4,49	1,94	13,50	19,94	1 833
Raciechowice	20	0	1,62	0,81	3,08	5,50	888
Siepraw	17	0	1,02	1,34	6,90	9,26	1 096
Sułkowice	31	64,64	38,47	2,81	21,97	127,89	8 773
Tokarnia	41	0	0,55	4,05	11,03	15,63	1 825
Wiśniowa	20	0	0,42	2,62	6,46	9,50	1 316
Powiat myślenicki	328	487,72	172,74	43,32	316,34	1 020,12	8 227
Koniusza	27	0	0,53	3,20	18,24	21,97	2 472
Koszyce	27	22,30	0,44	2,60	10,69	36,03	6 343
Nowe Brzesko	22	0	28,56	6,49	36,67	71,72	12 341
Pałecznicza	18	0	0,17	3,54	15,75	19,46	5 324
Proszowice	35	0,67	9,37	7,32	72,59	89,95	5 494
Radziemice	11	0	0,74	2,59	2,25	5,58	1 613
Powiat proszowicki	161	22,97	39,81	59,14	219,18	341,10	7 776
Biskupice	22	0	4,22	8,32	9,24	21,77	2 262
Gdów	30	0	2,80	5,87	58,38	67,06	3 825
Kłaj	41	566,47	27,12	6,59	38,85	639,03	60 520
Niepolomice	97	1,79	174,71	8,88	91,72	277,10	10 821
Wieliczka	96	109,72	116,91	12,78	141,09	380,50	6 889
Powiat wielicki	338	678,10	325,77	56,66	354,01	1 414,54	11 932
Krakowski Obszar Metropolitalny	3362	7 920,22	4 233,30	641,93	4 743,68	17 554,19	11 968
Borzęcin	15	188,82	5,59	1,11	27,76	223,28	26 499
Brzesko	60	224,69	27,13	3,27	160,61	415,70	11 449

Gmina	Liczba projektów [w szt.]	PO IŚ	PO IG	PO KL	MRPO	Razem	Wartość na mieszkańca [w zł]
		[w mln zł]					
Czchów	17	0	1,06	2,11	30,06	33,23	3 436
Dębno	23	188,82	2,29	2,69	6,74	200,54	13 812
Gnojnik	14	0	2,96	2,13	8,66	13,76	1 759
Iwkowa	11	0	0	2,63	7,48	10,12	1 609
Szczurowa	32	22,30	0,97	4,79	109,44	137,49	14 108
Powiat brzeski	257	629,51	39,99	61,52	374,99	1 106,01	11 921
Bolesław	6	0	0,19	1,97	1,77	3,93	1 400
Dąbrowa Tarnowska	39	20,12	0	3,66	59,58	83,36	3 958
Gręboszów	10	0	0,21	1,97	13,31	15,49	4 463
Mędrzechów	4	0	0,07	1,65	0	1,73	489
Olesno	18	0	0,56	2,51	4,84	7,90	999
Radgoszcz	10	0	0,07	2,32	2,17	4,56	616
Szczucin	13	0	0,07	3,67	32,46	36,21	2 716
Powiat dąbrowski	154	21,14	1,18	60,47	116,74	199,54	3 353
Miasto Tarnów	237	595,81	129,66	39,74	478,22	1 243,43	11 090
Powiat miasta Tarnów	237	595,81	129,66	39,74	478,22	1 243,43	11 090
Ciężkowice	25	40,44	1,42	3,02	16,03	60,91	5 401
Gromnik	20	0,40	6,42	2,22	8,68	17,73	2 021
Liśia Góra	20	1 465,49	0,33	1,56	13,50	1 480,89	100 317
Pleśna	26	0,40	0,68	3,27	12,76	17,11	1 433
Radłów	29	0	3,43	2,53	32,08	38,05	3 881
Ryglice	28	40,67	0,77	4,46	9,43	55,34	4 708
Rzepiennik Strzyżewski	21	40,44	6,66	2,50	15,09	64,70	9 499
Skrzyszów	24	0,40	0,08	3,12	35,92	39,53	2 838
Szerzyny	11	0,40	0	1,34	9,05	10,79	1 345
Gmina Tarnów	74	1 390,11	21,11	8,87	45,45	1 465,54	58 500
Tuchów	46	40,44	7,20	3,56	42,07	93,27	5 139
Wierzchosławice	20	162,33	0,48	1,34	23,50	187,66	17 581
Wietrzychowice	14	0	0,45	1,44	5,46	7,35	1 823
Wojnicz	31	144,39	32,65	2,22	75,71	254,97	19 153
Zakliczyn	32	65,48	13,14	2,56	13,51	94,69	7 633
Żabno	47	175,15	13,34	2,20	37,98	228,67	12 046
Powiat tarnowski	497	4 608,17	108,18	151,87	451,49	5 319,70	26 642
Subregion tarnowski	961	5 854,64	279,01	313,60	1 421,44	7 868,69	16 955

Gmina	Liczba projektów [w szt.]	PO IŚ	PO IG	PO KL	MRPO	Razem	Wartość na mieszkańca [w zł]
		[w mln zł]					
Biecz	32	16,10	6,72	3,53	52,69	79,03	4 646
Bobowa	18	3,92	0,11	2,67	12,68	19,37	2 026
Gorlice	81	5,63	16,09	6,34	33,65	61,71	3 597
Miasto Gorlice	38	7,98	21,83	3,11	70,42	103,34	3 637
Lipinki	20	5,70	0,01	2,18	23,06	30,95	4 558
Łużna	19	0,78	2,46	2,51	4,51	10,26	1 227
Moszczenica	18	3,92	3,80	3,05	1,02	11,79	2 422
Ropa	16	3,92	4,01	3,01	12,23	23,17	4 318
Sękowa	28	37,96	0	2,86	8,25	49,08	9 895
Uście Gorlickie	24	4,03	0	2,08	26,83	32,95	4 909
Powiat gorlicki	355	91,43	55,03	96,77	295,90	539,13	4 937
Dobra	20	0	0,80	1,18	26,41	28,40	2 899
Jodłownik	25	0	8,32	1,08	21,98	31,38	3 732
Kamienica	17	0,95	11,39	1,33	5,47	19,14	2 470
Laskowa	14	0	0,27	3,24	16,91	20,43	2 574
Limanowa	34	0,78	4,97	4,65	21,28	31,68	1 298
Miasto Limanowa	47	14,89	0,36	4,55	61,53	81,33	5 374
Łukowica	19	0	2,17	3,57	10,20	15,94	1 629
Mszana Dolna	25	0,95	1,77	2,11	5,68	10,50	606
Miasto Mszana Dolna	36	0	1,12	3,31	38,68	43,11	5 482
Niedźwiedź	17	3,26	0,04	4,18	4,47	11,95	1 662
Słopnice	12	1,79	0,04	2,54	2,87	7,24	1 122
Tymbark	26	0	2,35	1,82	27,44	31,61	4 871
Powiat limanowski	340	24,47	33,60	107,67	266,81	432,55	3 365
Miasto Nowy Sącz	201	340,53	190,57	62,87	253,30	847,28	10 093
Powiat miasta Nowy Sącz	201	340,53	190,57	62,87	253,30	847,28	10 093
Chełmiec	42	70,19	11,99	11,48	22,75	116,40	4 291
Gródek nad Dunajcem	12	56,96	1,30	2,76	15,55	76,58	8 319
Grybów	25	30,99	8,50	5,71	1,39	46,59	1 909
Miasto Grybów	16	1,00	0,36	1,85	19,00	22,20	3 648
Kamionka Wielka	20	56,35	1,93	7,59	0,09	65,95	6 578
Korzenna	46	1,03	46,27	6,71	55,54	109,55	7 754
Krynica-Zdrój	45	79,53	23,46	4,41	78,42	185,83	10 937
Łabowa	24	0,03	1,79	6,27	9,62	17,71	3 073

Gmina	Liczba projektów [w szt.]	PO IŚ	PO IG	PO KL	MRPO	Razem	Wartość na mieszkańca [w zł]
		[w mln zł]					
Łącko	28	0	1,23	6,33	13,98	21,54	1 342
Łososina Dolna	20	0,40	0,46	6,42	37,68	44,96	4 217
Muszyna	39	0,03	2,71	2,94	92,47	98,15	8 367
Nawojowa	22	56,32	1,70	4,38	16,69	79,08	9 446
Piwniczna-Zdrój	30	0	0	4,14	25,31	29,45	2 756
Podegrodzie	39	0,03	2,59	7,30	17,31	27,23	2 163
Rytko	17	0	0,23	4,12	11,32	15,68	4 081
Stary Sącz	60	95,38	15,25	5,00	28,70	144,33	6 171
Powiat nowosądecki	564	448,50	122,50	209,04	472,52	1 252,56	5 935
Subregion sądecki	1 257	904,94	401,70	476,35	1 288,53	3 071,52	5 766
Czarny Dunajec	24	0	94,94	7,11	36,63	138,67	6 284
Czorsztyn	19	0	25,26	3,81	38,87	67,93	9 028
Jabłonka	25	0,96	30,27	3,95	34,52	69,69	3 867
Krościenko nad Dunajcem	11	0	0	3,44	19,91	23,35	3 473
Lipnica Wielka	9	0,96	0,46	2,21	4,47	8,09	1 361
Łapsze Niżne	13	0	0	5,40	20,53	25,93	2 824
Nowy Targ	32	30,57	1,41	8,45	64,20	104,63	4 460
Miasto Nowy Targ	44	68,94	31,73	3,90	136,65	241,22	7 164
Ochotnica Dolna	26	11,11	0,01	9,57	10,18	30,88	3 678
Raba Wyżna	18	0,06	0,15	3,11	18,64	21,96	1 513
Rabka-Zdrój	45	58,70	2,65	4,42	72,86	138,63	7 936
Spytkowice	11	0,06	0,62	2,13	4,64	7,45	1 704
Szaflary	12	0	0	2,54	13,87	16,41	1 518
Szczawnica	21	47,07	1,26	0,36	45,97	94,66	12 668
Powiat nowotarski	341	239,50	188,75	97,60	546,68	1 072,53	5 656
Budzów	10	0	0,35	2,49	0,46	3,29	376
Bystra-Sidzina	17	0	0,89	4,33	13,84	19,06	2 820
Jordanów	25	0	17,74	6,53	17,56	41,82	3 826
Miasto Jordanów	18	0	0	4,28	5,14	9,42	1 786
Maków Podhalański	22	77,16	18,83	7,03	6,29	109,31	6 664
Stryżawa	18	0	5,65	3,57	18,91	28,12	2 389
Sucha Beskidzka	36	12,00	19,33	3,00	54,61	88,94	9 377
Zawoja	23	1,80	0,24	5,60	7,98	15,62	1 719
Zembrzyce	17	0	3,61	3,05	43,45	50,11	8 845

Gmina	Liczba projektów [w szt.]	PO IŚ	PO IG	PO KL	MRPO	Razem	Wartość na mieszkańca [w zł]
		[w mln zł]					
Powiat suski	182	92,07	66,64	52,36	193,22	404,29	4 807
Biały Dunajec	9	0	1,42	2,17	2,19	5,79	816
Bukowina Tatrzańska	29	78,15	151,99	3,16	66,79	300,08	22 959
Kościelisko	14	1,27	1,01	2,61	26,75	31,64	3 670
Poronin	18	1,27	1,42	3,71	35,67	42,07	3 711
Zakopane	40	31,73	0,91	1,64	132,75	167,03	6 025
Powiat tatrzański	129	113,99	156,75	28,02	264,40	563,16	8 300
Subregion podhalański	595	445,55	412,15	177,97	1 004,30	2 039,98	5 972
Alwernia	33	22,50	69,00	2,23	26,72	120,45	9 455
Babice	31	0	0,06	5,88	0,41	6,35	704
Chrzanów	64	0,62	122,40	7,05	164,90	294,97	6 100
Libiąż	23	0	2,01	3,42	9,35	14,79	649
Trzebinia	64	17,71	70,92	3,84	58,56	151,03	4 389
Powiat chrzanowski	282	43,93	264,39	80,78	318,16	707,26	5 556
Bolesław	23	77,87	9,40	0,79	22,13	110,19	14 096
Bukowno	30	51,73	60,25	1,50	39,91	153,39	14 733
Klucze	39	51,73	4,91	6,25	9,27	72,15	4 714
Olkusz	99	61,20	96,51	5,73	186,46	349,90	6 996
Trzyciąż	26	0,37	51,55	5,64	19,93	77,50	10 909
Wolbrom	48	0	39,91	4,64	21,82	66,38	2 834
Powiat olkuski	264	244,81	262,54	77,57	299,51	884,42	7 753
Brzeszcze	38	0	2,98	4,77	10,43	18,18	838
Chelmek	31	53,54	1,29	3,33	39,93	98,10	7 530
Kęty	44	70,01	158,56	3,73	28,34	260,64	7 589
Osiek	22	0	0,69	2,34	30,67	33,69	4 160
Oświęcim	56	72,90	116,27	3,60	64,12	256,89	14 372
Miasto Oświęcim	50	27,88	725,66	6,23	120,47	880,24	22 193
Polanka Wielka	8	0	0	1,76	1,79	3,55	832
Przeciszów	9	11,40	0	1,58	0,09	13,07	1 934
Zator	32	0	164,54	1,32	50,68	216,54	23 287
Powiat oświęcimski	338	235,86	1 169,99	57,83	398,89	1 862,57	12 013
Andrychów	65	88,27	52,32	5,44	97,76	243,78	5 560
Brzeźnica	11	0	0	1,70	6,03	7,73	766
Kalwaria Zebrzydowska	50	0	29,39	2,57	45,45	77,40	3 896

Gmina	Liczba projektów [w szt.]	PO IŚ	PO IG	PO KL	MRPO	Razem	Wartość na mieszkańca [w zł]
Lanckorona	23	0	29,42	2,40	8,96	40,79	6 616
Mucharz	18	0	0,20	4,13	4,38	8,71	2 166
Spytkowice	5	0	0	1,65	1,26	2,91	286
Stryków	14	0	0,52	2,66	1,11	4,29	629
Tomice	14	0	2,19	1,53	5,65	9,37	1 202
Wadowice	93	34,65	105,96	3,14	135,63	279,38	7 329
Wieprz	28	0	20,67	6,03	15,60	42,30	3 506
Powiat wadowicki	376	124,87	240,67	78,81	321,82	766,16	4 819
Małopolska Zachodnia	1 095	649,47	1 937,59	294,98	1 338,38	4 220,42	7 599
Małopolska	7 677	16 241,33	7 265,82	3 284,88	10 405,59	37 212,68	11 073

DEKLARACJE PODATKOWE OD OSÓB FIZYCZNYCH I PRAWNYCH JAKO ŹRÓDŁO WIEDZY O WOJEWÓDZTWIE

Pracodawcy i pracobiorcy w województwie małopolskim

Polaryzacyjno-dyfuzyjny model rozwoju w dużym uproszczeniu koncentruje się na silnym wsparciu centralnych ośrodków gospodarczych, w wyniku czego wtórnym procesem powinien być rozwój terenów ościennych, „obsługujących” główny ośrodek. Założenie to jest jednak niekiedy nadinterpretowane w kierunku tezy o „drenowaniu prowincji” i „wysysaniu elit społecznych”. Na pewno nie można jednoznacznie potwierdzić lub zaprzeczyć przedstawionej hipotezie, tym niemniej można spróbować zbadać siłę oddziaływania jednostek gospodarujących w peryferyjnych ośrodkach.

Celem przeprowadzonej analizy było zbadanie skali powiązań przestrzennych na linii pracodawca i pracobiorca.

Źródłem informacji są zagregowane dane z bazy podatników podatku dochodowego od osób fizycznych województwa małopolskiego, udostępnione przez Izbę Skarbową w Krakowie, zawierające:

- symbol gminy – siedziby płatnika składek,
- symbol gminy – miejsca zamieszkania podatnika,
- liczbę wykazanych powiązań pomiędzy gminą – miejscem zamieszkania podatnika a gminą – siedzibą płatnika.

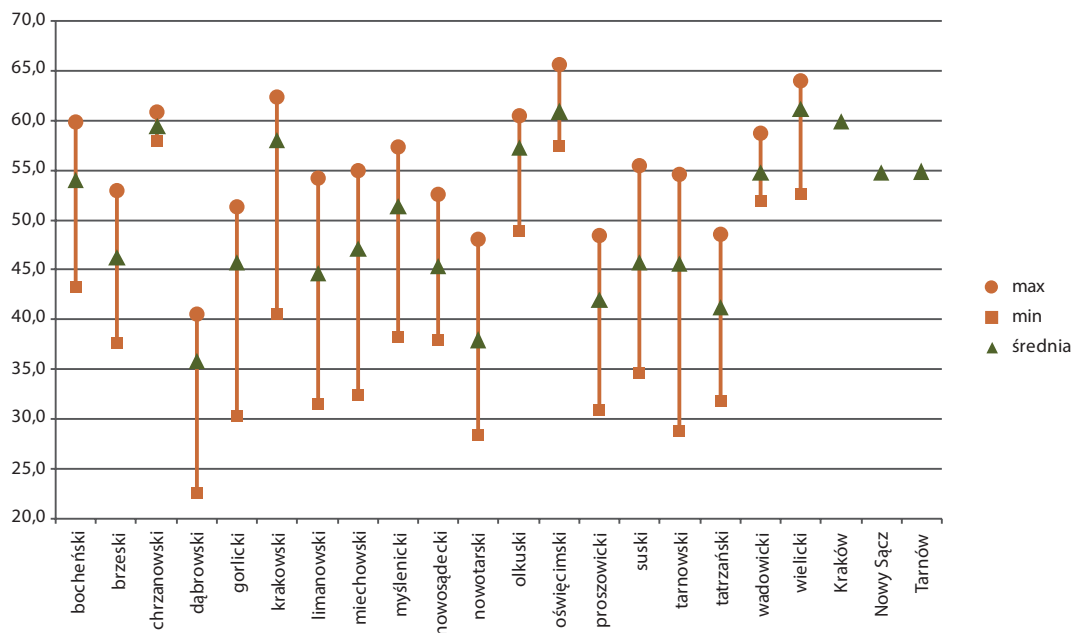
Uzyskane w ten sposób zbiory danych pozwalają określić zarówno koncentrację podatników dla płatników z terenu danej gminy (rozkład przestrzenny, jak i ilościowy zatrudnionych w firmach położonych na terenie danej gminy), jak i dywersyfikację płatników dla podatników z określonego terenu (odsetek podatników z konkretnego terenu pracujących w firmach znajdujących się na terenie różnych gmin).

Powyższe analizy nie są tożsame z określeniem kierunków i wartości potoków pasażerskich czy kierunków dojazdów do pracy. Fakt pozostawania w stosunku pracy z pracodawcą mającym siedzibę na terenie innej gminy nie określa w żaden sposób mobilności zawodowej – równie dobrze praca może być wykonywana w gminie zamieszkania bądź w dowolnej innej.

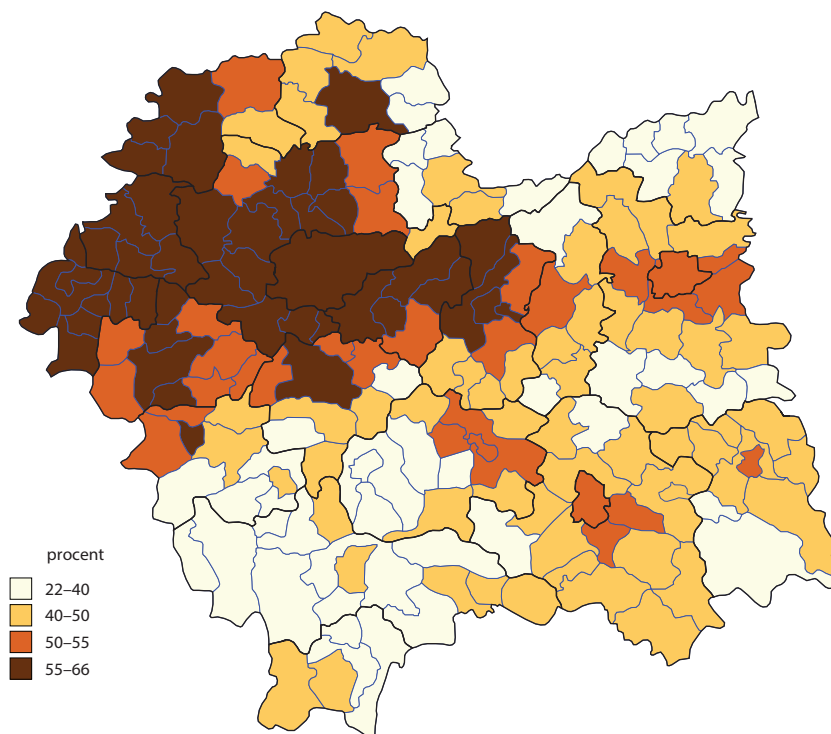
Zgodnie z przesłanymi wykazami, w 2012 roku podatnikom podatku dochodowego zamieszkałym na terenie województwa małopolskiego wystawiono **1 122 169 deklaracji PIT-11**. Jest to wielkość zbliżona do podawanej przez GUS wielkości około 250 1 tys. pracujących, przy czym w tej ostatniej wartości ujęci są również rolnicy indywidualni, z których nie wszyscy są podatnikami podatku dochodowego. Z drugiej strony, w zbiorze występują również przypadki, gdy podatnik otrzymuje wynagrodzenie od kilku różnych (w sensie lokalizacji) płatników, a więc liczony jest wielokrotnie. Jednocześnie w zbiorach PIT-11 brak jest informacji o samozatrudnionych, rozliczających się w cyklu rocznym na formularzach PIT-36 i PIT-36L. Tych problemów nie da się rozwiązać, korzystając z zakresu informacji zawartych w przesłanych bazach, dlatego w dalszej części opracowania utożsamiona zostanie liczebność deklaracji PIT-11 z liczebnością podatników otrzymujących wynagrodzenie na podstawie umów cywilno-prawnych.

Podatnicy podatku dochodowego od osób fizycznych, dla których wystawiono informację PIT-11, stanowią w województwie małopolskim – według powyższych danych – **52,8% ludności w wieku produkcyjnym**, przy czym w ujęciu lokalnym wartość ta zmienia się od 22,6% (gmina Gręboszów) do 65,6% (gmina Oświęcim). Zasadniczo – wysokim odsetkiem podatników PIT cechują się powiaty silnie uprzemysłowione, czyli centralna i zachodnia Małopolska, natomiast mniejszym – tereny rolnicze (północ i wschód województwa), a najniższym – obszary górskie, zwłaszcza Podhale. Zachodnie powiaty cechują się również niewielkimi zmianami wartości tego wskaźnika w układzie gmin.

Wykres 18. Zróżnicowanie odsetka podatników PIT w stosunku do ludności w wieku produkcyjnym w gminach według powiatów

Mapa 25. Odsetek podatników PIT wśród ludności w wieku produkcyjnym w gminach województwa małopolskiego

W ostatnich 3 latach liczba podatników odchyła się od średniej o około $\pm 2\%$, więc stan ten można uznać za stabilny. Wprowadzie krótki odcinek czasowy nie pozwala na precyzyjne analizy przebiegu zmienności zjawiska, to jednak pewne prawidłowości są widoczne. Gminy małopolskie podzielono na 4 kategorie, z zależności od zmian liczby podatników PIT w okresie ostatnich 3 lat:

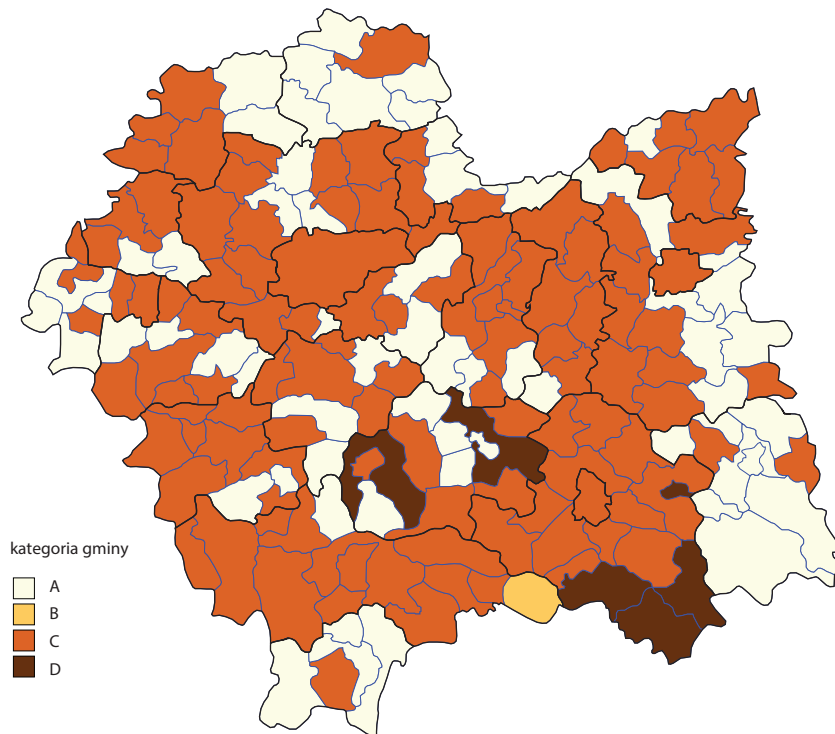
- do kategorii A zaliczono gminy, w których następował coroczny wzrost liczby podatników,
- w kategorii B znalazły się gminy, w których w 2011 roku nastąpiło zmniejszenie liczby podatników,

- w gminach kategorii C wystąpiło zjawisko odwrotne w stosunku do kategorii B, tj. w 2011 nastąpił wzrost podatników, a w kolejnym roku spadek ich liczebności,
- do ostatniej kategorii – D zaliczono gminy, w których obserwowany jest stały spadek liczby podatników.

Zdecydowanie najwięcej gmin (114) zaliczono do kategorii C, a następnie do kategorii A (61). Trudno na tej podstawie wyciągać wnioski, ale generalnie można stwierdzić, że okresem najbardziej dostrzegalnych oznak kryzysowych był rok 2010, po którym następuje sukcesywna poprawa sytuacji gospodarczej.

Rozkład przestrzenny gmin według kategorii wskazuje na ciekawe związki – gminami kategorii A, w których następuje stały (od 3 lat) wzrost podatników PIT, są w większości gminy położone „na rubieżach” województwa, w szczególności nadgraniczne gminy powiatów: gorlickiego, tarnowskiego, tatrzańskiego, miechowskiego i proszowickiego.

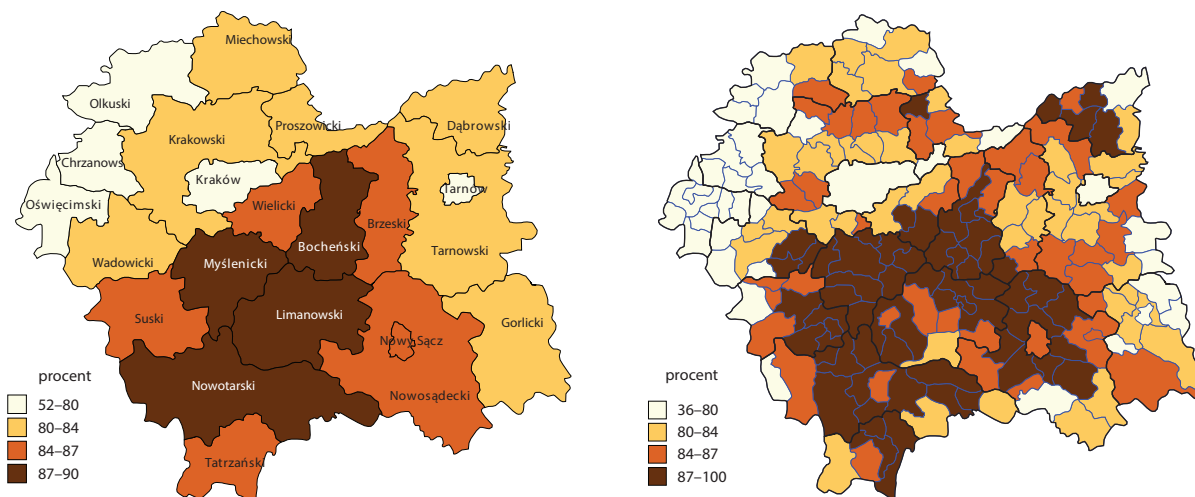
Mapa 26. Gminy województwa małopolskiego według kategorii zmian liczby podatników

Spośród wykazanych podatników ogółem **896 418** osób, tj. 79,9%, stanowią pracujący w firmach mających siedzibę na terenie województwa małopolskiego. Pozostali są pracownikami firm leżących na terenie pozostałych województw, przy czym dla największego grona, bo prawie 91 tys. osób, płatnicy mają siedzibę na terenie województwa mazowieckiego (głównie Warszawy).

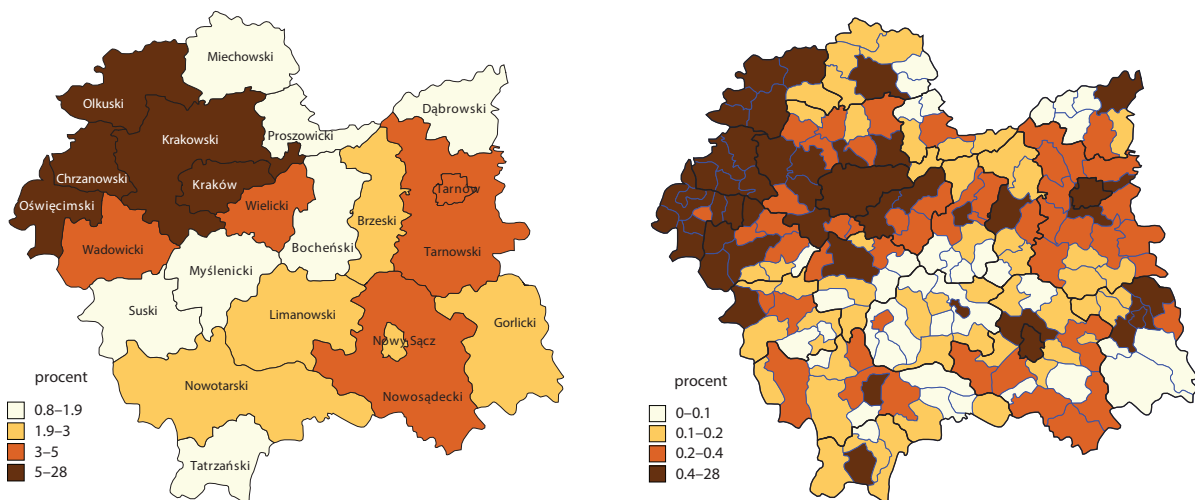
Udział jednostek spoza województwa w kształtowaniu rynku pracy Małopolski dosyć dobrze widać w przekrojach powiatowych – bardzo silne jest oddziaływanie Śląska na powiaty zachodnie, duże powiązania z płatnikami z obcych województw występuje w przypadku powiatów przylegających do granicy województwa małopolskiego, silne związki lokalne są w powiatach wewnętrznych (centralne i południowe).

Mapa 27. Odsetek podatników pracujących u płatników mających siedzibę na terenie tej samej jednostki administracyjnej (powiatu, gminy)

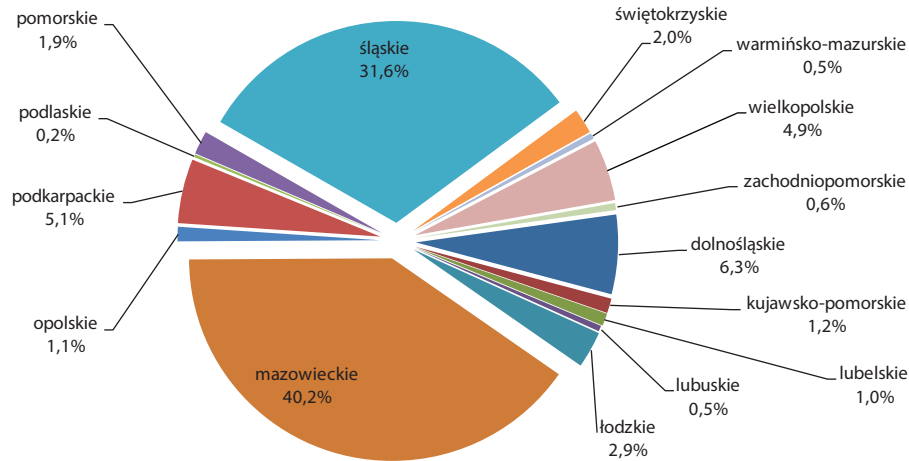
Odwrotny rozkład widoczny jest w przypadku analizy struktury zatrudnionych w firmach leżących poza granicami województwa małopolskiego. Zdecydowanie największym oddziaływaniem firm spoza województwa małopolskiego, liczonego liczbą pracujących w tych firmach, cieszą się powiaty i gminy północno-zachodniej części województwa oraz miasta Krakowa.

Mapa 28. Rozkład podatników pracujących u płatników mających siedzibę poza terenem województwa małopolskiego (Małopolska = 100), według powiatów i gmin

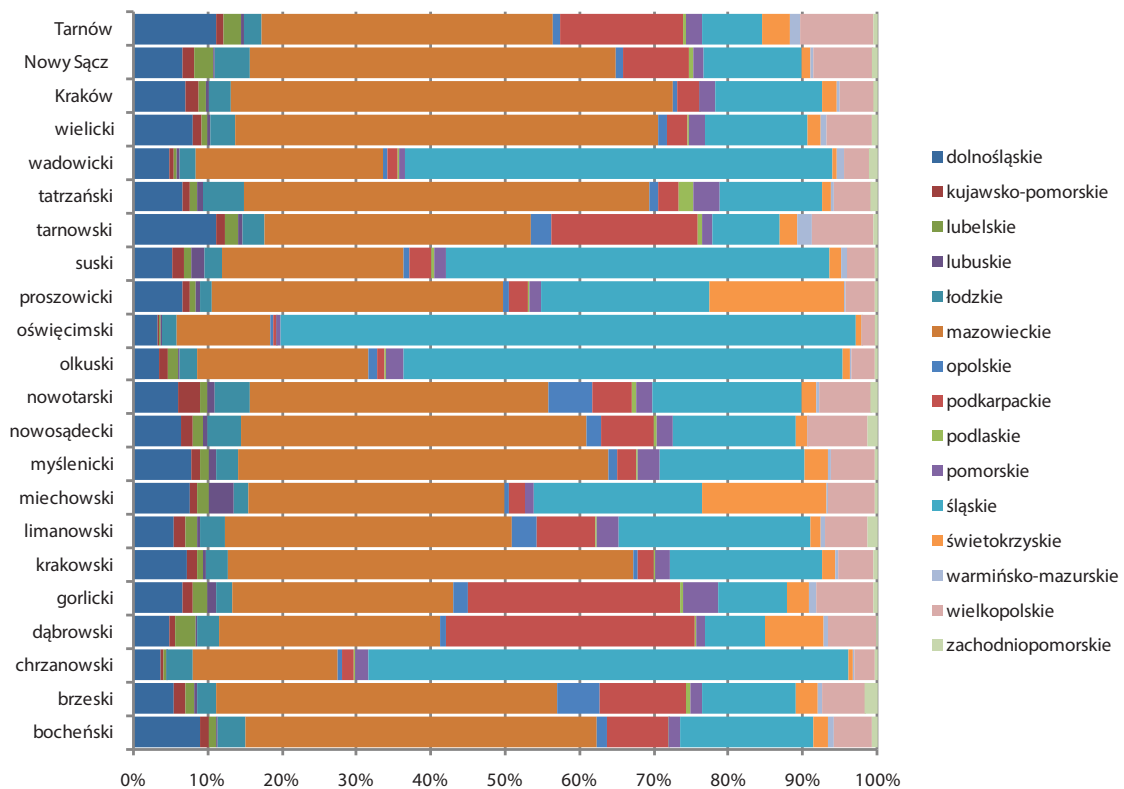

Licząc w skali całego województwa, 40,2% podatników zatrudnionych u płatników z terenu innych województw wykazanych jest jako pracownicy jednostek z terenu województwa mazowieckiego, a 31,6% – jednostek z terenu województwa śląskiego. Proporcje te jednak ulegają zmianie w przypadku 5 powiatów położonych na zachodzie województwa: chrzanowskiego, olkuskiego, oświęcimskiego, suskiego i wadowickiego, gdzie oddziaływanie Śląska wyrażone tym wskaźnikiem jest większe niż Mazowsza, oraz w powiecie dąbrowskim, w którym – jako jedynym – przewagę uzyskują firmy z województwa podkarpackiego.

Wykres 19. Struktura ilościowa podatników z terenu województwa małopolskiego według lokalizacji płatnika

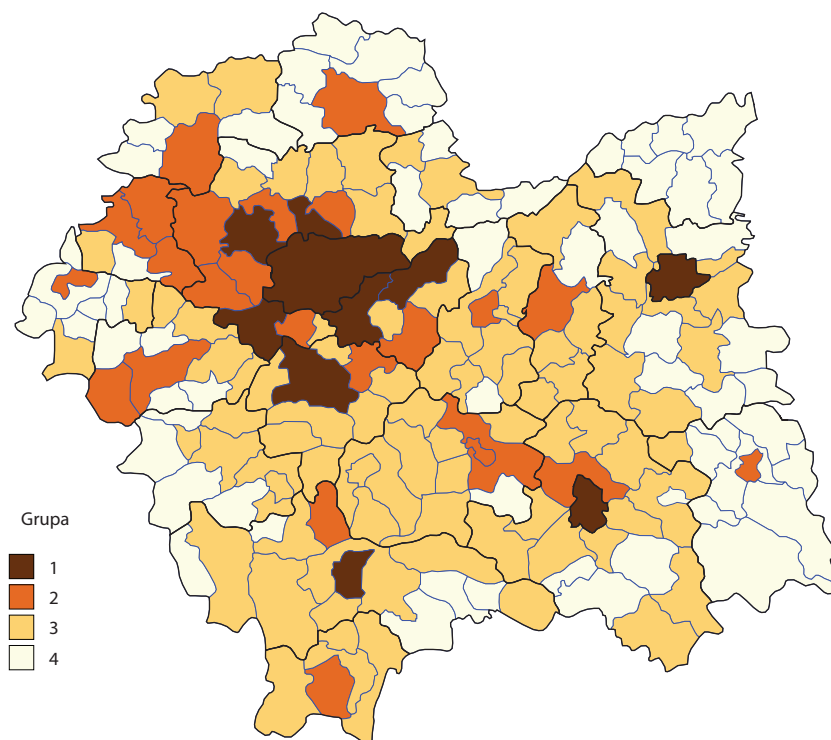
Wykres 20. Struktura ilościowa podatników z powiatów województwa małopolskiego pracujących u płatników z innych województw

Ograniczając się do obszaru wyłącznie województwa małopolskiego, dokonano podziału gmin na cztery kategorie pod kątem stopnia oddziaływania płatników mających siedzibę na terenie danej gminy na rynek pracy województwa, nazywaną w tym opracowaniu *koncentracją podatników*. Pod uwagę wzięto liczbę gmin, w których zamieszkują podatnicy pracujący u tych płatników, i dokonano kategoryzacji, przyjmując:

- do pierwszej grupy zaliczono gminy, z której płatnicy zatrudniają podatników zamieszkałych na terenie co najmniej 75% gmin województwa,
- do drugiej przypisano gminy spełniające warunek zatrudniania płatników z terenu od 50% do 75% gmin województwa,
- trzecią grupę stanowią wszystkie gminy, dla których płatnicy wystawili deklaracje PIT osobom zamieszkałym na terenie od 25% do 50% gmin województwa,
- czwartą grupę stanowią pozostałe gminy.

Mapa 29. Gminy według stopnia koncentracji podatników

Stosownie do przyjętej definicji najsilniejszą grupę stanowi tylko 10 gmin, do której obok wszystkich miast na prawach powiatów zaliczone zostały miasta w bezpośrednim sąsiedztwie Krakowa (Wieliczka, Skawina, Niepołomice), jak również Myślenice i oddalony nieco bardziej Nowy Targ. Co ciekawe, w grupie tej znalazły się również dwie gminy wiejskie: Zabierzów i Zielonki.

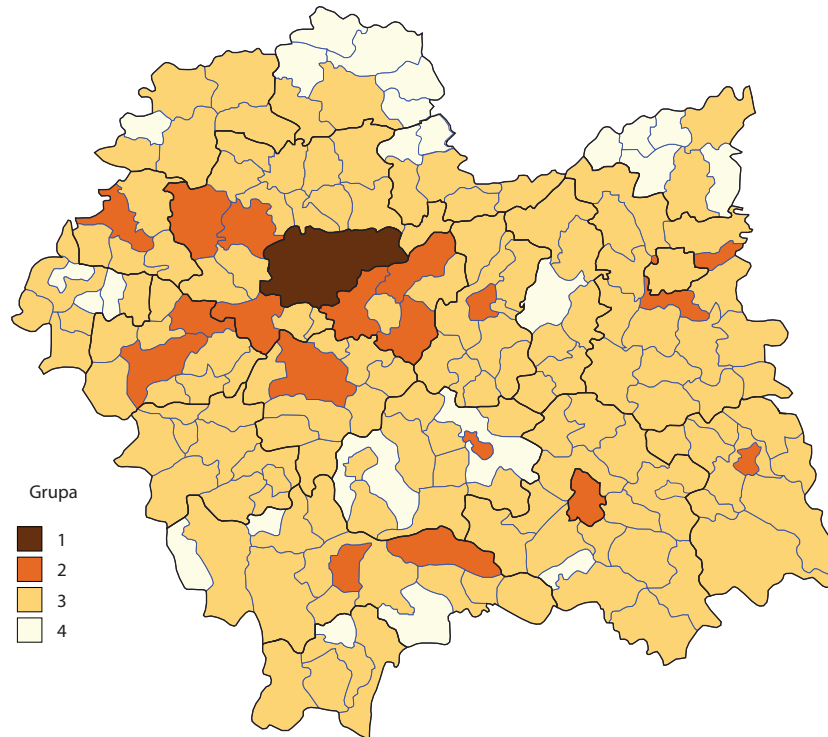
Drugą grupę reprezentują głównie miasta powiatowe oraz gminy powiatu krakowskiego i powiatów zachodnich.

Oczywiście skala oddziaływania liczona wyłącznie liczbą gmin, w której zamieszkują osoby mające powiązania zawodowe z płatnikiem ulokowanym na terenie innej gminy, nie jest pełna i wystarczająca do formułowania daleko idących tez. Dlatego dokonano równoległe odwrotnej analizy, tzn. przyjrano się powiązaniom pomiędzy podatnikami zamieszkującymi konkretną gminę a lokalizacją płatników zatrudniających te osoby, nazwaną dla potrzeb opracowania **dywersyfikacją płatników**. W tym przypadku podział na poszczególne grupy przebiegał według schematu:

Grupa pierwsza – gminy, których podatnicy mają powiązanie z co najmniej 75% pozostałych gmin województwa. Wartość ta została obniżona do maksymalnej liczby gmin, z którymi wykazane zostało powiązanie (176), lecz i tak do pierwszej grupy zaliczony został jedynie Kraków.

Drugą grupę tworzą gminy mające powiązanie z płatnikami z terenu co najmniej 50% gmin – warunek ten spełniło 17 gmin.

Trzecią i czwartą grupę stanowią gminy mające powiązania odpowiednio z co najmniej 25% gmin i poniżej 25%.

Mapa 30. Gminy według grup dywersyfikacji płatników

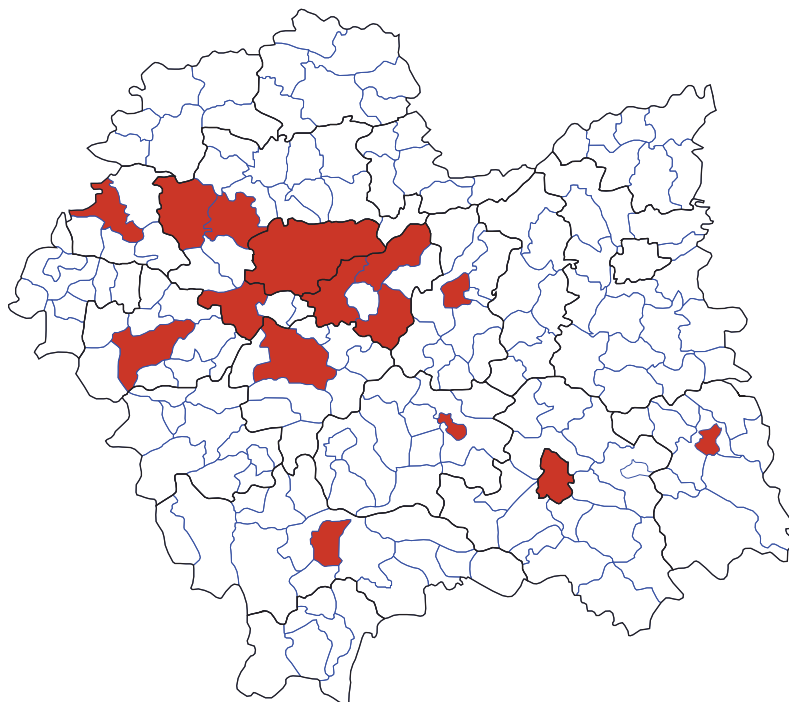
Połączenie obydwu kategorii oddziaływania na linii podatek–płatnik pozwala na wskazanie gmin o najsilniejszym oddziaływaniu na rynek pracy, oczywiście proporcjonalnie do ich potencjału gospodarczego („węzłów gospodarczych”). Grupę gmin, zaliczonych według koncentracji podatników do kategorii pierwszej lub drugiej, oraz jednocześnie według dywersyfikacji płatników do takich samych kategorii, tworzą:

Tabl. 18. Kategoryzacja gmin według koncentracji podatników i dywersyfikacji płatników

Płatnik	Koncentracja podatników	Kategoria	Dywersyfikacja płatników	Kategoria
Kraków	182	1	176	1
Myślenice	143	1	109	2
Wieliczka	162	1	123	2
Skawina	155	1	116	2
Nowy Sącz	170	1	122	2
Niepołomice	147	1	97	2
Nowy Targ – miasto	146	1	89	2
Zabierzów	180	1	95	2
Krzyszowice	100	2	96	2
Gdów	100	2	94	2
Gorlice miasto	98	2	91	2
Chrzanów	113	2	95	2

Płatnik	Koncentracja podatników	Kategoria	Dywersyfikacja płatników	Kategoria
Limanowa – miasto	124	2	104	2
Wadowice	111	2	93	2
Bochnia – miasto	120	2	95	2

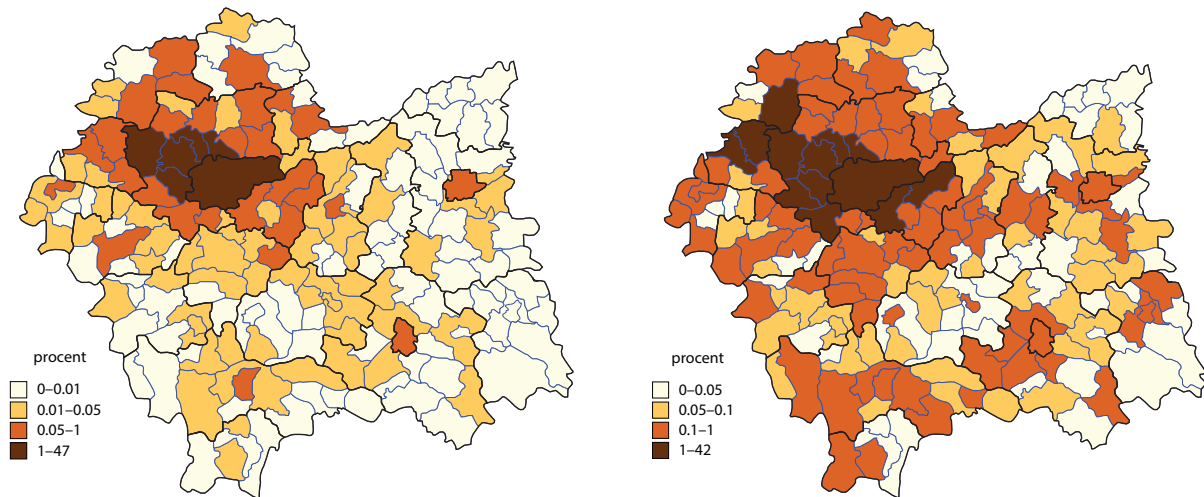
Mapa 31. Rozkład przestrzenny „węzłów gospodarczych” województwa małopolskiego

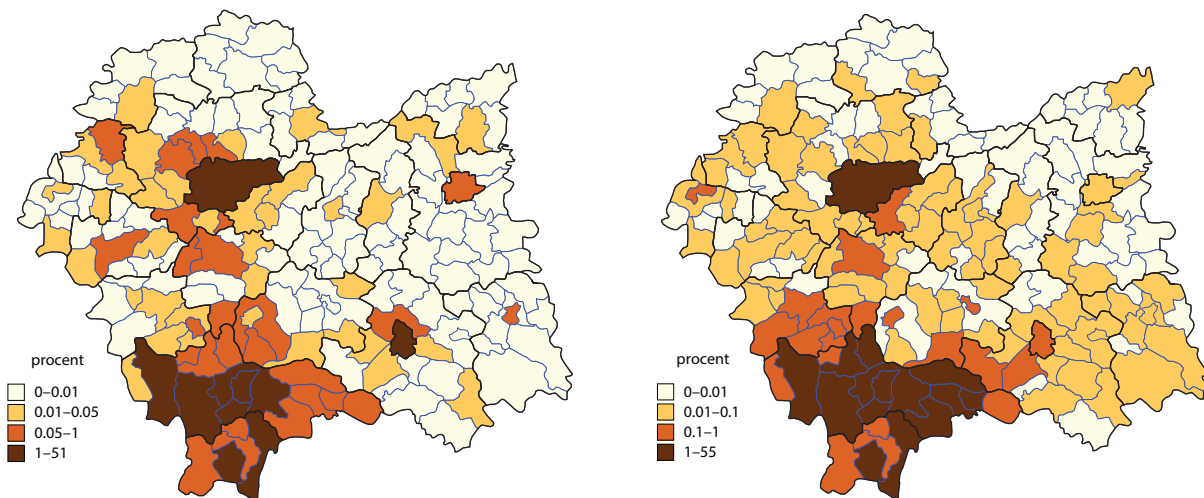
Pewnym zaskoczeniem może być brak na wykazie miasta Tarnowa, dla którego wskaźnik dywersyfikacji znajduje się poniżej wymaganych progów, przez co brakuje takiego „węzła” na terenie subregionu tarnowskiego. Chociaż w powyższym wykazie dominują miasta powiatowe, to również pojawiły się miejscowości spoza tej grupy, potencjalnie mogące stać się ośrodkami o ponadlokalnym oddziaływaniu. W przypadku całej piątki (tj. Gdów, Krzeszowice, Niepołomice, Skawina i Zabierzów) – być może – czynnikiem decydującym o takim, a nie innym miejscu w rankingu, jest oddziaływanie pobliskiego Krakowa. Można sobie wyobrazić, aczkolwiek teza ta wymaga udowodnienia, że dzięki korzystnej lokalizacji nastąpił zarówno proces dyfuzji wzmacniającej gospodarczo te miejscowości, jak i wzmocnienie konkurencyjności kapitału ludzkiego (wiedza, umiejętności, sieci powiązań), tworząc skupiska znaczącego potencjału pracowniczego.

W praktyce powiązania międzygminne mogą opierać się wręcz na jednej osobie. Dla zobrazowania problemu poniżej zaprezentowano rozkłady przestrzenne dla gminy Zabierzów i miasta Nowy Targ. Kartogramy po lewej obrazują koncentrację podatników, czyli rozkład przestrzenny osób pracujących na rzecz firm mających siedzibę na terenie gminy Zabierzów (miasta Nowego Targu). Prawe kartogramy stanowią odzwierciedlenie zjawiska dywersyfikacji (rozrzutu) płatników, czyli lokalizację płatników zatrudniających podatników zamieszkałych na terenie gminy Zabierzów (miasta Nowego Targu). Podany w legendach procent odnosi się w przypadku koncentracji – do wszystkich płatników pracujących w firmach na terenie gminy Zabierzów (miasta Nowego Targu), w przypadku dywersyfikacji – do ogółu podatników z terenu omawianych gmin. Jak zatem widać – w tych przypadkach dywersyfikacja jest znacznie silniejsza od koncentracji, co oznacza szczególnie wysoki poziom zasobów ludzkich zamieszkujących gminę Zabierzów i miasto Nowy Targ, po które chętnie sięgają przedsiębiorcy z terenu prawie całego województwa (nie oznacza to dojazdów między gminami – może to być zarówno praca w zakładach, filiach, przedstawicielstwach przedsiębiorstw, jak i prace o charakterze autorskim świadczone na rzecz tych firm, np. opracowania, analizy).

Mapa. 32. Koncentracja podatników i dywersyfikacja płatników dla gminy Zabierzów

Mapa. 33. Koncentracja podatników i dywersyfikacja płatników dla miasta Nowy Targ

Przychody osób fizycznych

Źródłem danych jest zbiór zagregowanych zeznań o wysokości osiągniętego dochodu (poniesionej straty), składanych na drukach PIT-37, PIT-36, PIT-36L. Pozyskane dane odnoszą się do uzyskanego przychodu z tytułu:

- należności ze stosunku pracy, służbowego, spółdzielczego i z pracy nakładczej, a także zasiłki pieniężne z ubezpieczenia społecznego wypłacone przez zakład pracy,
- emerytur, rent oraz innych krajowych świadczeń,
- pozarolniczej działalności gospodarczej,
- działów specjalnych produkcji rolnej,
- działalności wykonywanej osobiście (w tym umowy o dzieło i zlecenia),
- najmu lub dzierżawy,
- praw autorskich.

Nie ujęto w wykazach grup mieszkańców niebędących podatnikami PIT, np. rolników indywidualnych, oraz grup ludności uzyskujących przychody z innych tytułów, takich jak sprzedaż nieruchomości, dywidendy itp.

Bezpośrednie porównywanie przychodów uzyskanych z różnych tytułów jest mocno wątpliwe metodologicznie, z uwagi na różny sposób naliczania kosztów wpływających na ostateczną wartość przychodu. Inaczej mówiąc – teoretyczny przychód 1 000 zł na mieszkańca z tytułu umowy o pracę nie jest tożsamy z 1 000 zł przychodu na mieszkańca z tytułu prowadzenia pozarolniczej działalności gospodarczej. Dlatego poszczególne tytuły przychodów – poza poniższą tabelą – rozpatrywane będą oddzielnie.

Przeliczeń na mieszkańca dokonano w odniesieniu do ludności faktycznej według stanu na koniec roku, do przeliczeń na podatnika wykorzystano informacje przesłane w zbiorach PIT-11.

Tabl. 19. Przychody osób fizycznych rozliczających podatek dochodowy według wybranych tytułów

Tytuł uzyskania przychodu	PIT-37	PIT-36	PIT-36L	Razem
	[w mln zł]			
Należność ze stosunku pracy, służbowego, spółdzielczego i z pracy nakładczej, a także zasiłki pieniężne z ubezpieczenia społecznego wypłacane przez zakład pracy	28 230,1	4 501,1	0,0	32 731,2
Emerytury, renty oraz inne krajowe świadczenia, o których mowa w art. 34 ust. 7 ustawy	6 879,7	757,9	0,0	7 637,6
Pozarolnicza działalność gospodarcza	0,0	25 253,9	77 068,2	102 322,1
Działy specjalne produkcji rolnej	0,0	14,8	8,1	22,9
Działalność wykonywana osobiście, o której mowa w art. 13 ustawy (w tym umowy o dzieło i zlecenia)	2 075,0	422,7	0,0	2 497,7
Najem lub dzierżawa	0,0	266,5	0,0	266,5
Prawa autorskie i inne prawa, o których mowa w art. 18 ustawy	417,8	128,7	0,0	546,5
Inne źródła niewymienione	514,0	301,5	0,0	815,5
Razem	38 116,6	31 646,6	77 076,3	146 839,5

Przychody z tytułu należności ze stosunku pracy...

Za przychody ze stosunku służbowego, stosunku pracy, pracy nakładczej oraz spółdzielczego stosunku pracy uważa się wszelkiego rodzaju wypłaty pieniężne oraz wartość pieniężną świadczeń w naturze bądź ich ekwiwalenty, bez względu na źródło finansowania tych wypłat i świadczeń, a w szczególności: wynagrodzenia zasadnicze, wynagrodzenia za godziny nadliczbowe, różnego rodzaju dodatki, nagrody, ekwiwalenty za niewykorzystany urlop i wszelkie inne kwoty niezależnie od tego, czy ich wysokość została z góry ustalona, a ponadto świadczenia pieniężne ponoszone za pracownika, jak również wartość innych nieodpłatnych świadczeń lub świadczeń częściowo odpłatnych.¹

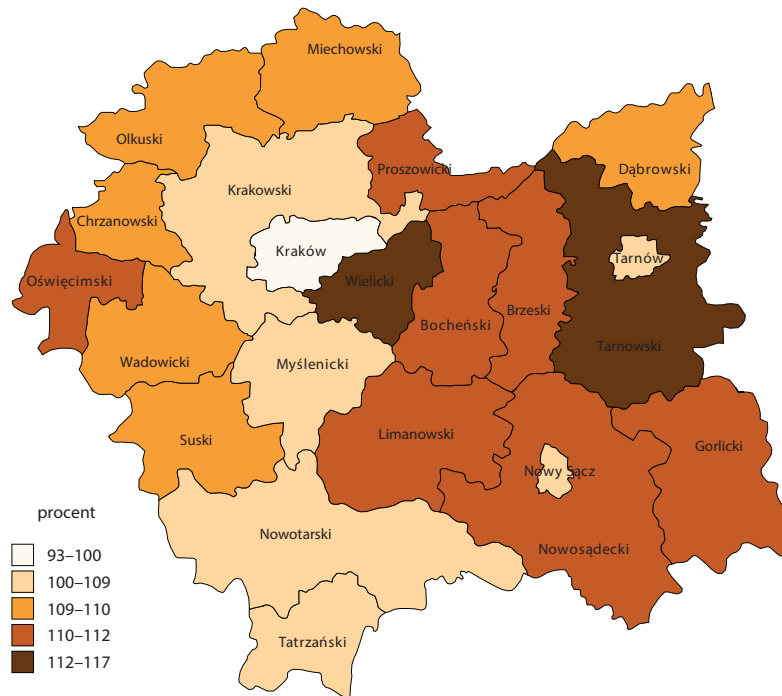
Mieszkańcy Małopolski uzyskali w 2012 roku przychody z tytułu należności ze stosunku pracy, służbowego, spółdzielczego i z pracy nakładczej, a także zasiłki pieniężne z ubezpieczenia społecznego wypłacane przez zakład pracy w wysokości **32,7 mld zł**, wobec kwoty 33,3 mld zł osiągniętych w poprzednim roku i 31,4 mld zł w 2010 roku. Zmniejszenie kwoty w skali województwa w 2012 roku w stosunku do poprzedniego roku o 1,8% spowodowane zostało spadkiem wielkości przychodów w dwóch powiatach: krakowskim – spadek o 2,0% i miasto Kraków – spadek o 11,6%. W dłuższej perspektywie czasowej, w naszym przypadku trzyletniej, obserwowany jest najsilniejszy wzrost przychodów osób fizycznych z tytułu należności ze stosunku pracy i pokrewnych w powiatach wschodniej części województwa, a więc na terenach o nieco innej niż w części środkowej i zachodniej Małopolski strukturze gospodarki. Zjawisko to świadczy o wolnym wyrównywaniu się struktury gospodarki.

W celu dokonania bardziej szczegółowych porównań w układzie lokalnym konieczne jest wprowadzenie wskaźników umożliwiających bezpośrednie porównanie pomiędzy gminami. Najprostszym wydaje się przeliczenie wartości przychodu

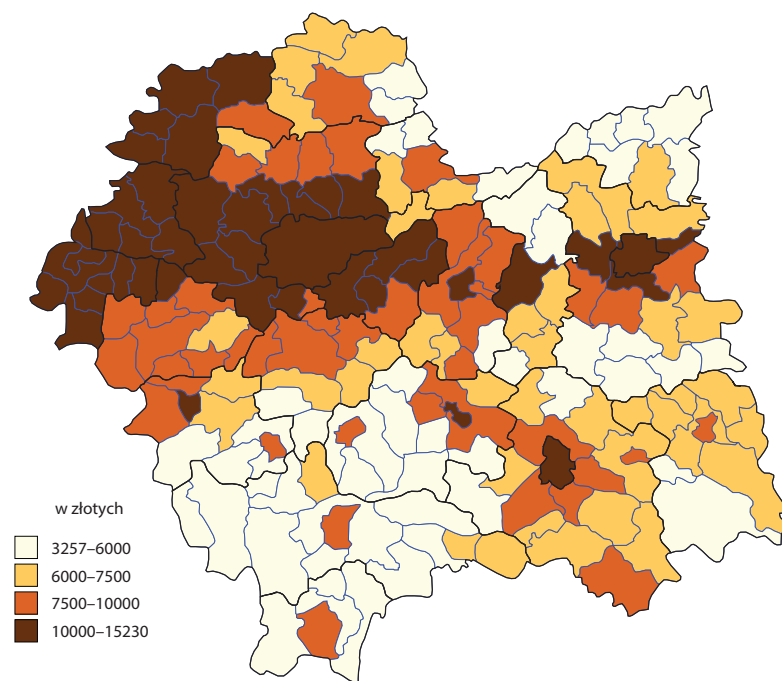
¹ Art. 12 ust.1 ustawy z dn. 16 lipca 1991 o podatku o podatku dochodowym od osób fizycznych (Dz.U. 1991 Nr 80 poz. 350 z późn. zm.)

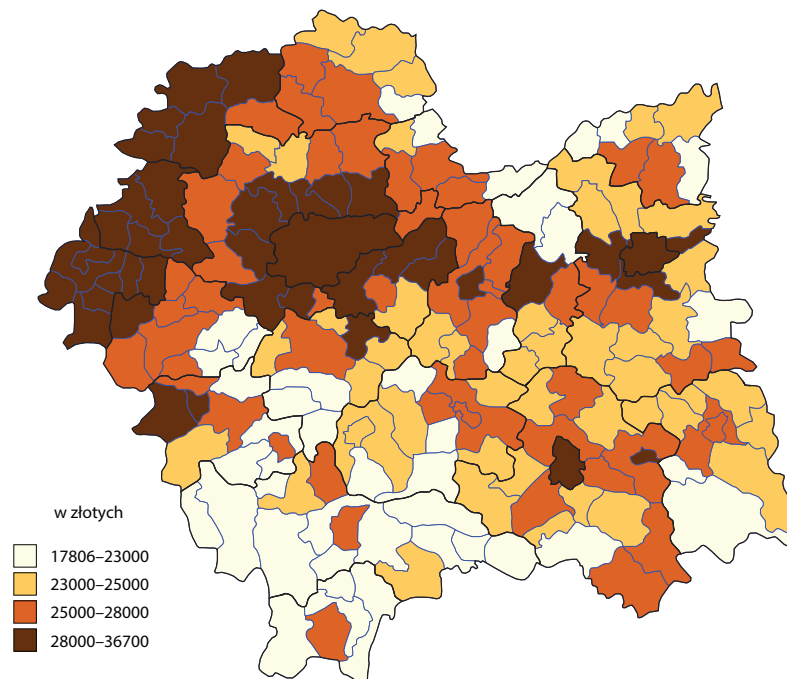
na mieszkańca. Drugim zaproponowanym wskaźnikiem jest wartość przychodu z tytułu stosunku pracy i pokrewnych na podatnika. Wykorzystane zostaną dane omówione w poprzednim rozdziale związanym z informacjami z deklaracji PIT-11. Argumentem przemawiającym za jest fakt, iż każda osoba zatrudniona na podstawie stosunku pracy, służbowego, spółdzielczego czy pracy nakładczej otrzymuje taki dokument. Z drugiej strony otrzymują go również osoby niepozbierające wynagrodzenia z powyższych tytułów, a np. z tytułu umów zleceń czy umów o dzieło. Ponieważ z posiadanego zbioru nie sposób wyłączyć tej grupy osób, przyjęto za dominujący pierwszy z argumentów, przemawiających za wykorzystaniem tych danych. Poniższe dwa kartogramy obrazują rozkład przestrzenny obydwu wskaźników.

Mapa 34. Dynamika zmian przychodów z tytułu należności ze stosunku pracy i pokrewnych w okresie 2010–2012 w powiatach województwa małopolskiego

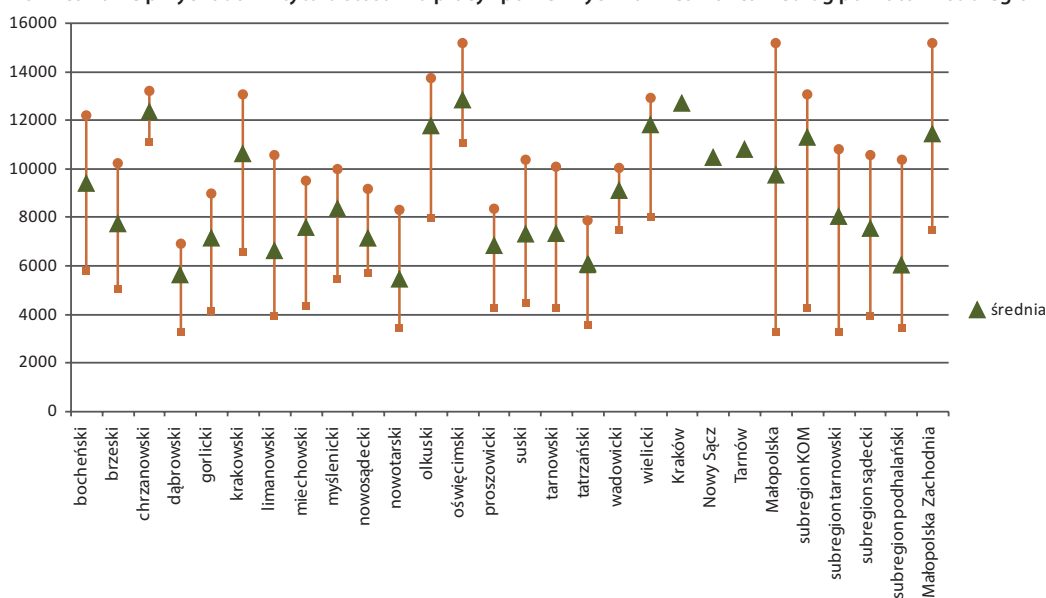

Mapa 35. Wartość przychodu z tytułu stosunku pracy i pokrewnych na mieszkańca według gmin w 2012 roku

Mapa 36. Wartość przychodu z tytułu stosunku pracy i pokrewnych na podatnika według gmin w 2012 roku

W obydwu przypadkach najwyższe wartości z tytułu przychodu ze stosunku pracy i pokrewnych odnotowane zostały w Małopolsce Zachodniej oraz w centralnej części Małopolski (Kraków i otaczające gminy): gmina wiejska Oświęcim (15 230 zł), Brzeszcze (15 090 zł), Bukowno (13 745 zł), Osiek (13 570 zł), Polanka Wielka (13 335 zł). W szczególności wysoki i bardzo wyrównany poziom wynagrodzeń na mieszkańca zauważalny jest w powiecie chrzanowskim, gdzie maksymalny przychód (w ujęciu gminnym) jest tylko o 19,0% wyższy od minimalnego. Z kolei najbardziej zróżnicowany pod względem przychodów na mieszkańca jest powiat limanowski, gdzie najwyższe wartości (miasto Limanowa – 10 581 zł) są o 167,6% wyższe od najmniejszych (Niedźwiedź – 3 954 zł). Z zestawień wynika, że najniższe wartości przychodu per capita osiągane są w powiecie nowotarski (5 490 zł) i dąbrowski (5 665 zł), lecz biorąc pod uwagę typowo rolniczy charakter tego drugiego obszaru, a przez to ograniczoną liczbę podatników podatku dochodowego, zrozumią ją staję się niska średnia końcowa. Automatycznie na kolejną najniższą lokaty przesuwa się powiat z kolejnym minimum, tj. powiat tatrzański (6 100 zł).

Wykres 21. Zróżnicowanie przychodów z tytułu stosunku pracy i pokrewnych na mieszkańca według powiatów i subregionów

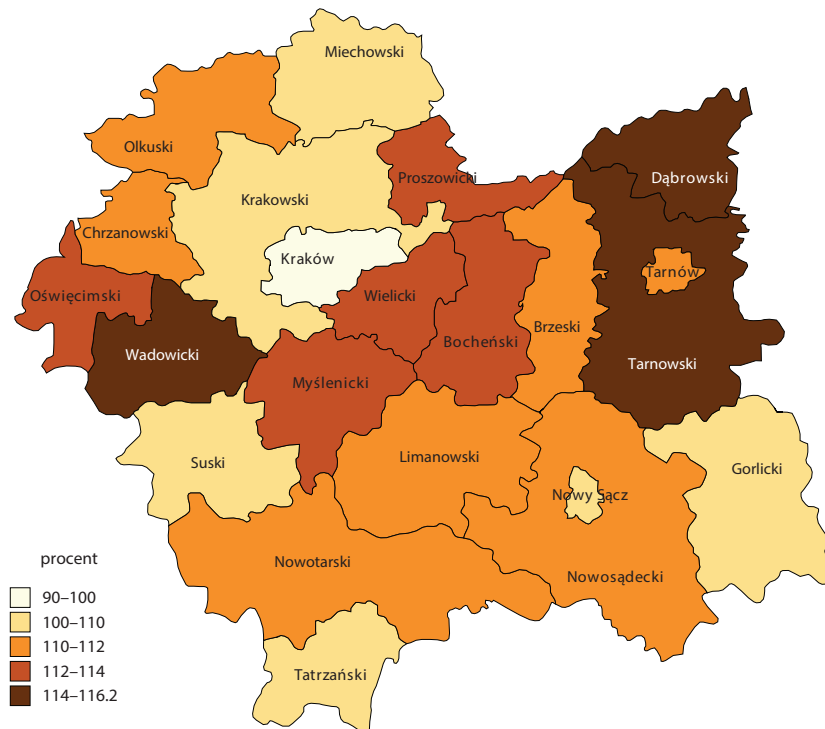
Przychody z tytułu emerytur, rent oraz innych krajowych świadczeń

Przez emeryturę lub rentę rozumie się łączną kwotę świadczeń emerytalnych i rentowych, w tym kwoty emerytur kapitałowych wypłacanych na podstawie ustawy o emeryturach kapitałowych, wraz ze wzrostami i dodatkami, z wyłączeniem dodatków rodzinnych i pielęgnacyjnych oraz dodatków dla sierot zupełnych do rent rodzinnych.²

W 2012 roku wykazano w deklaracjach PIT-36 i PIT-37 wartość przychodów osób fizycznych z tytułu emerytur i rent w wysokości **7,6 mld zł**. W skali województwa podatnicy wykazali w swoich zeznaniach podatkowych dochód z tytułu rent i emerytur w 2010 roku w kwocie 7,3 mld zł, a w 2011 – 7,7 mld zł. Według danych Zakładu Ubezpieczeń Społecznych i Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego wartość świadczeń emerytalnych i rentowych brutto wyniosła w 2012 roku w województwie małopolskim 14,2 mld zł, co oznacza, że 46,5% osób otrzymujących te świadczenia rozlicza się za pośrednictwem instytucji ubezpieczeń społecznych.

Wykazane przychody w ostatnich latach wskazują we wszystkich powiatach poza Krakowem tendencję rosnącą, natomiast trend spadkowy utrzymuje się jedynie w Krakowie. Natomiast najwyższą dynamiką przyrostu tej wartości w latach 2010–2012 może pochwalić się powiat dąbrowski (wzrost o 16,1%), wadowicki (wzrost o 14,8%) i tarnowski (wzrost o 14,5%).

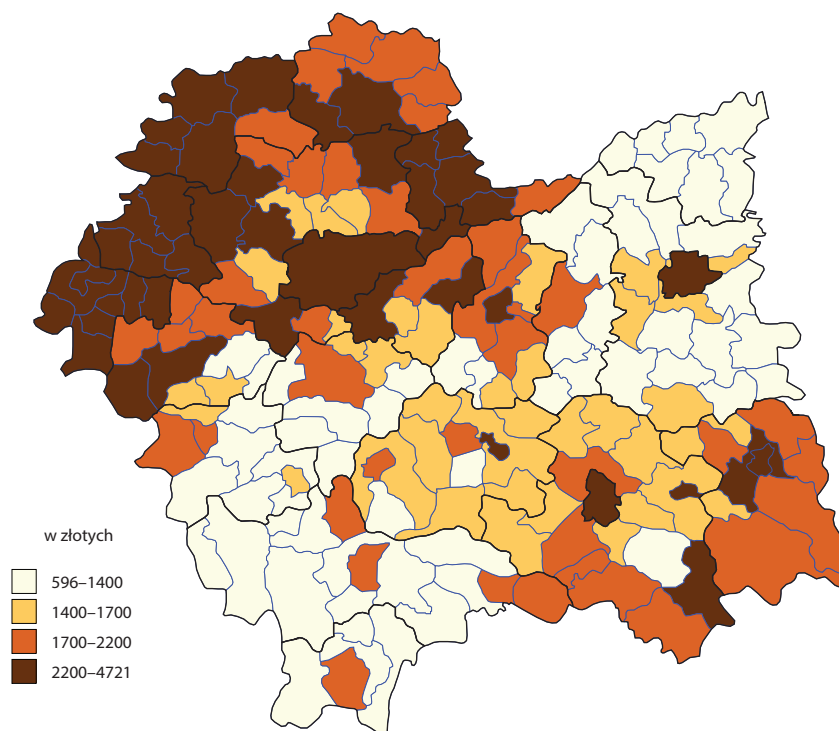
Mapa 37. Dynamika wzrostu przychodów z tytułu emerytur i rent wykazanych w indywidualnych zeznaniach podatkowych w latach 2010–2012

W skali województwa średnie przychody z tytułu rent i emerytur wykazane w indywidualnych zeznaniach podatkowych wyniosły 2 277 zł. Wysokie wartości przychodu na mieszkańca z tytułu rent i emerytur odnotowywane są szczególnie na obszarze Małopolski Zachodniej: od 1 966 zł w powiecie wadowickim do 3 670 zł w powiecie chrzanowskim, oraz w miastach na prawach powiatów: 3 171 zł w Nowym Sączu, 2 909 zł w Krakowie i 2 876 zł w Tarnowie. Drugim biegunem wysokich wartości przychodów z tytułu rent i emerytur jest obszar subregionu sądeckiego (ze średnią 2 037 zł), chociaż w tym przypadku wartość nie odbiega już tak istotnie od pozostałych subregionów. Ranking zamyka subregion podhalański (1 364 zł). W ujęciu gminnym najwyższe wartości przypadają na Brzeszcze (4 721 zł), Libiąż (4 193 zł), Bolesław – powiat olkuski (4 046 zł), Trzebinie (3 838 zł).

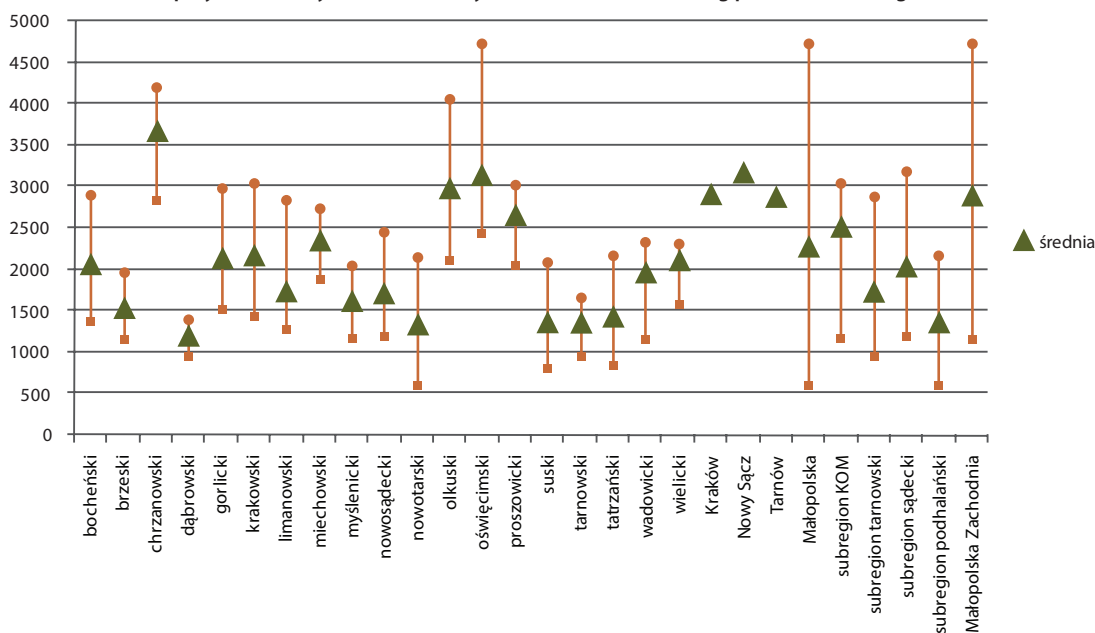
² Art. 12 ust. 7 ustawy z dn. 16 lipca 1991 o podatku od podatku dochodowym od osób fizycznych (Dz.U. 1991 Nr 80 poz. 350 z późn. zm.)

Mapa 38. Przychody z tytułu rent i emerytur w przeliczeniu na mieszkańca

Wewnętrzne zróżnicowanie według gmin przychodów z tytułu emerytur i rent w powiatach liczone jako różnica pomiędzy wartością maksymalną a minimalną, nie przekracza kwoty 2 290 zł odnotowanej w powiecie oświęcimskim (wartość maksymalną dla powiatu wykazano w gminie Brzeszcze – 4 721 zł, wartość minimalną wykazano w gminie miejsko-wiejskiej Kęty – 2 431 zł). Jednocześnie w ujęciu dynamicznym, z uwagi na wysokie średnie w gminach tego powiatu, wartość maksymalna jest niespełna dwukrotnie wyższa od minimalnej. Dużo większa rozpiętość względna występuje w powiecie nowotarskim (wartość maksymalna jest 3,6-krotnie wyższa od minimalnej), chociaż różnica bezwzględna, wynosząca 1 558 zł jest dopiero czwartą wielkością w rankingu powiatów.

Wykres 22. Zróżnicowanie przychodów z tytułu rent i emerytur na mieszkańca według powiatów i subregionów

Działalność wykonywana osobiście

Za przychody z działalności wykonywanej osobiście uważa się:

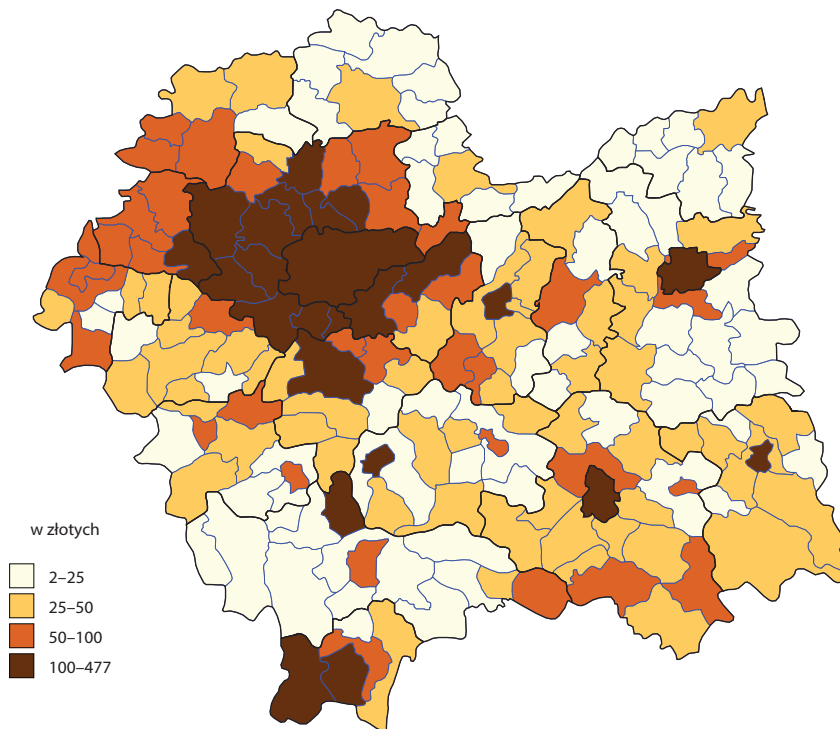
1. przychody z osobiście wykonywanej działalności artystycznej, literackiej, naukowej, trenerskiej, oświatowej i publicystycznej, w tym z tytułu udziału w konkursach z dziedziny nauki, kultury i sztuki oraz dziennikarstwa, jak również przychody z uprawiania sportu, stypendia sportowe przyznawane na podstawie odrębnych przepisów oraz przychody sędziów z tytułu prowadzenia zawodów sportowych;
2. przychody z działalności duchownych, osiągnięte z innego tytułu niż umowa o pracę;
3. przychody z działalności polskich arbitrow uczestniczących w procesach arbitrażowych z partnerami zagranicznymi;
4. przychody otrzymywane przez osoby wykonujące czynności związane z pełnieniem obowiązków społecznych lub obywatelskich, bez względu na sposób powoływania tych osób, nie wyłączając odszkodowania za utracony zarobek;
5. przychody osób, którym organ władzy lub administracji państwowej albo samorządowej, sąd lub prokurator, na podstawie właściwych przepisów, zlecił wykonanie określonych czynności, a zwłaszcza przychody biegłych w postępowaniu sądowym, dochodzeniowym i administracyjnym oraz płatników i inkasentów należności publicznoprawnych, a także przychody z tytułu udziału w komisjach powoływanych przez organy władzy lub administracji państwowej albo samorządowej;
6. przychody otrzymywane przez osoby, niezależnie od sposobu ich powoływania, należące do składu zarządów, rad nadzorczych, komisji lub innych organów stanowiących osób prawnych;
7. przychody z tytułu wykonywania usług, na podstawie umowy zlecenia lub umowy o dzieło, uzyskiwane wyłącznie od:
 - a) osoby fizycznej prowadzącej działalność gospodarczą, osoby prawnej i jej jednostki organizacyjnej oraz jednostki organizacyjnej niemającej osobowości prawnej,
 - b) właściciela (posiadacza) nieruchomości, w której lokale są wynajmowane, lub działającego w jego imieniu zarządcy albo administratora – jeżeli podatnik wykonuje te usługi wyłącznie dla potrzeb związanych z tą nieruchomością – z wyjątkiem przychodów uzyskanych na podstawie umów zawieranych w ramach prowadzonej przez podatnika pozarolniczej działalności gospodarczej oraz przychodów;
8. przychody uzyskane na podstawie umów o zarządzanie przedsiębiorstwem, kontraktów menedżerskich lub umów o podobnym charakterze, w tym przychody z tego rodzaju umów zawieranych w ramach prowadzonej przez podatnika pozarolniczej działalności gospodarczej.³

Łączny wykazany **przychód** od osób fizycznych z tytułu sprzedaży praw autorskich wyniósł w 2012 roku **546,5 mln zł**. Wielkość ta utrzymuje się na zbliżonym poziomie od 2010 roku, chociaż lokalnie występują duże wahania roczne. Na tle innych przychodów ten tytuł ma zdecydowanie mniejsze znaczenie w skali województwa, będąc kilku- lub nawet kilkunastokrotnie niższym w poszczególnych gminach.

Z uwagi na charakter przychodu wyższe wartości wskaźnika na mieszkańca pokrywają się z obszarami szczególnie interesującymi dla ludzi zajmujących się pracą twórczą, a więc Krakowa wraz z przyległymi gminami (np. Kraków – 476 zł, Zielonki – 396 zł, Mogilany – 315 zł, Zabierzów – 269 zł), Kościeliska (208 zł) i Zakopanego (193 zł) oraz pozostałych miast na prawach powiatu: Tarnowa (119 zł) i Nowego Sącza (105 zł).

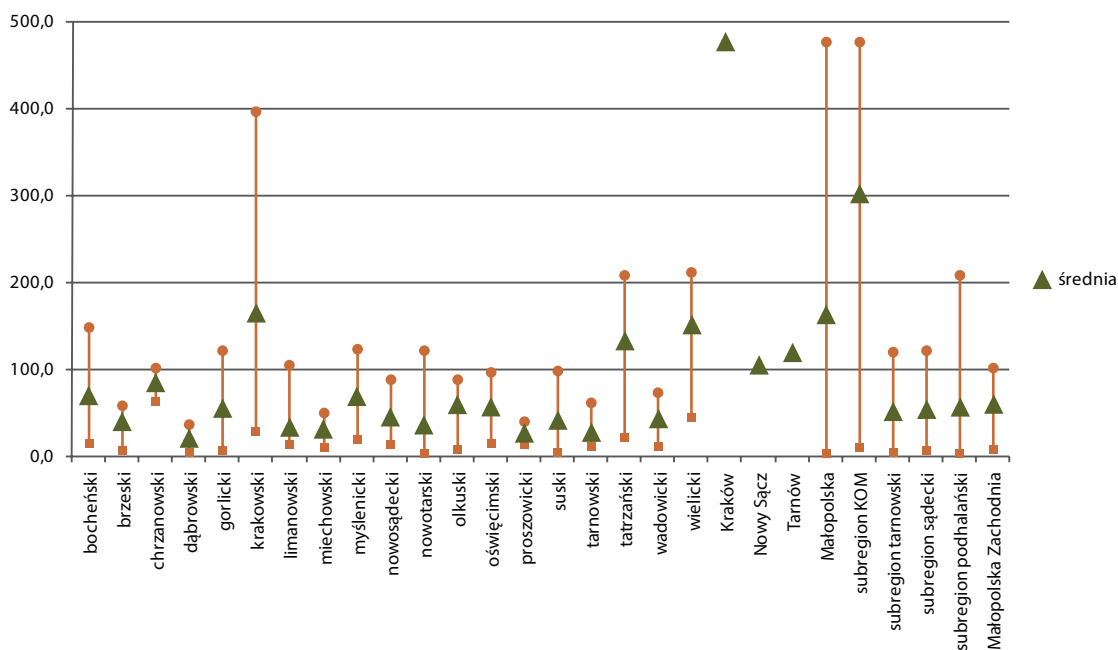
³ Art. 13 ustawy z dn. 16 lipca 1991 o podatku o podatku dochodowym od osób fizycznych (Dz.U. 1991 Nr 80 poz. 350 z późn. zm.)

Mapa 39. Przychody z tytułu praw autorskich w przeliczeniu na mieszkańca

Pomimo stosunkowo niskich wartości bezwzględnych zróżnicowanie przestrzenne wartości przychodów z tytułu praw autorskich na mieszkańca, liczone jako iloraz poziomu maksymalnego do minimalnego, jest bardzo duże, sięgając 16 tys. procent (Kraków – 476 zł, Lipnica Wielka – 3 zł). W ujęciu subregionalnym wielkości te ulegają jednak spłaszczeniu i w zasadzie – oprócz Krakowskiego Obszaru Metropolitalnego, gdzie średnia wartość wynosi 302 zł – średnie wartości są prawie równe, oscylując od 52 zł w subregionie tarnowskim do 60 zł w Małopolsce Zachodniej.

Wykres 23. Zróżnicowanie przychodów osób fizycznych z tytułu praw autorskich według powiatów

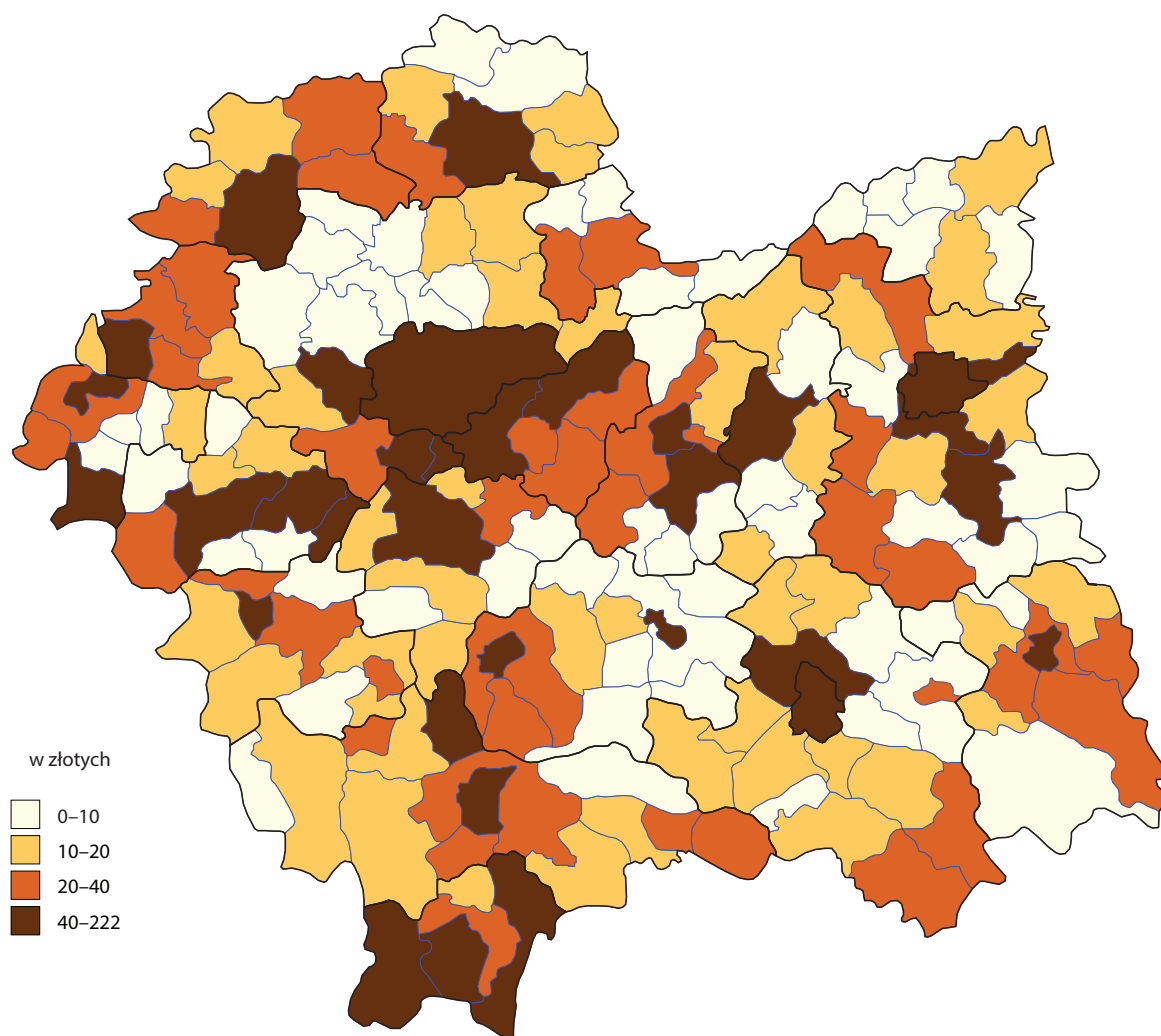

Najem lub dzierżawa

Przychody z tytułu umowy najmu lub dzierżawy rzeczy albo praw majątkowych oraz umów o podobnym charakterze, których przedmiotem nie są składniki majątku związane z działalnością gospodarczą.⁴

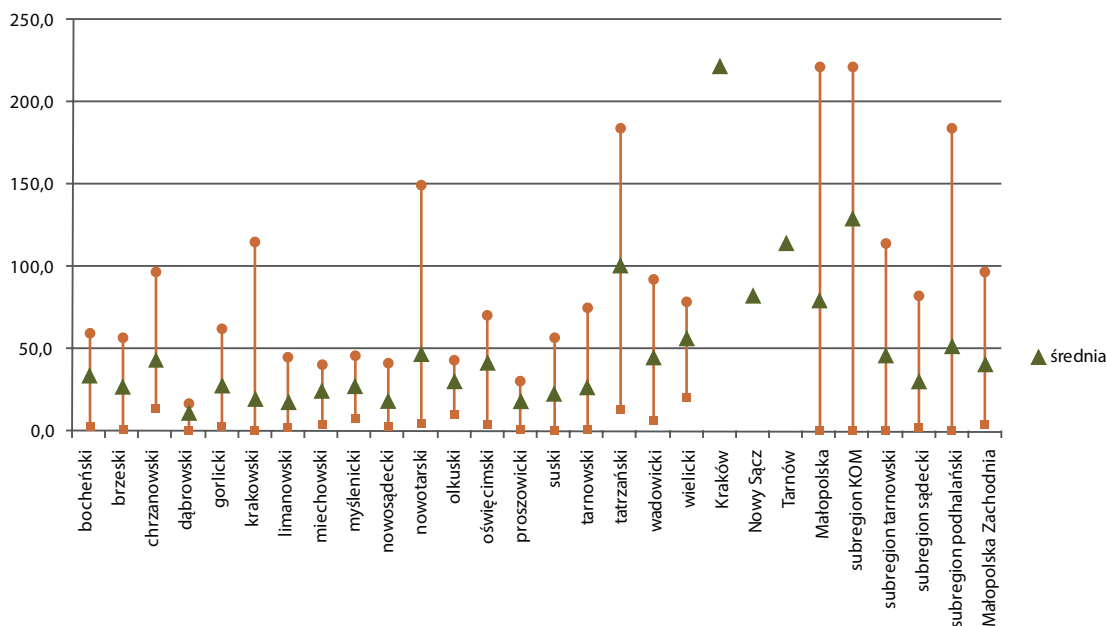
W całym województwie małopolskim wykazane przychody z tytułu najmu osiągnęły w 2012 roku **266 mln zł**. W przeliczeniu na mieszkańca wartość ta wyniosła 79 zł, przy czym zakres zmienności zawiera się w przedziale od 0 do 222 zł. Maksymalna wartość odnotowana jest w Krakowie, wynikając m.in. z wynajmu pomieszczeń biurowych czy usługowych w prywatnych obiektach, jak również wynajmu obiektów mieszkalnych licznej grupie studentów krakowskich uczelni. Czołową pozycję zajmuje również powiat tatrzański, gdzie dla odmiany dochody z tytułu najmu i dzierżawy tworzą turyści (np. Zakopane – 184 zł, drugie miejsce w województwie, kolejnym jest miasto Nowy Targ – 149 zł). Podejrzewać jednak można, iż wielkości te są znacznie zaniżone, zwłaszcza w przypadku dochodów z wynajmowania pomieszczeń turystom. Nie jest wykluczone, iż przychody osiągnięte z tego tytułu kwalifikowane są jako „inne”, a przez to wymykają się analizom.

Mapa 40. Przychody z tytułu najmu lub dzierżawy w przeliczeniu na mieszkańca

4 Na podstawie art. 16a ustawy z dnia 26 lipca 1991 o podatku dochodowym od osób fizycznych (Dz.U. 1991 Nr 80 poz. 350)

Wykres 24. Zróżnicowanie przychodów osób fizycznych z tytułu najmu lub dzierżawy

Prawa autorskie

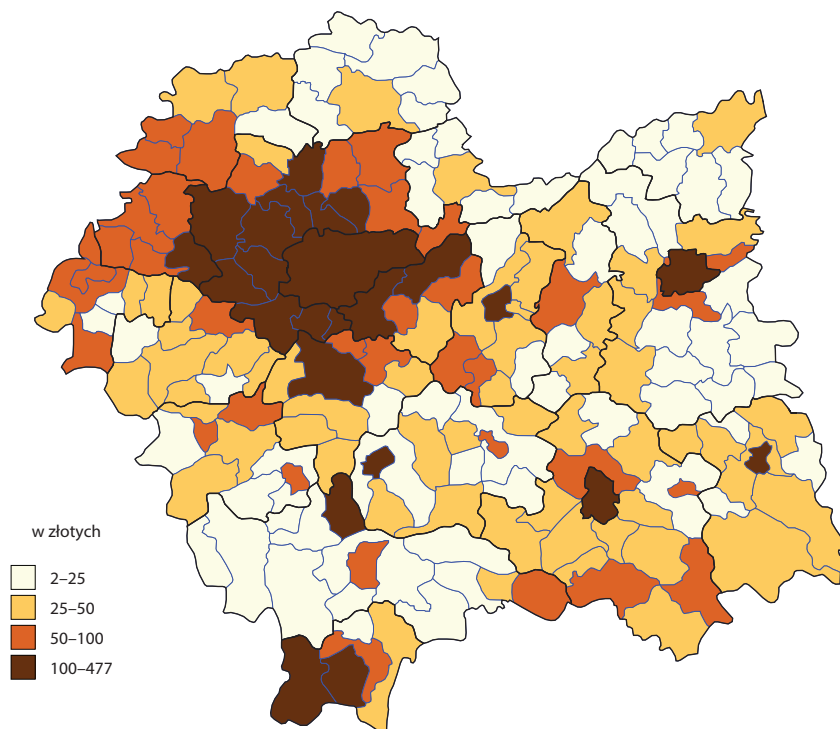
Za przychód z praw majątkowych uważa się w szczególności przychody z praw autorskich i praw pokrewnych w rozumieniu odrębnych przepisów, praw do projektów wynalazczych, praw do topografii układów scalonych, znaków towarowych i wzorów zdobniczych, w tym również z odpłatnego zbycia tych praw.⁵

Sumaryczne przychody podatników zamieszkałych na terenie Małopolski z tytułu praw autorskich i pokrewnych osiągnięte w 2012 roku zamknęły się kwotą **546,5 mln zł**. W porównaniu do poprzednich lat widoczny jest silny spadek uzyskiwanych z tego tytułu przychodów – o 2,5% w porównaniu do 2010 roku i o 6,4% w porównaniu z 2011 rokiem. Spadek w skali województwa spowodowany jest głównie bardzo istotnym, ponad 11-procentowym spadkiem w mieście Krakowie, koncentrującym dwie trzecie przychodów całego województwa z tego tytułu.

W przeliczeniu na mieszkańca wartość osiągniętego przychodu wyniosła 163 zł, przy czym wartości najwyższe generowane były w Krakowie (476 zł), Zielonkach (396 zł), Mogilanach (315 zł), Zabierzowie (296 zł) i Michałowicach (251 zł). Jak zatem widać, przychody z tego tytułu generowane są głównie w Krakowie i jego bezpośrednim otoczeniu.

5 Art. 18 ustawy z dnia 26 lipca 1991 o podatku dochodowym od osób fizycznych (Dz.U. 1991 Nr 80 poz. 350)

Mapa 41. Przychody z tytułu praw autorskich i praw pokrewnych w przeliczeniu na mieszkańca w 2012 roku

Przychody osób fizycznych (bez działalności na rachunek własny) – podsumowanie

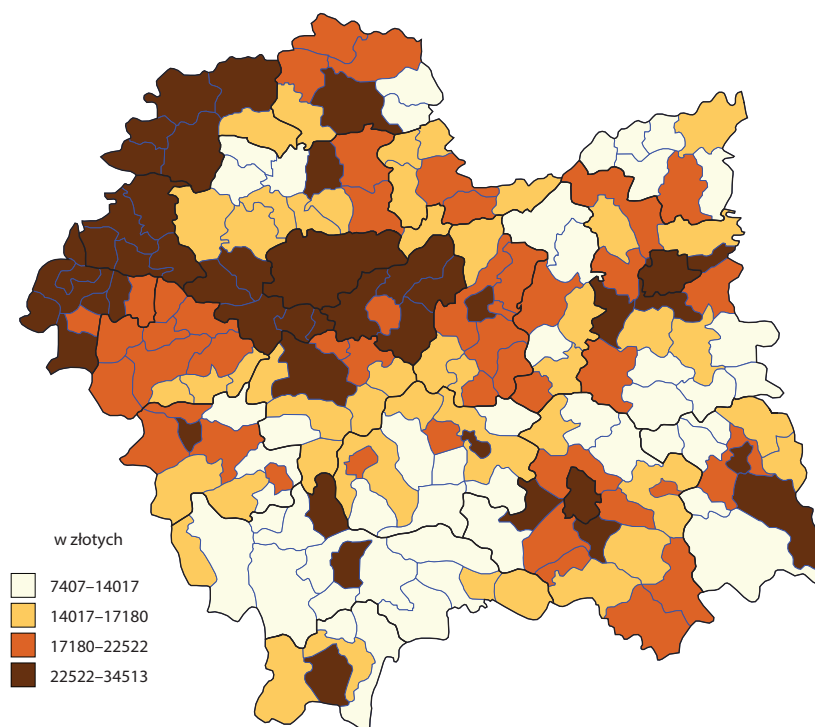
Łączne przychody z tytułów niezwiązanych z prowadzeniem działalności gospodarczej na własnych rachunek wyniosły w 2012 roku w przeliczeniu na mieszkańca województwa małopolskiego **22 611 zł**. Przychody te są zróżnicowane od 7 407 zł w gminie Bolesław, w powiecie dąbrowskim, do 34 513 zł w gminie Mogilany. Kolejnymi pod względem wielkości przychodów na mieszkańca są: miasto Limanowa – 33 729 zł, Rabka-Zdrój – 31 895 zł, Kraków – 30 597 zł, Podegrodzie – 30 040 zł, Wieliczka – 29 090 zł, gmina wiejska Oświęcim – 28 473 zł, Bukowno – 28 072 zł, Niepołomice – 27 498 zł.

W podziale kwartylowym widoczne jest przestrzenne zróżnicowanie dochodów:

- wysokie dochody (powyżej trzeciego kwartyła) w części centralnej województwa (Kraków i przyległe gminy) oraz gminy zachodniej części województwa,
- niskie dochody (poniżej pierwszego kwartyła) głównie w gminach południowych oraz w niektórych gminach rolniczych.

Jeśli zaliczy się gminy o wartości przychodu powyżej trzeciego kwartyła do „bogaty”, a poniżej pierwszego kwartyła do „biednych”, rysuje się obraz wstępnego podziału województwa pod względem zamożności mieszkańców. Podkreślić należy „wstępność podziału”, gdyż w powyższej analizie nie zostały do tej pory uwzględnione przychody z tytułu prowadzenia działalności gospodarczej.

Rozkład przychodów osób fizycznych (bez przychodów z działalności na rachunek własny) obrazuje poniższy kartogram.

Mapa 42. Przychody (bez przychodów z działalności na rachunek własny) na mieszkańca w 2012 roku

Zróżnicowanie przychodów w ujęciu gmin, liczone jako iloraz wartości maksymalnej do minimalnej, wynosi w Małopolsce 4,65.

Przychody z tytułu prowadzenia pozarolniczej działalności gospodarczej i działów specjalnych produkcji rolnej

Za przychód z prowadzenia pozarolniczej działalności gospodarczej uważa się kwoty należne, choćby nie zostały faktycznie otrzymane, po wyłączeniu wartości zwróconych towarów, udzielonych bonifikat i skont. U podatników dokonujących sprzedaży towarów i usług opodatkowanych podatkiem od towarów i usług za przychód z tej sprzedaży uważa się przychód pomniejszony o należny podatek od towarów i usług.

Przychód z działów specjalnych produkcji rolnej ustala się według zasad określonych w stosunku do osób prowadzących pozarolniczą działalność gospodarczą, jeżeli podatnik prowadzi księgi wykazujące te przychody.⁶

Przychody osób fizycznych z tytułu prowadzenia działalności gospodarczej nie mogą być bezpośrednio porównywalne z przychodami osiąganymi z innych tytułów z uwagi na całkowicie nieporównywalny poziom kosztów uzyskania przychodów. Dla porównania: koszty uzyskania przychodu z tytułu pracy najemnej i pokrewnych rozliczane są ryczałtem i kształtują się w granicach od 1 335,00 zł do 2 502,56 zł, co na ogół nie przekracza 3% wartości uzyskanego przychodu, koszty z przychodów z tytułu praw autorskich stanowią (w uproszczeniu) 50% zapłaty, natomiast w przypadku działalności gospodarczej wartość ta sięga 90%. Inaczej ujmując problem: z każdego 100 zł przychodu osoba uzyskująca go na podstawie umowy o pracę ma 97 zł dochodu brutto, osoba prowadząca działalność gospodarczą – 10 zł.

Relacja między ponoszonymi przez przedsiębiorstwa kosztami a osiąganymi przychodami wzrosła w 2012 r. do poziomu 89,3% (w roku ubiegłym – 87,8%). Najwyższy udział kosztów w przychodach wykazały przedsiębiorstwa prowadzące działalność finansową i ubezpieczeniową (99,8%), a także działalność związaną z handlem i naprawą pojazdów samochodowych (94,5%) oraz zakwaterowaniem i gastronomią (91,6%), natomiast najniższy – jednostki zajmujące się opieką zdrowotną i pomocą społeczną (58,9%) oraz leśnictwem i rybactwem (65,0%)⁷.

6 Na podstawie art. 14 i 15 ustawy z dnia 26 lipca 1991 o podatku dochodowym od osób fizycznych (Dz.U. 1991 Nr 80 poz. 350)

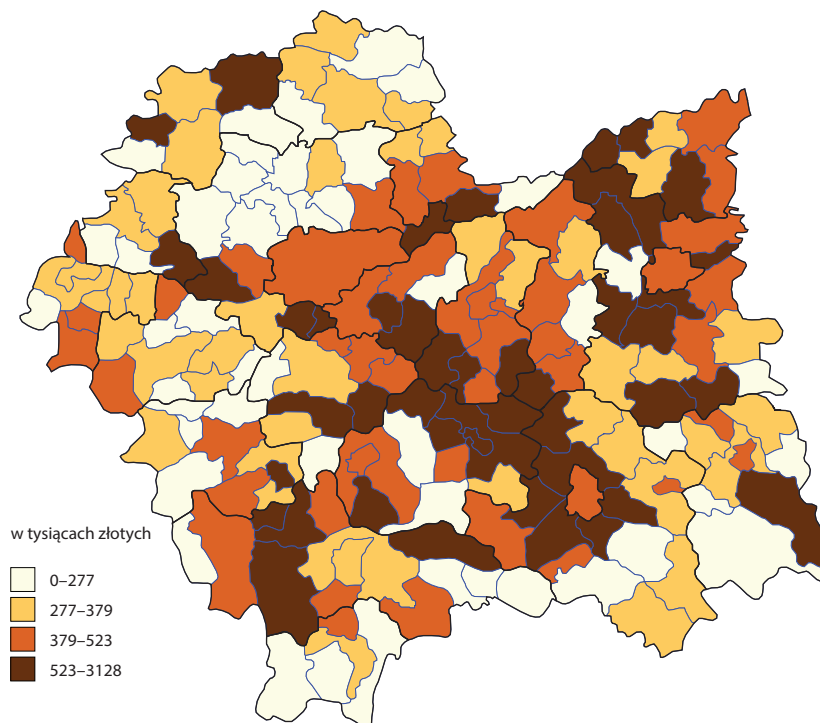
7 Działalność gospodarcza przedsiębiorstw o liczbie pracujących do 9 osób w 2012 r., Główny Urząd Statystyczny, Warszawa 2013

Analiza przeprowadzona zostanie w kierunku wskazania obszarów o ekstremalnych wartościach uzyskiwanych przychodów, co pozwoli – w połączeniu z wynikami opracowanymi w poprzednich rozdziałach – wskazać regiony o szczególnie wysokich bądź niskich poziomach przychodów. Do analizy wykorzystane zostaną sumaryczne dane przekazane z zeznań o wysokości osiągniętego dochodu (poniesionej straty) PIT-36 oraz PIT-36L. W przekazanych zbiorach brak jest jednak informacji o rodzaju prowadzonej działalności, wobec czego nie ma możliwości charakterystyki przychodów z użyciem innych parametrów niż wartość bezwzględna. Działy specjalne produkcji rolnej wykazane zostaną łącznie z pozarolniczą działalnością gospodarczą, z uwagi na jej stosunkowo niewielki udział w całości przychodów.

W 2012 roku osoby fizyczne wykazały przychód z tytułu prowadzenia pozarolniczej działalności gospodarczej w wysokości 102,3 mld zł oraz z tytułu przychodów z działów specjalnych produkcji rolnej w wysokości 22,9 mln zł. Stosując wyliczony przez GUS przelicznik kosztów w mikroprzedsiębiorstwach (a takich jest prawie 99% podmiotów osób fizycznych) w wysokości 89,3%, dostajemy kwotę około 11 mld zł dochodu brutto, i dopiero ta wartość mogłaby być porównywalna z przychodami z pozostałych źródeł.

W przeliczeniu na jedną osobę prowadzącą działalność gospodarczą roczny przychód w 2012 roku wyniósł 397,5 tys. zł, przyjmując wartości w zakresie od 238,1 tys. zł w powiecie krakowskim do 651,4 tys. zł w powiecie tarnowskim. W przekroju gminnym poziom przychodu jest zdecydowanie bardziej zróżnicowany. Poniżej zaprezentowano kartogram w podziale zbioru gminnego na kwartyle, gdzie pierwszy kwartył (oznaczający, że jedna czwarta gmin ma poziom dochodu na firmę poniżej tej wartości) wynosi 277 tys. zł, drugi kwartył (dzielący zbiór gmin na dwie równe części) osiąga wartość 379 tys. zł, natomiast trzeci, wyznaczający granicę wartości powyżej której poziom dochodu ma jedna czwarta gmin, ma wartość 523 tys. zł.

Mapa 43. Przychód firm osób prowadzących działalność w przeliczeniu na jedną firmę w gminach województwa małopolskiego według grup kwartylowych

Średnia arytmetyczna dla gmin o najwyższych przychodach na firmę (powyżej trzeciego kwartyła) wynosi 803 tys. zł, przy czym średnia powyżej miliona odnotowana została w gminach: Spytkowice w powiecie nowotarskim, Podegrodziu, gminie wiejskiej Tarnów, Ciężkowicach i Nawojowej. Z kolei średnia poniżej pierwszego kwartyła wyniosła 186 tys.

zł, a najniższe wartości, poniżej 100 tys. zł, odnotowano w gminach: Sułoszowa, Krzeszowice, Jerzmanowice, Michałowice, Wielka Wieś, Zabierzów, Skała, Zielonki. Pozwala to na sformułowanie tezy, iż działalność gospodarcza najsilniej rozwija się na obszarach o niskich dochodach z pozostałych źródeł, w tym szczególnie z pracy najemnej.

Tym niemniej istnieją obszary (gminy), dla których przychody osób fizycznych z prowadzenia działalności gospodarczej, jak i z innych tytułów, plasują się w grupach poniżej – każdorazowo oddzielnie definiowanego – pierwszego kwartyla. Są to, w kolejności alfabetycznej: Bobowa, Budzów, Bukowina Tatrzańska, Czorsztyn, Dobra, Jerzmanowice-Przegonia, Kamienica, Skała, Sułoszowa, Szerzyny, Uście Gorlickie. Z kolei biorąc pod uwagę same dochody, czyli przychody pomniejszone o koszty uzyskania, w przeliczeniu na mieszkańca, z wymienionych powyżej gmin do najniższej grupy zaliczone zostały jedynie: Bobowa, Kamienica i Szerzyny. Oznacza to, że zbiory danych dotyczących przychodów osób fizycznych z Izby Skarbowej pozwalają dobrze scharakteryzować strukturę przychodów, ich rozkład przestrzenny według poszczególnych źródeł, ale **nie nadają się do określenia potencjału ekonomicznego mieszkańców danego obszaru, a w szczególności do delimitacji obszarów ubóstwa materialnego.**

Przychody osób prawnych w świetle deklaracji CIT

Źródła danych

Źródłem informacji w zakresie liczby zatrudnionych są zagregowane zbiory danych z formularza CIT-ST, natomiast w zakresie wartości przychodów – zbiory danych z deklaracji CIT-8 i CIT-8B za rok 2012 i lata wcześniejsze, pozyskane z Izby Skarbowej w Krakowie. W szczególności pozyskane dane obejmują:

W zakresie deklaracji CIT-ST:

- liczba zatrudnionych przez podatnika ogółem,
- liczba zatrudnionych w poszczególnych zakładach.

Dane na poziomie podklas i gmin.

W zakresie deklaracji CIT-8 i CIT-8B:

- przychód,
- koszt uzyskania przychodu,
- dochód,
- strata,
- odliczenia z tytułu wydatków inwestycyjnych,
- odliczenia zmniejszające podstawę opodatkowania z tytułu wydatków na nabycie nowej technologii.

Dane zagregowane na poziomie podklas i gmin.

Wszystkie zbiory odnoszą się wyłącznie do osób prawnych mających siedzibę na terenie Małopolski, a więc nie obejmują zakładów/oddziałów/przedstawicielstw itp. przedsiębiorstw zlokalizowanych na terenie innych województw.

Zatrudnieni w zakładach osób prawnych na podstawie CIT-ST

Celem przeprowadzanej analizy jest próba rozstrzygnięcia dylematu, czy i na ile informacje pozyskiwane w drodze deklaracji podatkowych w sposób rzeczywisty charakteryzują gospodarkę województwa i jego poszczególnych obszarów. Metoda przedsiębiorstw, według której zbierane są deklaracje podatkowe, wprowadza istotne przekłamania, zwłaszcza w odniesieniu do firm o ponadwojewódzkim zasięgu działania, np. sieci handlowych. W efekcie nie wiadomo, na ile otrzymane informacje obrazują rzeczywisty stan gospodarki w regionie. Jedną z prób znalezienia odpowiedzi na to pytanie było powiązanie wielkości przychodu z rozkładem przestrzennym zatrudnionych.

Deklaracje CIT-ST zobowiązani są wypełniać podatnicy posiadający zakłady (oddziały) położone na terenie jednostki samorządu terytorialnego innej niż jednostka samorządu terytorialnego, na obszarze której podatnicy mają swoją siedzibę, zatrudniający osoby na podstawie umowy o pracę. Dodatkowym wymaganiam w stosunku do osób prawnych jest każdorazowa weryfikacja i zgłaszanie zmian w zatrudnieniu w ciągu roku, zgodnie z terminami wpłaty zaliczki na podatek dochodowy.

W efekcie uzyskane informacje pozwalają nam na sformułowanie wstępnych założeń:

- w zbiorze nie powinno być informacji o zatrudnieniu w przedsiębiorstwach osób prawnych mieszczących się na terenie jednej gminy,
- informacje dotyczące osób prawnych zlokalizowanych na terenie kilku gmin (jednostek samorządu terytorialnego) mogą się multiplikować w przypadku zmiany liczby pracujących,

- wykazana liczba zatrudnionych ogółem powinna być sumą zatrudnionych w poszczególnych gminach,
- w zbiorach nie ma informacji o zatrudnionych na terenie województwa małopolskiego przez osoby prawne mające siedzibę na terenie innych województw.

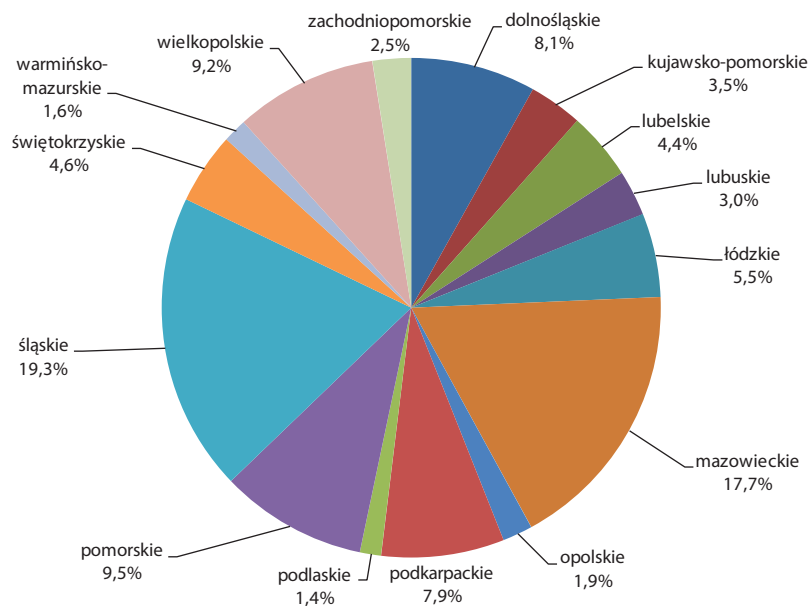
Każde z powyższych założeń, może z wyjątkiem ostatniego, ma charakter deklaratywny, a nie aksjomatyczny. Dopasowując zatem pozyskany zbiór do powyższych założeń, w pierwszej kolejności wyeliminowano zwielokrotnienia wynikające ze zmian w wielkości zatrudnienia na poziomie zakładów na podstawie unikalnych identyfikatorów podatkników (wewnętrzny numer w systemie komputerowym), przyjmując za stan zatrudnienia wartość ostatniej zmiany. W efekcie udało się zredukować liczbę zatrudnionych z początkowych 1 090 tys. osób do niespełna 115 tys. osób.

W drugim etapie porównano liczbą zatrudnionych ogółem w przedsiębiorstwach do wartości wynikającej ze zsumowania danych na poziomie zakładów. Dla każdej z podklas PKD 2007 dokonano osobnego porównania, wyznaczając liczbę zatrudnionych według zasady: w przypadku, gdy suma zatrudnionych z zakładów była równa liczbie zatrudnionych ogółem wykazanych w deklaracjach, przyjmowano dane dla zakładów. W przypadku, gdy wartość ta była niższa od wyliczonych dla przedsiębiorstw, przyjmowano, że różnica zaliczona zostaje do gminy będącej główną siedzibą firmy. Wówczas liczba zatrudnionych wzrasta do 250 tys. osób.

Teoretycznie wartość ta obejmuje jedynie firmy mające oddziały/zakłady rozproszone na terenie dwóch lub więcej gmin. Zatem uzupełnieniu podlegają dane o przedsiębiorstwach jednozakładowych lub wielozakładowych, ale leżących na terenie jednej gminy. Niestety, dane takie są niedostępne z otrzymanych baz Izby Skarbowej. Dane z zasobów statystyki publicznej dla odmiany nie obejmują jednostek o liczbie pracujących do 9 osób, więc z dużym przybliżeniem można stwierdzić, iż wykazana powyżej wartość obejmuje około 40% ogółu zatrudnionych w przedsiębiorstwach osób fizycznych.

Spośród 250 tys. osób zatrudnionych w przedsiębiorstwach posiadających zakłady/oddziały zlokalizowane na terenach innych gmin, prawie 190 tys., tj, 75,9% ogółu, przypada na osoby zamieszkałe na terenie Małopolski. Pozostałe osoby zatrudnione są w firmach mających lokalizację we wszystkich województwach Polski.

Wykres 25. Procentowy rozkład osób zatrudnionych w małopolskich przedsiębiorstwach według województwa wykonywanej pracy

Zdecydowanie najwięcej, bo niemal 11,6 tys. osób spośród zatrudnionych w przedsiębiorstwach osób prawnych zlokalizowanych na terenie Małopolski, pracuje w województwie śląskim. Drugie pod względem liczebności jest województwo mazowieckie z wielkością 10,6 osób.

W sumie można wyszacować, iż około 10% osób zatrudnionych w małopolskich przedsiębiorstwach faktycznie świadczy prace poza terenem województwa, a więc wartość wykazywanych w Małopolsce przychodów należałoby zmniejszyć

o około 10%. Z drugiej strony, takie same relacje występują w stosunku do przedsiębiorstw mających siedzibę na terenie innych województw i można domniemywać, iż przynajmniej z Mazowszem i Śląskiem Małopolska ma ujemne saldo zatrudnionych, czyli na terenie województwa małopolskiego pracuje więcej osób zatrudnionych w firmach zlokalizowanych na terenie tych dwóch województw, niż odwrotnie. Niestety, brak danych nie pozwala na weryfikację tej tezy.

Dostępne bazy pozwalają na zidentyfikowanie „eksportowych” rodzajów działalności, czyli sekcji (oraz niższych szczebli agregacji) według PKD 2007, dla których zjawisko wielozakładowości, w tym tworzenia zakładów/oddziałów poza województwem macierzystym, występuje najczęściej. W przypadku Małopolski 53,9% zatrudnionych na terenie innych województw pracuje w sekcji G „Handel hurtowy i detaliczny; naprawy pojazdów samochodowych, włączając motocykle”, 13,8% w sekcji C „Przetwórstwo przemysłowe”, 10,4% w sekcji K „Działalność finansowa i ubezpieczeniowa”, 4,5% w sekcji H „Transport i gospodarka magazynowa”, 4,0% w sekcji D „Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych”, 3,6% w sekcji J „Informacja i komunikacja”. Udział każdej z pozostałych sekcji nie przekracza 2%.

Uściślając rodzaje działalności w ramach sekcji do poziomu grup według PKD 2007, uzyskujemy bardzo szczegółowe informacje. I tak – w sekcji G wiodącą działalnością, koncentrującą 75,7% zatrudnionych, jest „Sprzedaż detaliczna żywności, napojów i wyrobów tytoniowych prowadzona w wyspecjalizowanych sklepach”, czyli grupa 47.2, a kolejne miejsce zajmuje „Sprzedaż detaliczna pozostałych wyrobów prowadzona w wyspecjalizowanych sklepach” (grupa 47.7) – 8,1% zatrudnionych.

Z kolei w sekcji C wiodącą pozycję odgrywa grupa 29.3 „Produkcja części i akcesoriów do pojazdów silnikowych” (43,5%), grupa 25.9 „Produkcja pozostałych gotowych wyrobów metalowych” (6,6%) oraz grupa 23.1 „Produkcja szkła i wyrobów ze szkła” (6,3%).

Sekcja K to niemal wyłącznie grupa 64.1 „Pośrednictwo pieniężne” (94,3%). Sekcja H to prawie wyłącznie grupa 52.2 „Działalność usługowa wspomagająca transport” (93,0%), sekcja D utożsamiona jest z grupą 35.2 „Wytwarzanie paliw gazowych; dystrybucja i handel paliwami gazowymi w systemie sieciowym” (97,5%), sekcja J to głównie grupa 62.0 „Działalność związana z oprogramowaniem i doradztwem w zakresie informatyki oraz działalność powiązana” – 46,2%, oraz grupa 61.2 „Działalność w zakresie telekomunikacji bezprzewodowej, z wyłączeniem telekomunikacji satelitarnej” (30,1%).

Przychody osób prawnych w województwie małopolskim

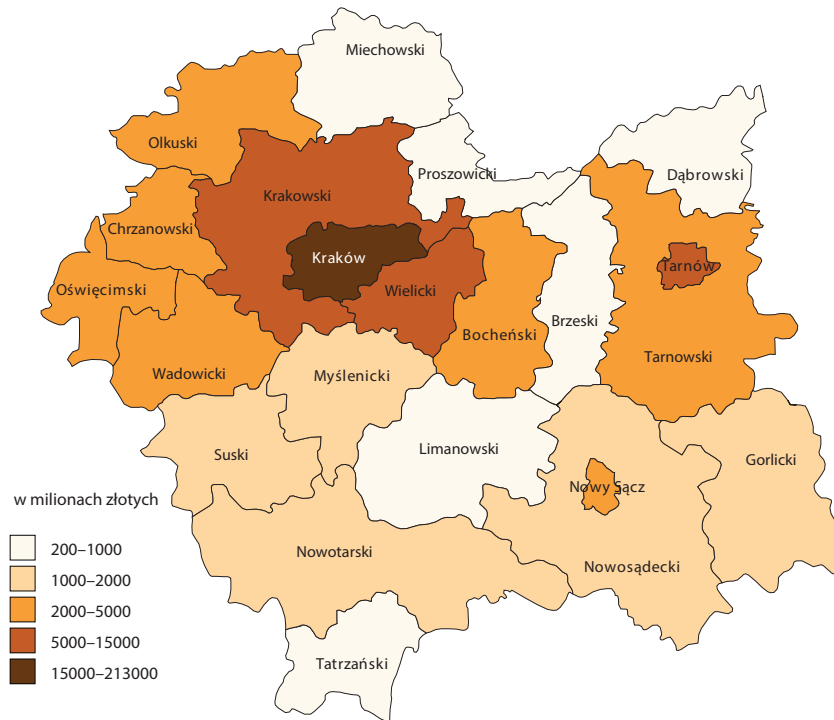
Według złożonych deklaracji CIT osoby prawne mające siedzibę na terenie województwa małopolskiego uzyskały w 2012 roku przychody w wysokości 276,1 mld zł, przy kosztach w wysokości 264,8 mld zł⁹. Poziom kosztów kształtuje się zatem w wysokości 95,9%.

Wykazany przychód w ujęciu przestrzennym jest silnie skoncentrowany – prawie 77% wartości przychodu przypisane jest do miasta Krakowa, natomiast pozostałe powiaty wypracowują od 0,09% przychodu wojewódzkiego w przypadku powiatu miechowskiego do 4,48% w powiecie krakowskim. W sumie w Krakowskim Obszarze Metropolitalnym koncentruje się 85,4% osiągniętego przychodu. W kolejnym pod względem udziału w przychodzie subregionie – Małopolska Zachodnia wartość udziału wynosi już tylko 6,11%.

Próby przeprowadzenia analiz dotyczących przychodów osób prawnych na najniższym dostępnym szczeblu agregacji przestrzennej, czyli gminy, nie doprowadziły do sensownych wniosków. Z uwagi na występowanie pojedynczych podmiotów, a nawet – co może budzić zdziwienie – brak wykazanych przychodów osób prawnych w niektórych gminach, wydaje się bardziej sensownym przeprowadzać szczegółowe analizy na poziomie co najmniej powiatów.

9 Wartość przychodu ogółem upowszechniona w publikacji GUS „Wyniki finansowe przedsiębiorstw niefinansowych w 2012 roku” wyniosła 213,5 mld zł, a wysokość kosztów – 204,5 mld zł. W badaniach GUS nie zostały ujęte jednostki „mikro”, tj. do 9 pracujących, chociaż zawierają informacje o przedsiębiorstwach osób fizycznych, spółek cywilnych i innych bez osobowości prawnej.

Mapa 44. Przychody osób prawnych według powiatów województwa małopolskiego

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Izby Skarbowej w Krakowie

W przekazanej bazie brakuje niestety informacji o liczbie podatników podatku dochodowego od osób prawnych, składających deklaracje CIT. Na koniec 2012 roku w rejestrze REGON województwa małopolskiego zarejestrowanych było 36 955 podmiotów będących osobami prawnymi, co oznacza, że średni przychód przypadający na jedną osobę prawną wynosił około 7,5 mln zł przy średnim koszcie rzędu 7,2 mln zł, a więc roczny dochód osoby prawnej w Małopolsce wynosi około 305 tys. zł, co nie wydaje się imponującą wielkością. Z uwagi na istniejące ulgi podatkowe bardziej szczegółowe analizy dotyczące przychodów, dochodów i zysków firm mogą być obciążone na tyle dużym błędem, że ich publikowanie staje się bezcelowe.

Paralelnym zagadnieniem jest pozyskanie informacji według rodzajów działalności. Teoretycznie wiarygodne dane powinny być pomocne przy definiowaniu potencjałów gospodarczych, dominujących rodzajów działalności, wielkości strumieni finansowych.

Tabl. 20. Wartość przychodu ogółem osób prawnych z terenu województwa małopolskiego według rodzajów działalności w latach 2010–2012

Rodzaj działalności według sekcji PKD 2007	Przychód [w mln zł]		
	2010	2011	2012
A – Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	330,7	317,0	393,4
B – Górnictwo i wydobywanie	1 068,5	1 560,2	1 708,5
C – Przetwórstwo przemysłowe	44 382,0	48 172,1	47 889,1
D – Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz i wodę	10 998,3	17 462,6	2 504,1
E – Dostawa wody, gospodarowanie ściekami i odpadami	1 686,6	1 816,6	2 013,1
F – Budownictwo	10 673,4	11 801,5	11 431,2
G – Handel hurtowy i detaliczny, naprawa pojazdów samochodowych	74 494,1	79 611,6	82 114,9

Rodzaj działalności według sekcji PKD 2007	Przychód [w mln zł]		
	2010	2011	2012
H – Transport i gospodarka magazynowa	1 712,1	2 257,7	3 001,2
I – Zakwaterowanie i gastronomia	896,8	933,2	1 148,6
J – Informacja i komunikacja	4 485,1	4 067,4	4 769,4
K – Finanse i ubezpieczenia	117 423,7	112 142,6	97 056,5
L – Obsługa rynku nieruchomości	2 948,1	2 366,9	3 141,4
M – Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	3 874,2	4 086,5	4 658,7
N – Usługi administrowania i działalność wspierająca	1 967,8	2 018,2	2 341,7
O – Administracja publiczna i obrona narodowa	41,7	45,1	920,6
P – Edukacja	2 238,1	2 327,2	2 422,1
Q – Opieka zdrowotna i pomoc społeczna	3 789,3	4 359,9	5 092,8
R – Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją	1 829,1	1 818,9	1 862,1
S – Pozostała działalność usługowa	1 142,9	1 251,9	1 630,1
Razem	285 982,7	298 416,9	276 099,4

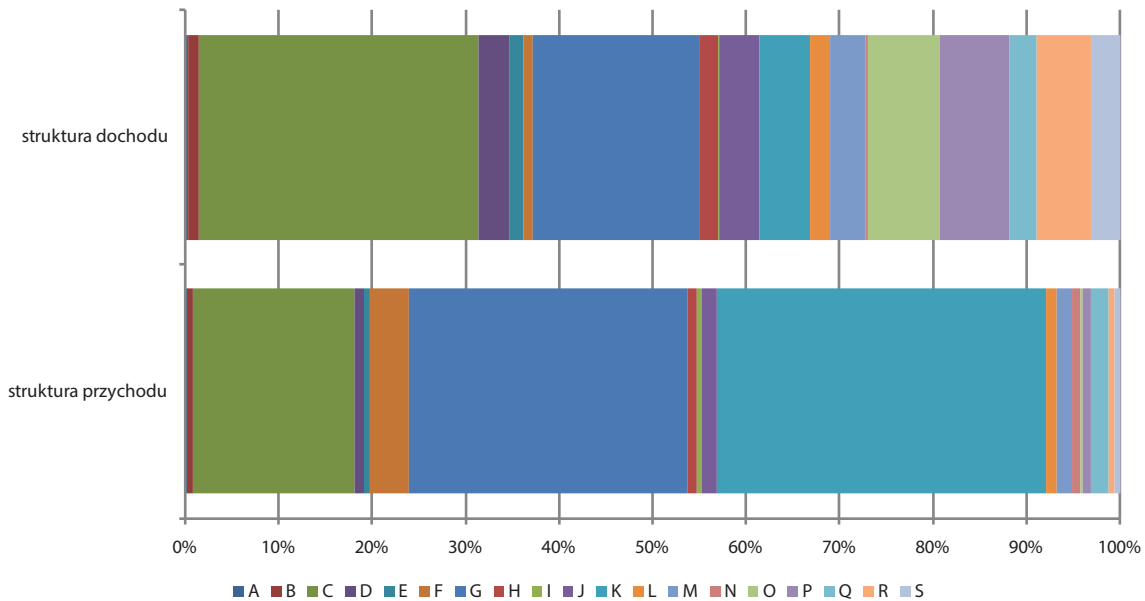
Dynamiczna prezentacja danych pozwala na sformułowanie kilku wniosków, na które nie od razu uda się znaleźć odpowiedź. Po pierwsze, zdziwienie może budzić spadek wartości przychodu w skali całego województwa. Ten fakt daje się wytłumaczyć silnym spadkiem przychodów w sekcji K „Finanse i ubezpieczenia”. Zgodnie z danymi GUS przychody instytucji finansowych w ostatnich latach rzeczywiście znacznie się zmniejszyły, co skutkuje m.in. zwolnieniami w tych firmach. Jednak nawet po wyeliminowaniu tej sekcji z zestawienia obserwowany jest spadek wartości w 2012 roku w porównaniu do roku poprzedniego, co jest niezgodne z trendami wykazywanymi przez GUS dla województwa małopolskiego w tym okresie. I w tym miejscu pojawia się kolejne pytanie, bardziej szczegółowe – duże zmiany w poszczególnych sekcjach. Szczególnie zastanawiający jest spadek w sekcji D „Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz i wodę”. Oczywiście nie został zlikwidowany żaden zakład energetyczny, wykazane spadki są najprawdopodobniej pochodną zmian organizacyjnych wprowadzonych do istniejących struktur przedsiębiorstw, w wyniku czego płatnik prowadzący działalność w ramach tej sekcji zmienił swoją siedzibę (województwo).

Trzecią wątpliwością, nasuwającą się po analizie danych szczegółowych, jest brak niektórych klas działalności typowych bądź występujących na terenie Małopolski, dla przykładu z początkowej sekcji B „Górnictwo i wydobywanie” w analizowanej bazie nie ma grupy 05.1 „Górnictwo węgla kamiennego”, czy klasy 08.93 „Wydobywanie soli”.

Przedstawione powyżej wątpliwości nakazują zachować szczególną ostrożność przy korzystaniu z danych Izby Skarbowej, a zwłaszcza przy sporządzaniu analiz i formułowaniu wniosków.

Analizując zbiór pod kątem zdefiniowania wiodących działalności regionu, można zauważyć znaczne różnice przy wykorzystywaniu różnych parametrów. Do tej pory rozważania prowadzone były głównie w oparciu o przychód ogółem uzyskiwany w przedsiębiorstwach osób prawnych. Tymczasem w różnych rodzajach działalności występuje różny poziom kosztów, co przekłada się na całkowicie inny obraz gospodarki uzyskany po uwzględnieniu również tego parametru. Na poniższym wykresie przedstawiono struktury przychodów (obejmujący całokształt działalności) i dochodów, stanowiących różnicę pomiędzy przychodami i kosztami ich uzyskania. Różnice są zasadnicze, zwłaszcza w sekcji K „Finanse i ubezpieczenia” (w strukturze według przychodu stanowiącej 35,2% ogółu, według dochodów 5,5%). Duże różnice, choć nie aż tak wielkie, występują również w innych sekcjach.

Wykres 26. Struktura przychodów i dochodów osób prawnych zarejestrowanych na terenie województwa małopolskiego

Źródło: Opracowanie własne

Do dalszej analizy bardziej przydatnym jest „dochód”, czyli według naszej, uproszczonej, definicji przychód pomniejszony o koszt. Tak skonstruowany obraz Małopolski na plan pierwszy wysuwa sekcję C „Przetwórstwo przemysłowe” (29,9%) przed sekcją G „Handel hurtowy i detaliczny, naprawa pojazdów samochodowych” (17,8%).

Na ile jednak można przyjąć tę strukturę gospodarki jako prawdopodobną? Dokonując porównania z danymi GUS w zakresie Wartości Dodanej Brutto w województwie (dane za 2011), uzyskujemy następujące obrazy struktury gospodarki:

Tabl. 21. Struktura gospodarki według wartości dochodów wykazanych w zeznaniach CIT osób prawnych i według Wartości Dodanej Brutto (WDB)

Rodzaj działalności według PKD 2007	Struktura według dochodu wykazanego w CIT	Struktura gospodarki według WDB
	[w %]	
A – Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	0,3	2,2
B – Górnictwo i wydobywanie	1,1	1,0
C – Przetwórstwo przemysłowe	29,9	18,7
D – Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz i wodę	3,3	2,2
E – Dostawa wody, gospodarowanie ściekami i odpadami	1,5	1,2
F – Budownictwo	1,0	10,3
G – Handel hurtowy i detaliczny, naprawa pojazdów samochodowych	17,8	20,0
H – Transport i gospodarka magazynowa	2,0	5,1
I – Zakwaterowanie i gastronomia	0,1	1,7
J – Informacja i komunikacja	4,3	3,1
K – Finanse i ubezpieczenia	5,5	3,0
L – Obsługa rynku nieruchomości	2,1	4,6
M – Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	3,9	6,5

Rodzaj działalności według PKD 2007	Struktura według dochodu wykazanego w CIT	Struktura gospodarki według WDB
	[w %]	
N – Usługi administrowania i działalność wspierająca	0,3	1,5
O – Administracja publiczna i obrona narodowa	7,6	5,2
P – Edukacja	7,5	6,3
Q – Opieka zdrowotna i pomoc społeczna	2,8	4,2
R – Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją	5,9	0,8
S – Pozostała działalność usługowa	3,1	1,6

Występujące duże różnice pomiędzy obydwoma strukturami częściowo dają się wytłumaczyć różnicami w zakresie podmiotowym – do WDB wlicza się przychody uzyskiwane przez jednostki wszystkich form prawnych, a więc również osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą, spółki oparte na kodeksie cywilnym itd. To może wyjaśniać większy udział w gospodarce np. handlu czy gastronomii, ale jednocześnie praktycznie dyskredytuje dane Izby Skarbowej jako źródło informacji o gospodarce województwa.

Wnioski

Pozyskane zbiory pozwalają jedynie na fragmentaryczne analizy struktury i wartości przychodów osób fizycznych. Z uwagi na zróżnicowanie poziomu kosztów przy różnych źródłach przychodu, przy zamawianiu kolejnych zbiorów należałoby rozważyć konieczność pozyskania również informacji o dochodzie, a nie tylko o przychodzie. Obiecujące wydają się być zbiory dotyczące informacji o pobranych zaliczkach na poczet podatku dochodowego (PIT-11), pozwalające na zbudowanie powiązań przestrzennych pomiędzy pracodawcą a pracobiorcą. Całkowicie odmiennego podejścia do analiz wymagają zbiory danych o podatku dochodowym od osób prawnych. Przede wszystkim wyjaśnienia wymagają stwierdzone „białe plamy”, tj. braki w niektórych rodzajach działalności i w układzie przestrzennym. Oprócz tego należy zweryfikować listę pozyskiwanych parametrów, np. oprócz danych o wielkości przychodu konieczna jest również informacja o wartości odprowadzonego podatku.

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

Małopolska

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

Wydawca:
Urząd Marszałkowski Województwa Małopolskiego
Departament Polityki Regionalnej
ul. Basztowa 22, 31-156 Kraków
Adres do korespondencji: ul. Raclawicka 56, 30-017 Kraków
www.malopolskie.pl

Egzemplarz bezpłatny
ISSN 1898-1429